

Kokousaika 24.11.2025 klo 18:30

Kokouspaikka Kaupungintalon valtuustosali

Käsiteltävät asiat

- TA 2026 ja TS 2027-2028, Hyv. Kvalt 24.11.2025 1

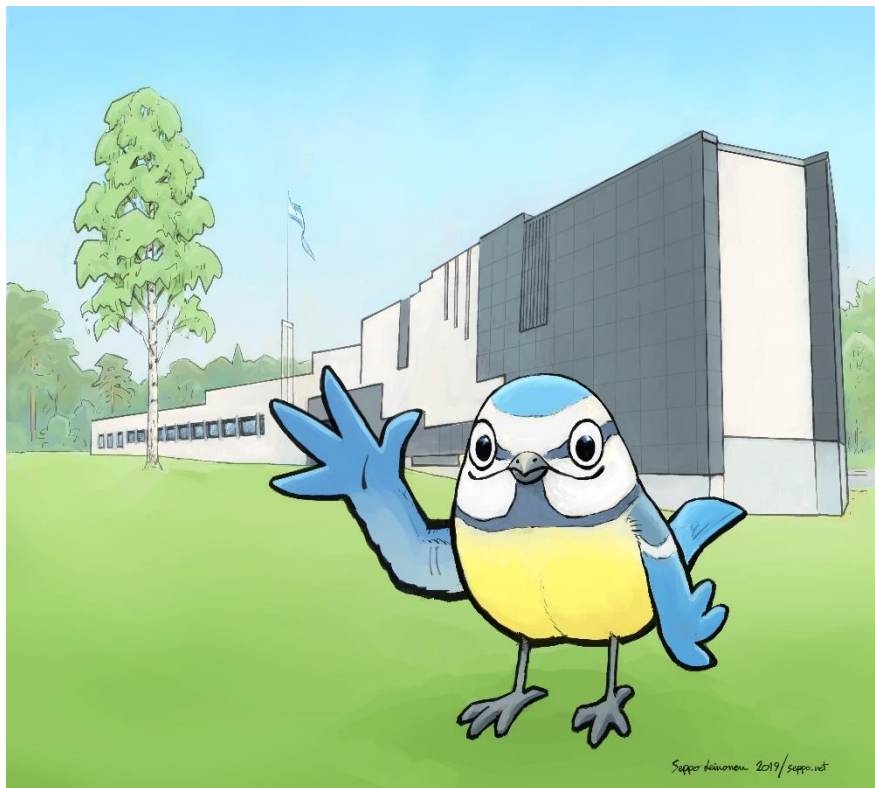

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028

Arkistokohta 02.02.00

Hyv. Kvalt 24.11.2025 § 107

SISÄLLYSLUETTELO

1	YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT	4
1.1	TALOUSSUUNNITELUN 2026–2028 LÄHTÖKOHDAT	4
1.1.1	<i>Yleinen talouden talouskehitys</i>	4
1.1.2	<i>Kuntatalouden tilanne</i>	4
1.1.2.1	Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen	8
1.1.2.2	Valtionosuuksien perusteet	10
1.1.3	<i>Taloudellinen tilanne Alajärvellä 2026–2028</i>	12
1.1.3.1	Väestö ja työllisyys	13
1.2	ALAJÄRVEN KAUPUNGIN STRATEGIA 2022–2025	18
1.2.1	<i>Slogan</i>	18
1.2.2	<i>Visio 2030</i>	18
1.2.3	<i>Missio</i>	18
1.2.4	<i>Alajärven kaupungin arvot</i>	18
1.2.5	<i>Strategiset päämäärät</i>	19
1.3	TALOUSRUVION RAKENNE JA SITOVUUS	23
1.4	ORGANISAATIO	24
1.5	TILIVELVOLLISET VIRANHALTIJAT	24
2	TALOUSRUVIO 2026	25
2.1	YLEISTÄ TALOUSRUVIOSTA	25
2.2	TOIMINTATUOTOT (ULKOISET JA SISÄISET)	27
2.3	TOIMINTAKULUT (ULKOISET JA SISÄISET)	27
2.4	TOIMINTAKATE	28
2.5	VEROTULOT	28
2.6	VALTIONOSUUDET	30
2.7	RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	31
2.8	VUOSIKATE	31
2.9	POISTOT	32
2.10	SATUNNAISET ERÄT	32
2.11	TILIKAUDEN TULOS	33
3	PALVELUSUUNNITELMA	34
3.1	KESKUSVAALILAUTAKUNTA	34
3.2	TARKASTUSLAUTAKUNTA	34
3.3	KAUPUNGINHALLITUS	35
3.3.1	<i>Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet</i>	36
3.3.1.1	Henkilöstöpalvelut	37
3.3.1.2	Oikeuspalveluvirasto sekä kuntien yhteistoiminta	39
3.3.2	<i>Kaupunkikonserni 2026</i>	41
3.3.3	<i>Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tytäryhtiöille vuodelle 2026</i>	41
3.4	ELINVOIMALAUTAKUNTA	44
3.4.1	<i>Hallinto</i>	44
3.4.2	<i>Elinvoimapalvelut</i>	45
3.4.2.1	Elinvoiman edistäminen	45
3.4.2.2	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	47
3.4.2.3	Liikunta- ja nuorisopalvelut	47
3.4.2.4	Museo- ja kulttuuripalvelut	49
3.4.2.5	Elinvoimalautakunnan hankkeet TA 2026	51
3.5	ALAJÄRVEN SIVISTYSLAUTAKUNTA	52
3.5.1	<i>Sivistystoimen hallinto</i>	52
3.5.2	<i>Varhaiskasvatus</i>	54
3.5.3	<i>Perusopetus</i>	56
3.5.4	<i>Lukiokoulutus / II-aste</i>	57
3.5.5	<i>II-aste / Ammattiopetus</i>	59
3.5.6	<i>Korkea-asteen yhteistyö</i>	59
3.5.7	<i>Kansalaisopisto</i>	62
3.5.8	<i>Alajärven musiikkiopisto</i>	64

3.5.9	<i>Kirjastopalvelut</i>	66
3.5.10	<i>Sivistyslautakunnan talousarviotaulukot</i>	68
3.6	JÄRVI-POHJANMAAN MAASEUTUPALVELUT	69
3.6.1	<i>Hallinto</i>	70
3.6.2	<i>Tuki- ja viranomaistehtävät</i>	71
3.6.3	<i>Maaseutupalvelut, kehittäminen</i>	72
3.7	ALAJÄRVEN TEKNINEN LAUTAKUNTA	73
3.7.1	<i>Viranomaispalvelut</i>	75
3.7.1.1	Yhdyskuntasuunnittelu.....	75
3.7.1.2	Yleiset alueet.....	77
3.7.1.3	Vesihuoltolaitos	79
3.7.1.4	Rakennusvalvonta	80
3.7.1.5	Ympäristönsuojelu.....	81
3.7.2	<i>Tukipalvelut</i>	82
3.7.2.1	Ravitsemuspalvelut.....	82
3.7.2.2	Puhdistuspalvelut	83
3.7.2.3	Kiinteistöpalvelut.....	84
3.7.2.4	Teknisen lautakunnan hankkeet TA 2026.....	85
4	INVESTOINTISUUNNITELMA	86
5	RAHOITUSSUUNNITELMA	94
5.1	TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA.....	94
5.1.1	<i>Toiminnan rahavirta</i>	94
5.1.2	<i>Investointien rahavirrat</i>	96
5.2	RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	96
5.2.1	<i>Antolainauksen muutokset</i>	96
5.2.2	<i>Lainakannan muutokset</i>	96
5.2.3	<i>Oman pääoman muutokset</i>	96
5.2.4	<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>	97
6	TALOUSSUUNNITELMA 2026-2028	98
6.1	YLEISTÄ.....	98
6.2	TASAPAINOTUS TALOUSSUUNNITELMASSA	98
6.3	ALAJÄRVEN KAUPUNGIN TALOUSSUUNNITELMA 2026–2028	99
7	HENKILÖSTÖSUUNNITELMAT	101
7.1	KESKUSHALLINTO.....	101
7.2	ELINVOIMALAUTAKUNTA.....	102
7.3	SIVISTYSLAUTAKUNTA	103
7.4	TEKNINEN LAUTAKUNTA	105
7.5	MAASEUTUTOIMI	107
7.6	JÄRVISEUDUN JÄTELAUTAKUNTA	107
8	LIITTEET	108
8.1	KOKO KAUPUNKI, ULKOINEN/SISÄINEN 2026.....	108
8.2	KÄYTTÖTALOUSOSA HALLINTOKUNNITTAIN 2026, ULKOINEN/SISÄINEN	110
8.3	INVESTOINNIT 2026.....	116
8.4	VESIHUOLTOLAITOS, KÄYTTÖTALOUS, ULKOINEN/SISÄINEN	117

Taulukot

Taulukko 1 Taloudellisen tilanteen tunnuslukuja Suomessa.....	4
Taulukko 2 Alajärven väkiluvun kehitys 2009-2025.....	13
Taulukko 3 Alajärven väestöennuste 2024-2045.....	14
Taulukko 4 Väestöllinen huoltosuhde 2024-2045.....	14
Taulukko 5 Väestöllinen huoltosuhde E-P 2024-2045.....	14
Taulukko 6 Työttömyysasteen kehitys 2021-2025.....	15
Taulukko 7 Talousarvio 2026.....	26
Taulukko 8 Verotuloennuste 2025-2028.....	29
Taulukko 9 Valtionosuudet 2023-2026.....	30
Taulukko 10 Vuosikatteen kehitys verrattuna nettoinvestointeihin ja poistoihin.....	32
Taulukko 11 Vaalit, talousarvio 2026.....	34
Taulukko 12 Tilintarkastus, talousarvio 2026.....	34
Taulukko 13 Kaupunginhallitus, talousarvio 2026.....	35
Taulukko 14 Muut yhteistoimintaosuudet ja jäsenmaksut 2026.....	35
Taulukko 15 Elinvoimalautakunta, yhteenveto.....	44
Taulukko 16 Elinvoimalautakunta, Elinvoimapalvelut.....	45
Taulukko 17 Elinvoimalautakunta, liikuntapalvelut.....	47
Taulukko 18 Elinvoimalautakunta, nuorisopalvelut.....	48
Taulukko 19 Elinvoimalautakunta, museo- ja kulttuuripalvelut.....	49
Taulukko 20 Sivistyslautakunta, yhteenveto Alajärvi.....	52
Taulukko 21 Sivistyslautakunta, Varhaiskasvatus.....	54
Taulukko 22 Sivistyslautakunta, Esi- ja perusopetus.....	56
Taulukko 23 Sivistyslautakunta, Lukio-opetus.....	57
Taulukko 24 Sivistyslautakunta, kansalaisopisto.....	62
Taulukko 25 Sivistyslautakunta, Musiikkiopisto.....	64
Taulukko 26 Sivistyslautakunta, kirjastopalvelut.....	66
Taulukko 27 Sivistyslautakunta, Varhaiskasvatus, Lappajärvi.....	68
Taulukko 28 Sivistyslautakunta, Hankkeet 2026.....	68
Taulukko 29 Maaseututoimi, yhteenveto.....	69
Taulukko 30 Maaseutupalvelut, Hallinto.....	70
Taulukko 31 Maaseutupalvelut, Tuki- ja viranomaistehtävät.....	71
Taulukko 32 Maaseutupalvelut, Kehittäminen.....	72
Taulukko 33 Tekninen lautakunta, yhteenveto.....	73
Taulukko 34 Viranomaispalvelut, Yhdyskuntasuunnittelu.....	75
Taulukko 35 Viranomaispalvelut, Yleiset alueet.....	77
Taulukko 36 Viranomaispalvelut, Vesihuolto.....	79
Taulukko 37 Viranomaispalvelut, Rakennusvalvonta.....	80
Taulukko 38 Viranomaispalvelut, Ympäristönsuojelu.....	81
Taulukko 39 Tekninen lautakunta, Hankkeet 2026.....	85
Taulukko 40 Investointisuunnitelma 2026-2028.....	87
Taulukko 41 Rahoitussuunnitelma 2026-2028.....	95
Taulukko 42 Pitkäaikaisen lainakannan kehitys 2023-2028.....	96
Taulukko 43 Taloussuunnitelma 2024-2028.....	100

1 YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT

1.1 Taloussuunnittelun 2026–2028 lähtökohdat

1.1.1 Yleinen talouden talouskehitys

Talouden suhdannenäkymät vuosina 2026–2028

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammastakin kasvusta on. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä Suomessa että vientimarkkinoilla. Talouden epävarmuus on kuitenkin kotimaassa ohjannut toistaiseksi lisätuloja enemmän säästämiseen kuin kulutukseen. Investoinneissa on odotettavissa nopeampaa kasvua, sillä energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja merkittävästi ennustejaksolla. Suurelta osin investointeihin liittyi myös viime vuoden talouskasvun tarkentuminen tilastoissa. Odotusten ja ennakkotietojen vastaisesti Suomen talous ei enää supistunutkaan viime vuonna, vaan kasvoi 0,4 prosenttia.

Talouskasvua hidastavat Yhdysvaltojen asettamat tullit. Talouskasvun kannalta on suotuisaa, että EU:n asettamat vastatoimet ovat jäämässä vähäisiksi ja tehdyt tullisopimukset joka tapauksessa vähentävät epävarmuutta. Kysyntää vientimarkkinoilla tukevat Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin. Vuonna 2025 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,0 prosenttia, 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027.

TAULUKKO 1 TALOUDELLISEN TILANTEEN TUNNUSLUKUJA SUOMESSA

Yleinen taloudellinen tilanne	2023	2024	2025	2026	2027
Bruttokansantuote, %	-0,9	0,4	1,0	1,4	1,7
Työttömyysaste, %	7,2	8,4	9,4	9,0	8,4
Ansiotasoindeksi, %	4,2	3,1	3,0	3,6	3,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	6,2	1,6	0,4	1,4	1,9
Euribor 3 kk, %	3,4	3,6	2,1	1,8	2,0
Veroaste, % BKT:sta	42,7	42,2	42,3	42,4	41,9

1.1.2 Kuntatalouden tilanne

Kuntatalouden tilannekuva 2025

Kuntahallinnon alijäämä syvenee viime vuodesta 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen johtuen kulutusmenojen ja investointien kasvusta sekä heikosta verotulokehityksestä. Kulutusmenoja kiihdyttävät erityisesti palkkaratkaisuista johtuvat henkilöstömenot sekä kuntien laajentuneet tehtävät. Alijäämä supistuu ennustejakson lopulla hieman, mutta kuntien tulot eivät riitä kattamaan kasvavia menopaineita

Kuntahallinnon rahoitusasema oli viime vuonna noin 900 miljoonaa alijäämäinen, pienentyen hieman edellisvuodesta. Valtionosuudet vähenivät

muun muassa sote-siirtolaskelman tarkistuksen ja indeksisäästöjen vuoksi, mutta erityisesti verotulojen vahva kehitys ja kulutusmenojen kasvun hidastuminen tukivat samanaikaisesti kuntien taloutta. Kuntahallinnon rahoitusjäämä suhteessa BKT:hen heikkenee kuitenkin -0,6 prosenttiin vuonna 2025.

Kuntahallinnon ennustetaan pysyvän 0,5–0,6 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen myös vuosina 2026–2027. Kuntatalouden tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi kulutusmenojen kasvu sekä valtionapuihin tehtävät leikkaukset. Kulutusmenot kasvavat ennustejaksolla pääasiassa hintojen nousun vuoksi. Sovitut palkkaratkaisut nostavat työvoimakustannuksia 2,8 % vuonna 2025, 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen erityisesti vuosina 2027–2028.

Hintojen kasvun lisäksi myös kulutusmenojen volyyymi kasvaa vuonna 2025, sillä alkuvuodesta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus siirsi kuntien vastuulle työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen ja laajensi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Uudistuksen seurauksena kuntahallinto on aiempaa suhdanneherkempi, sillä nyt tulojen lisäksi myös menot reagoivat työllisyyskehitykseen. Kuntien työttömyysetuuksien rahoitusmenoja on nostettu ennusteessa vuoden alkupuoliskon kertymien perusteella.

TE-palvelu-uudistuksesta huolimatta kuntien peruspalvelutuotannon painopiste säilyy koulutus- ja sivistyssektorilla, jonka kokonaispalvelutarve on laskeva syntyvyyden laskun vuoksi. Ennustejaksolla palvelutarpeen laskua on kuitenkin hieman loivennettu, sillä palveluiden järjestämisen kustannukset eivät alene samassa suhteessa. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste sekä erityisen tuen tarve ovat lisääntyneet viime vuosina.

Kuntien investoinnit pysyvät kokonaisuutena korkealla tasolla, vaikka kuntakohtaiset erot ovat huomattavia. Osassa kunnista investointinäkömät ovat laskevia, mutta etenkin kasvukeskuksissa muuttoliike ylläpitää kuntien investointipaineita. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin kuten rakennuksiin, mutta myös vihreän siirtymän investoinnit pitävät osaltaan investointitasoa korkealla.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, ja ne koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Vuonna 2025 kuntien kokonaisverotulot kasvavat vain 0,7 prosenttia erityisesti kunnallisveron heikon kehityksen ja yhteisöverotuottojen supistumisen takia. Kokonaisverotulojen kasvu kuitenkin kiihtyy 5,8 prosenttiin vuonna 2026 ja on keskimäärin 3,8 prosenttia vuosina 2027–2029.

Tulonsiirrot valtiolta kunnille kasvavat kuluvana vuonna TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntien tehtävien ja rahoitusvastuun laajentuessa. Valtionosuuksien kasvu jää kuitenkin siirtyneiden tehtävien kustannusten kasvua pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti leikkauksia. Vuonna 2026 valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle laskevat ennen kaikkea hallituksen peruspalveluiden valtionosuuksiin kohdentamien vähennysten vuoksi. Kun valtionosuuksiin jo aiemmin kohdenneet määräaikaiset leikkaukset päättyvät vuoden 2027 jälkeen, nousevat valtion

tulonsiirrot kuntahallinnolle. Verorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan kuntahallinnon tulojen ja menojen välistä epätasapainoa, vaikka kuntahallinnon alijäämän arvioidaan supistuvan ennustejakson lopulla 0,4 prosenttiin.

Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkoja säästötoimia tulevina vuosina, sillä palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Kuntahallinnon alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Ennusteeseen sisältyy riskejä molempiin suuntiin. Kehitysarviossa on oletettu, että sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättyminen ja uudelleenneuvotteluiden tulokset heikentävät kuntien vuokratuloja 150 milj. eurolla vuodesta 2026 alkaen. Arvioita suuremmat sote-kiinteistöjen vuokranmenetykset voivat vaikuttaa kuntahallinnon kulutusmenojen hintakehitykseen ja heikentää kuntien tilannetta. Lisäksi ennusteeseen on sisällytetty kuntien ja kuntayhtymien omia pysyviä sopeutustoimia 150 milj. euroa vuodelle 2025. Kuntien omat sopeutustoimet voivat kuitenkin vahvistaa rahoitusasemaa ennustettua enemmän, mikäli palveluverkkoa tai henkilöstömenoja onnistutaan sopeuttamaan oletettua enemmän. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen tai muut menolisäykset, esimerkiksi arvioitua suuremmat sote-kiinteistöjen vuokramenetykset, voivat vastaavasti heikentää tilannetta.

(Lähde: Valtiovarainministeriö taloudellinen katsaus Syksy 2025, Sivut 4–6)

Isossa kuvassa julkisen talouden näkymä on vaikeutunut, koska talous ei ole elpynyt ja menopaineet muun muassa puolustukseen ovat kasvaneet. Väestön ikääntyminen ja muuttoliike aiheuttavat myös paineita julkiseen talouteen. Orpon hallituksen sopeutustoimet ajoittuivat vaikeaan suhdannetilanteeseen ja taloudelliset hyödyt niistä realisoitunevat jossain määrin vasta tulevina vuosina. Ennuste julkisen talouden alijäämästä onkin suurentunut erityisesti vuosina 2025–2027.

Kuntatalouden näkymät pysyivät uusimmassa syksyn kehitysarviossa melko lailla ennallaan. Juuri nyt kuntatalouden tila heikkenee 2020-luvun alun poikkeusvuosien jälkeen nopeasti, mikä näkyy vuosikatteen, tilikauden tuloksen ja toiminnan ja investointien rahavirran romahtamisena vuonna 2025. Lähivuosina tunnusluvut pysyttelevät heikolla tasolla, kunnes vahvistuvat hieman vuosina 2028–2029 sote-siirtolaskelman tarkentumisesta johtuvien valtionosuuksien jälkiperintöjen päättyessä. Koko ennusteajanjakson ajan kuntataloudessa on tulojen ja menojen pysyvä, rakenteellinen epätasapaino. Arviointimenettelyyn päätyvien kuntien määrä nousee sekä velkaantuminen ja laskennallinen kunnallisveron korotuspaine kasvavat tulevina vuosina.

Kehitysarvion tarjoilema kuntatalouden näkymä ei voi toteutua sellaisenaan. Tilanteen parantamiseksi valtion tulee antaa kunnille työrauha ja pidättäytyä uusista tulojen leikkauksista ja rahoitusvastuiden lisäämisistä. Myös valtaosalta kuntia vaaditaan ennusteajanjaksolla huomattavaa lisäsopeutusta, tiukkaa menokuria ja uusia toimintatapoja palvelujen järjestämiseksi. Kuntien taloudellinen liikkumavara, erityisesti verotuksen

puolella, on kutistunut hyvinvointialueuudistuksen jälkeen rajusti. Erityisesti isojen kaupunkien päättäjät ovat vasta heräilemässä muutokseen.

Kuntatalouden kehitysarviossa toimintakuluja kasvattavat tulevina vuosina kunta-alan palkankorotukset, muut hintapaineet, TE-palvelu-uudistus sekä valtion muut julkisen sektorin menoja laajentavat linjaukset. Kunta-alan palkkakustannukset nousevat sopimuskorotusten vuoksi kuluvana vuonna 320 miljoonalla eurolla, ensi vuonna 380 miljoonalla eurolla ja vuonna 2027 peräti 470 miljoonalla eurolla. Myös peruspalvelujen hintaindeksin kasvu liikkuu tulevina vuosina 3,5 prosentin tuntumassa, vaikka kuluttajahintojen nousu on taittunut kahteen prosenttiin. Kustannuspaineita kunnille aiheuttavat lähivuosina myös valtion toimet, joista akuutein on kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtynyt vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä sekä laajentunut rahoitusosuus työttömyysturvasta.

TE-palvelu-uudistus ajoittui kuntien kannalta erittäin vaikeaan ajankohtaan, sillä työttömien määrät ovat kasvaneet kuluvana vuonna odotettua voimakkaammin. Palvelutarvetta työllisyyspalveluissa kasvattavat myös toimeentulotuen ja asumistuen säästöläit sekä nuorten henkilöiden perustoimeentulotuen rahoitusvastuun kasvattaminen sataan prosenttiin vuonna 2027. Samaan aikaan työllisyyspalveluiden järjestämisen vaikuttavuutta rajoittaa työllisyyspalveluprosessin voimakas normittaminen. Uudistukseen osoitettu valtionosuuskompensaatio näyttääkin jäävän ainakin alkuvuosina vajaaksi.

Kustannustehokkaita ja vaikuttavia palveluita joustavammin

TE-palvelu-uudistuksesta huolimatta kuntien rahankäytön toiminnallinen painopiste on edelleen koulutus- ja sivistyssektorilla. Sivistyspalvelujen osuus kuntien nettomenoista on karkeasti ottaen noin kolme neljäsosaa.

Kuntien tulevien vuosien menopaineita helpottaakin se, että sivistyksen toimialalla kokonaispalvelutarve, erityisesti esiopetuksessa ja perusopetuksessa, on laskeva syntyvyyden laskun ja nuorten ikäluokkien suhteellisen pienentymisen vuoksi. Kuntatalousohjelman kehitysarviossa kuntien palvelutarpeen laskua ei ole huomioitu täysimääräisenä muun muassa erityisen tuen tarpeen kasvattamisen vuoksi. Loivennuksesta huolimatta kuntien toimintamenot kasvavat ennusteen mukaan vuosina 2026–2029 keskimäärin vain 2,5 prosenttia. Ennuste vaikuttaa kuntatalouden tuoreimpien tilastojen perusteella hyvin haastavalta.

Sivistystoimen pienenevän palvelutarpeen vuoksi kuntien tyypillinen menokehitys ei voikaan enää säilyä sote-vuosien tapaan 3–5 prosentin kasvukäyrällä, vaan tulevina vuosina myös sivistystoimen kustannuskehitystä on sopeutettava. Se ei tarkoita automaattisesti sitä, että lasten hyvinvoinnista leikataan. Kun rahoitusta kohdennetaan kohdennetummin ja vaikuttavammin tietoon perustuen, kokonaiskustannukset voivat laskea ja lasten hyvinvointi voi lisääntyä.

Jos opetuksen järjestämisen kustannuksia ei kyetä kunnissa sopeuttamaan lasten määrän vähentyessä niin kunnilla on käsissään uusi ”sote-ongelma”. Se tarkoittaa kasvavia lapsikohtaisia kustannuksia, pieneneviä valtionosuuksia sekä kasvavaa verojen korotuspainetta tuleville sukupolville.

Kirsikkana kakussa ongelmaa alleviivaa se, että emme edelleenkään tiedä, miksi oppimistulokset ja hyvinvointi nuorten ikäluokissa heikkenevät.

Kunnat ovat tulevina vuosina lukuisten isojen haasteiden edessä. Joihinkin haasteisiin, kuten ulkopoliittisiin kiistoihin, emme juuri voi vaikuttaa. Moniin haasteisiin kuitenkin voimme vaikuttaa. Taluspaineiden helpottamiseksi kuntien on etsittävä sivistystoimesta uusia tapoja tuottaa vaikuttavia ja kustannustehokkaita palveluja. Kuntien on löydettävä myös rohkeasti keinoja, joilla helpotetaan työttömien työllistymistä työmarkkinoille. Myös valtiolla on roolinsa: esimerkiksi opetusta koskevaa lainsäädäntöä on joustavoitettava vastaamaan paremmin tilanteita, joissa lasten määrä vähenee.

(Lähde: Kuntaliitto, pääekonomisti Minna Punakallio 2025, sivut 4–8)

Kuntien valtionosuudet

Ennakollinen valtionosuuslaskelma vuodelle 2026 on julkaistu 23.9.2025 VM:n laskelman sisältävin tiedoin.

Hallitus on käynnistänyt kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen. Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuutta ollaan uudistamassa vastaamaan kuntien uutta roolia sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeisessä tilanteessa.

Laskelma on vielä ennakollinen ja lopulliset laskemat tulevat joulukuussa.

Kuntien valtionosuudet kasvoivat kesäkuun ennakkolaskelmaan verrattuna 15 miljoonaa euroa. Tähän vuoteen verrattuna kasvua tulisi noin 177 miljoonaa euroa (4,4 %).

Kuitenkin 159 kunnalla valtionosuudet laskevat vuoteen 2025 verrattuna.

Tyypillisimmät syyt mahdolliseen laskuun ovat verotuloihin perustuvan valtionosuuden pienentyminen (mikä kertoo kuitenkin hyvästä aiemmasta verotulokehityksestä) tai lapsi-ikäluokkien pieneneminen sekä sote-uudistuksen järjestelmänmuutoksen tasauksen heikentyminen.

Valtionosuuksien kasvun taustalla ovat tyypillisesti samat tekijät käänteisesti.

Koko maan tasolla merkittävimmin lisäystä aiheuttaa kustannustenjaon tarkistuksesta johtuva valtionosuuksien lisäys, joka kohdistuu peruspalvelujen valtionosuuden perushintoihin. Indeksitarkistus korjautui alaspäin aiemmista laskelmaversioista ja on nyt 3,5 % (aiemmin 3,8 %).

1.1.2.1 Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen

Kunnallisvero

Veroennustekehikon päivitys perustuu pääosin syksyn kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Veroennustekehikossa on huomioitu toteutuneet verontilitykset elokuuhun asti sekä syyskuun verontilityksen tilannetiedot per 10.9.2025. Lisäksi siinä on huomioitu Verohallinnon 8.9.2025 julkaisemat ennakkotiedot valmistuvista kunnallis- ja yhteisöverotuksista verovuonna 2024.

Kunnallisveroennuste

Kunnallisveron ennustejakson 2026–2029 veropohjan arvioidaan myös heikkenevän elokuun arvioista. Työllisyysasteen ja siten palkkatulojen arvoitu kehitys kohenee toisin sanoen verrattain verkaisemmin. Työttömyysvakuutusmaksun arvioitua pienempi korotus vuodesta 2026 eteenpäin vastaavasti hieman parantaa kunnallisveron tuottoa elokuusta. Kunnallisveron tulevien vuosien kertymäärviot ovat vuositasolla keskimäärin noin -40 miljoonaa elokuun veroennustekehikon arviota heikompi.

Yhteisövero

Yhteisöverokannan muutos vuodelle 2027 ja yhteisöveron kaikki muut veroperustemuutokset huomioitiin jo elokuussa. Hallitusohjelman mukaisesti yhteisöveron veroperusteisiin tehtävät muutosten vaikutukset kompensoidaan nettomääräisesti kunnille. Yhteisöveron muutokset kompensoidaan ryhmäosuuksia muuttamalla ja näin ollen niiden vaikutus on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali.

Yhteisöveron kehitykseen liittyy valitettavan paljon epävarmuutta. Talouskasvua ja erityisesti vientimarkkinoita hidastavat muun muassa Yhdysvaltojen asettamat tullit. Kunnille maksettavan yhteisöveron odotetaan kuitenkin kasvavan verovuodesta 2025 alkaen. Orastava positiivinen kehitys näkyy kehikon verokertymissä vasta ensi vuonna korkeimpien lisäennakoiden muodossa. On syytä pitää mielessä, että positiivinen kehitys voi näkyä parempina ennakkoveroina jo tulevina kuukausina. Ennustettu yhteisöverokertymä pienenee elokuun arvioista keskimäärin kuitenkin reilulla -10 miljoonalla eurolla per vuosi.

Kiinteistövero

Kiinteistöverotukseen ollaan valmistelemassa kokonaisuudistusta. Kiinteistöverotusta on tarkoitus uudistaa niin, että verotusarvot vastaisivat paremmin alueen hintatasoa ja rakentamiskustannuksia. Uudistuksen tavoitteena ei ole nostaa tai laskea kiinteistöveroa. Verorasitus jakautuisi kuitenkin osin uudella tavalla eri kiinteistöjen kesken.

Rakennusten arvostamisessa siirryttäisiin nykyisestä useiden vuosikymmenten takaisiin keskimääräisiin ja rakennuskustannusindeksillä vuosittain tarkistettuihin rakentamiskustannuksiin perustuvista jälleenhankinta-arvoista uudelleen määritettävien verotusarvon perusteena olevien arvojen, jota nimitettäisiin perusarvoksi, käyttämiseen.

Maapohjan osalta hankkeen tavoitteena on luoda uusi aluehintakartta maapohjien verotusarvojen määrittämistä varten koko maan kattavasti. Yhtenäisen hinnan alueet perustuisivat lähtökohtaisesti markkinahintoihin eli toteutuneisiin kiinteistöjen kauppahintatietoihin, osin myös asuntojen kauppahintatietoihin.

(Lähde: Kuntaliitto ja valtionvarainministeriö 2025, sivut 8–10)

1.1.2.2 Valtionosuuksien perusteet

Kuntien rahoitusjärjestelmä koostuu kuntien omista tuloista ja valtion rahoituksesta. Tärkeimpiä tulolähteitä ovat verotulot ja valtionosuudet. Valtionosuudet muodostavat suunnilleen viidenneksen kuntien tulo-rahoituksesta. Niiden tarkoituksena on taata kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuus koko maassa.

Valtionosuusjärjestelmä on hallinnollisesti kaksiosainen. Valtiovarainministeriö vastaa kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuriministeriö puolestaan opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on laskennallista, ja se muodostuu kustannuserojen tasauksesta ja verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta. Kustannuserojen tasaus perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin, joita kuvataan järjestelmässä erilaisten valtionosuuskriteereiden avulla. Verotuloihin perustuva tasaus joko lisää tai vähentää kunnan valtionosuutta riippuen siitä, onko kunnan laskennallinen verotulo keskimääräistä suurempi vai pienempi.

Valtionosuuden yhteydessä kunnille maksetaan myös esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaus sekä veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus.

Valtionosuusjärjestelmän perusrakenne

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa valtakunnallisesti. Yhden kunnan valtionosuus saadaan, kun kunnan laskennallisesta kustannuksesta vähennetään kunnan omarahoitusosuus, joka on asukasta kohti yhtä suuri kaikissa kunnissa.

Lisäksi kunnille myönnettävässä kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan huomioon seuraavat tekijät:

- lisäosat: syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus, saamelaiden kotiseutualueen kunta, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja asukasmäärän kasvu
- valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset
- verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus.

Tekijät vaikuttavat sellaisenaan kunnan valtionosuuden määrään, eli niistä ei vähennetä kunnan omarahoitusosuutta, kuten laskennallisista kustannuksista.

Kunnan peruspalveluiden valtionosuus

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on laskennallista ja se muodostuu kustannuserojen tasauksesta ja verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta. Kustannuserojen tasaus perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin, joita kuvataan järjestelmässä erilaisten valtionosuuskriteereiden avulla.

Verotuloihin perustuva tasaus joko lisää tai vähentää kunnan valtionosuutta riippuen siitä, onko kunnan laskennallinen verotulo keskimääräistä suurempi vai pienempi. Kunnalle myönnetyn valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se,

miten kunta palvelutoimintansa järjestää ja miten paljon rahaa se niihin käyttää.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa seuraavat tehtäväalueet:

- varhaiskasvatus
- esi- ja perusopetus
- kirjastot
- yleinen kulttuuritoimi (asukasperusteinen)
- taiteen perusopetus (asukasperusteinen).

Verotulojen tasaus

Kuntien tulopohjan tasaus toteutetaan verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella, joka sisältyy kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Nimensä mukaisesti tasaus perustuu kunnan laskennalliseen verotuloon, ja se joko lisää tai vähentää kunnalle myönnettäviä valtionosuutta.

Tasauksen perusteena olevaan laskennalliseen verotuloon sisältyvät kunnan laskennallinen kunnallisvero, kunnan osuus yhteisöveron tuotosta sekä puolet kiinteistöverosta. Voimalaitosten kiinteistöveroa ei tasauksessa huomioida muuta kuin ydinvoimalaitosten osalta.

Verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta laskettaessa käytetään koko maan keskimääräistä kunnallisveroprosenttia, eikä yksittäisen kunnan veroprosenttimuutoksella ole vaikutusta kunnan saamaan tasauslisän tai tasausvähennyksen määrään.

Mikäli laskennallinen verotulo on pienempi kuin tasausraja, kunta saa tasauslisää 90 %:n tasoon kunnan laskennallisen verotulon ja tasausrajan erotuksesta. Kunnan valtionosuuksiin tehdään puolestaan tasausvähennys, mikäli sen laskennalliset verotulot ovat suuremmat kuin tasausraja. Tasausvähennys on 10 % tasausrajan ylittävältä osalta. Tasausrajoja muutettiin vuoden 2023 alusta lukien.

Opetus ja kulttuuritoimen valtionosuus

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä on osa kuntien, kuntayhtymien ja yksityisten koulutuksen järjestäjien valtionosuusjärjestelmää. Valtionapuviranomaisena toimii opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetushallitus vastaa valtionosuusjärjestelmän tiedonkeruista, tietopalveluista ja asiakkaiden neuvonnasta.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa valtakunnallisesti. Yhden kunnan valtionosuus saadaan, kun kunnan laskennallisesta kustannuksesta vähennetään kunnan omarahoitusosuus, joka on asukasta kohti yhtä suuri kaikissa kunnissa.

Lisäksi kunnille myönnettävässä kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan huomioon seuraavat tekijät:

- lisäosat: syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus, saamelaiden kotiseutualueen kunta, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja asukasmäärän kasvu

- valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset
- verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus.

Tekijät vaikuttavat sellaisenaan kunnan valtionosuuden määrään eli niistä ei vähennetä kunnan omarahoitusosuutta, kuten laskennallisista kustannuksista.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä toimii osana kuntien valtionosuusjärjestelmää. Kuntien lisäksi se kattaa myös yksityiset koulutuksen järjestäjät ja kuntayhtymät.

Opetus- ja kulttuuritoimen järjestelmällä rahoitetaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, osaa esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutusta, ammatillista koulutusta, kansanopistoissa, kansalaisopistoissa, kesäyliopistoissa, liikunnan koulutuskeskuksissa ja opintokeskuksissa järjestettyä vapaan sivistystyön koulutusta.

Lisäksi järjestelmä kattaa opetustuntimäärän perusteella rahoitettavan taiteen perusopetuksen, kuntien liikuntatoimen ja nuorisotyön sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden toiminnan. Ahvenanmaalla järjestetty koulutus ei kuulu opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän piiriin.

Kotikuntakorvaus

Koska kunnan peruspalvelujen valtionosuudet maksetaan kunnille kunkin kunnan oppilas- ja muiden ikäluokkien perusteella, järjestelmä edellyttää kotikuntalaskutusta oppilaan käydessä koulua muussa kuin oman kunnan koulussa (toisen kunnan, kuntayhtymän, valtion tai yksityisen ylläpitämässä oppilaitoksessa). Oppilaan kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvausta 6–15-vuotiaasta tai muusta oppivelvollisuuttaan suorittavasta oppilaasta sille opetuksen järjestäjälle, jonka opetukseen oppilas on osallistunut. Valtiovarainministeriö hoitaa kotikuntakorvauslaskutuksen keskitetysti hallinnollisena palveluna ns. Clearing-järjestelmällä.

(Lähde: Kuntaliitto ja Valtiovarainministeriö 2025, sivut 10–12).

1.1.3 Taloudellinen tilanne Alajärvellä 2026–2028

Vuoden 2026 talousarvio on budjetoitu 1,2 milj. euroa alijäämäiseksi. Väli tilinpäätöksessä (9/2025) tulos arvioidaan noin 1,1 milj. euroa ylijäämäiseksi. Arvio sisältää todennäköisesti epävarmuutta koska loka-, marras- ja joulukuun taloustilanteen toteutumisesta ei ole tietoja. Tämän lisäksi lomapalkkavelat luultavammin vaikuttavat tulokseen heikentävästi, kuten myös loppuvuodesta valmistuvat investoinnit sekä korot.

Valtionosuusuudistuksen piti tulla voimaan 1.1.2026, mutta valtiovarainministeriöltä 22.10.2024 saadun tiedon mukaan uudistuksen voimaantulo siirretään vuoteen 2027. Uudistuksen vaikutuksia Alajärven kaupungin talouteen on vaikea arvioida, koska uudistuksesta ei ole julkaistu luonnoslaskelmia.

Alajärven kaupungin lainakanta oli vuoden 2024 tilinpäätöksen mukaan 21,2 milj. euroa (2.339 eur/as). Rahoitussuunnitelman mukaan vuoden 2025

aikana talousarviolainoja nostettaisiin 9,6 milj. € ja vastaavasti lainakantaa lyhennettäisiin n. 3,7 milj. € euroa. Talousarviolainaa kuluvan vuoden (10/2025 mennessä) aikana ei ole nostettu. Talousarviolainan sijasta rahoitusta on kuitenkin jouduttu kuluvan vuoden aikana rahoittamaan nettoamalla kuntatodistuksia 6 milj. euroa.

Vuoden 2025 (10/2025 mennessä) aikana suunniteltujen investointien määrärahoihin lisättiin määrärahoja 684.950 euroa. Käyttötalouteen lisämäärärahoja on lisätty 206.200 euroa lokakuun 2025 loppuun mennessä.

Talousarviovuosien 2026–2028 investoinnit kohdistuvat kaupungin infran ylläpitämiseen sekä Paavolan koulun ja uuden kehitysvammaisyksikön rakentamiseen sekä Mäntymäen päiväkodin laajennusosan rakentaminen.

Vuodelle 2026 on suunniteltu 14,9 milj. euron ja vuodelle 2027 7,6 milj. euron sekä vuodelle 2028 2,1 miljoonan euron nettoinvestoinnit. Rahoitussuunnitelman mukaan Alajärven velkataakka kasvaa suunnitelmavuosien loppuun mennessä, johtuen investointien määrästä 43,8 milj. euroon (5.129 €/asukas). Tilinpäätöksessä 2024 Alajärven kaupungilla oli velkaa 21,2 milj. euroa (2.339 €/asukas).

Talousarviossa vuoden 2026 vuosikatteen arvioidaan olevan 3,1 milj. euroa, jolloin se kattaa poistoista n. 70,92 prosenttia.

Taloussuunnitelman mukaan vuoden 2027 vuosikatteen arvioidaan olevan noin 2,4 milj. euroa ja 2028 vuosikate arvioidaan olevan noin 2,3 milj. euroa.

1.1.3.1 Väestö ja työllisyys

Väkiluvun kehitys

TAULUKKO 2 ALAJÄRVEN VÄKILUVUN KEHITYS 2009-2025

Vuosi	Väkiluku 31.12.	Muutos henk.	Muutos %
2009*	10 573	1 788	16,91
2010	10 487	-86	-0,82
2011	10 327	-160	-1,55
2012	10 268	-59	-0,57
2013	10 227	-41	-0,40
2014	10 171	-56	-0,55
2015	10 006	-165	-1,65
2016	9 899	-107	-1,08
2017	9 831	-68	-0,69
2018	9 700	-131	-1,35
2019	9 562	-138	-1,44
2020	9 419	-143	-1,52
2021	9 321	-98	-1,05
2022	9 183	-138	-1,5
2023	9 113	-70	-0,8
2024	9 078	-35	-0,4
2025 **	9 002	-76	-0,8

*Kuntaliitos Alajärvi - Lehtimäki

** Ennuste 30.9.2025

Tilastokeskuksen tammi-syyskuun 2025 perusteella laaditun ennakointitilaston mukaan Alajärvellä syntyneitä on 45 ja kuolleita 106 (Luonnollinen väestönlisä -61).

TAULUKKO 3 ALAJÄRVEN VÄESTÖENNUSTE 2024-2045

Väestöennuste 2024-2045

	Miehet	Naiset	Yhteensä
Alajärvi			
2025	4482	4414	8896
2026	4423	4358	8781
2027	4364	4300	8664
2028	4308	4246	8554
2029	4254	4194	8448
2030	4204	4146	8350
2035	3989	3953	7942
2040	3828	3811	7639
2045	3707	3695	7402

Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllinen huoltosuhde tarkoittaa alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden osuutta suhteessa 15–64-vuotiaaseen väestöön. Se kuvaa siis montako lasta ja vanhuseläkeikäistä on sataa työikäistä kohti. Mitä korkeampi luku on, sitä heikompi on huoltosuhde.

TAULUKKO 4 VÄESTÖLLINEN HUOLTOSUHDE 2024-2045

Väestöennuste 2024-2045: Väestöllinen huoltosuhde

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040	2045
Alajärvi	88,9	89,8	89,7	89,8	91,8	91,8	92,3	91,6	89,6	88,0

TAULUKKO 5 VÄESTÖLLINEN HUOLTOSUHDE E-P 2024–2045

Väestöennuste 2023-2040: Väestöllinen huoltosuhde E-P

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040	2045
E-P	74,2	74,1	73,9	73,7	73,8	73,7	73,7	73,7	72,8	73,2

Työllisyys

Etelä-Pohjanmaan alueella oli syyskuun lopussa 6 842 työtöntä työnhakijaa. Vuoden takaisesta vertailuajankohdasta määrä nousi 731 työnhakijalla (12,0 %). Koko maassa työttömien työnhakijoiden määrä nousi samalla ajanjaksolla 10,4 %:lla. Työttömien työnhakijoiden määrä Etelä-Pohjanmaan alueella nousi edellisestä kuukaudesta 80 henkilöllä.

Lomautettujen lukumäärä syyskuun lopussa oli 465, jossa laskua viime vuoden vertailuajankohtaan oli 277 henkilöä eli -37,3 %. Pitkäaikaistyöttömiä

oli kuukauden lopussa 2 264 henkilöä, mikä oli 639 henkilöä (39,3 %) enemmän kuin vuosi sitten.

Työttömien työnhakijoiden osuus Etelä-Pohjanmaan työvoimasta oli 8,0 %, joka oli Manner-Suomen toiseksi alhaisin. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,4 %.

Työttömyysaste Alajärvellä oli syyskuun 2025 lopussa 8,2 %.

TAULUKKO 6 TYÖTTÖMYYSASTEEN KEHITYS 2021-2025

	Työvoiman määrä 2025	Työttömät työnhakijat				
		2025	2021	2022	2023	2024
Alajärvi	3603	295	8,1	5,5	5,6	7,8
Evijärvi	981	51	5,3	2,9	2,6	5,4
Lappajärvi	1006	70	7,2	4,6	5,0	7,6
Soini	741	39	9,4	5,9	5,1	7,9
Vimpeli	1113	74	7,4	4,6	6,7	7,6
Järviseu tu	7444	529	7,5	4,7	5,3	7,4

ELY-keskus: Etelä-Pohjanmaan työllisyyskatsaus: työttömyysaste 09/2025

Alueella asuva työllinen työvoima

	2020	2021	2022	2023
Alajärvi	3301	3393	3360	3305

Suunnittelukaudelle ajoittuvat alueelliset kehittämishankkeet (yhteistyössä Alajärven kaupunki / JPYP)

Alajärven kaupunki ja Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu toimii yhteistyössä uusiutuvan energian tuotantoon ja käyttöön liittyvän alueen suunnittelussa Möksyn alueella. Kehityshankkeen tavoitteena on mm. sijoittumissuunnitelman (Masterplan) laatiminen. Suunnitelman laatiminen toimii kiinteässä yhteistyössä Alajärven kaupungin kaavoituksen kanssa ja ohjaa alueelle sijoittuvien yritysten sijoittumista tarkoitukseen varatuille alueille.

Alajärven kaupunki toimii yhteistyössä työperäisten maahanmuuttajien työoikeuksien parantamiseen liittyvässä kehittämishankkeessa, jossa osatoteuttajana Suomen osalta toimii Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy. Hanke saa EU-rahoituksen Interreg Europe-rahoitusohjelmasta ja kansallisen rahoituksen osalta Lapin liitosta.

Elinvoimatoiminnan kehitys sekä alueellisesti että omassa kunnassa

Yrityspäristä (aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten välinen erotus) on taloustilanteesta huolimatta säilynyt Alajärvellä lähes edellisten vuosien tasolla. Työllisyyden osalta Alajärven tilanne on Etelä-Pohjanmaan mittakaavassa keskitasoa.

Yhteistyö ja hyvistä käytänteistä oppiminen naapurikuntien kanssa jatkuu erityisesti Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy:n omistajakuntien, Seinäjoen, Lapuan, Kaustisen ja Karstulan kuntien kanssa. Yhteisinä teemoina ovat

mm. digitalisaatio, tekoäly, omistajanvaihdokset sekä uusiutuvan energian hankkeet. Elinvoimatoimialan ja JPYP:n välisen tiiviin yhteistyön ja tiedonvaihdon osalta jatketaan säännöllisiä tapaamisia. Paikallisten yrittäjien ja muiden alueen toimijoiden välistä vuoropuhelua käydään elinkeinoneuvottelukunnan yhteisissä tapaamisissa 2–3 kertaa vuodessa.

Kuntia koskeva uusi lainsäädäntö / lainsäädäntömuutokset

Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi syksyllä 2023 hallitusohjelman mukaisesti. Hallitusohjelman kirjauksen mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Valtionvarainministeriö tiedotti 22.10.2024, että kuntien valtionosuusuudistus siirtyy vuodelle eteenpäin.

Hankintalain uudistusta on valmisteltu noin kahden vuoden ajan ja sen on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2026. Sen tarkoituksena on, että hankintalaissa rajoitettaisiin kuntien mahdollisuutta ostaa palveluita osaomisteisilta in house-yhtiöiltä. Tämä koskee kuntia, joiden omistusosuus on alle 10 prosenttia yhtiöstä.

Muutokset kaupungin hallinnossa (yhteistoiminnassa / konsernihallinnossa / organisaatiossa / henkilöstöpolitiikassa / ympäristöasioissa)

Alajärven kaupungin ja Vimpelin kunnan välinen ostopalvelusopimus päättyy 31.12.2025 sivistyspalveluiden osalta. Ostopalvelun myyntiä jatketaan kuitenkin kansalaisopiston palveluiden myynnillä. Tämän lisäksi elinvoimalautakunta tuottaa nuorisopalveluihin liittyvät hankkeet Vimpelin kunnalle ostopalvelusopimuksella.

Kaupunkikonserniin on perustettu Alajärven Hyvinvointikiinteistöt Oy, jolle on tarkoituksena siirtää Hyvinvointialueelle vuokrattavien tilojen omistus. Asian selvittely on vielä kesken.

Kaupungin organisaatiota on uudelleen järjestelty vuodesta 2022 alkaen. Talouspalveluiden muutettu organisaatio aloitti toimintansa 1.4.2025.

Korruption ja lahjonnan torjunta

Kaupungin toimintaa ohjaa lainsäädäntö, joka määrittää myös korruption torjuntaan liittyviä toimenpiteitä.

Kaupungin toiminnassa korruptiota estetään erityisesti seuraavilla toimenpiteillä:

- päätöksenteon avoimuus ja asiakirjojen julkisuus
- ostolaskudatan julkaiseminen
- hankintoihin liittyvien säädösten ja määräysten sekä hankintaohjeen noudattaminen
- sidonnaisuusilmoitusten julkaiseminen
- esteellisyyssäännösten huomioiminen
- väärinkäytösten ilmoittamista koskeva ilmoituskanava
- sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Riskien hallinta ja keskeisimmät riskit

Kuntalain 14 §:n mukaisesti valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, joiden tarkoituksena on ohjata kaupunginhallitusta sen huolehtiessa kuntalain 39 §:n velvoittamana kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kaupungin hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.

Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja.

Sisäinen valvonta on osa johtamista. Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä. Sisäisen valvonnan ohjeen on kaupunginhallitus hyväksynyt 13.6.2011. Ohje on tarkoitus päivittää vuoden 2026 aikana.

Kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, sekä

1. hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat
2. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä
3. antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Lautakunta vastaa toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kaupunginjohtaja, toimialajohtajat sekä vastuuviranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan ja tuotteissaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Kaupunginjohtaja hyväksyy sisäisen tarkastuksen suunnitelman, johon perustuen arvioidaan riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuutta.

Vastuuviranhaltijat vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Tilinpäätöksissä annetaan arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista. Selonteossa arvioidaan toiminnalliset riskit, taloudelliset riskit, vahinkoriskit ja hallinnon riskit. Lisäksi annetaan selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä.

Talousarvion määrärahojen riittävyttä seurataan ja niihin pyritään puuttumaan nopeasti. Kaupunginhallitus käsittelee talouden toteutumaa neljännesvuosittain. Valtuusto käsittelee tulosraportit 06/26 ja 09/26. Talouden toteumien seurantaa lisätään kaupunginhallitukselle vuodesta 2026 niin, että toteuma viedään tiedoksi hallitukselle kuukausittain. Tämän mahdollistaa se, että kaupungilta päättyy ostopalvelusopimus, jonka aikaisempien vuosien vaikutuksia ei tarvitse huomioida toteumassa. Toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita seurataan tulosraporteissa 06/26 ja 09/26.

Tytäryhtiöt toimittavat talouskatsauksensa konsernijohdolle neljännesvuosittain ja ne saatetaan kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Kaupungin tytäryhtiö KOY Kitronpuisto on hankkimassa kaksi rivitalo-osaketta, johon yhtiö tulee anomaan niihin liittyvään rahoitukseen kaupungin takausta. Asiasta päättää kaupunginvaltuusto vuoden 2026 aikana.

Kaupungin tytäryhtiö KOY Rantatien kartano on hakenut kaupungilta pääomallinaa peruskorjauksiin. Asiaa valmistellaan vuoden 2026 aikana.

Kattavalla vakuutuskannalla ja sen vuosittaisella päivityksellä varaudutaan toiminnan vahinkoriskeihin.

1.2 Alajärven kaupungin strategia 2022–2025

Alajärven kaupungin strategia vuosille 2022–2025 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.4.2022 (§ 14). Kuntalaisille tehtiin 3.–17.11.2021 strategiakysely, joka kokosi asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden ja yrittäjien näkemyksiä kaupungin strategian päivityksen pohjaksi.

Uusi strategia vuosille 2026–2029 tulee valtuuston käsiteltäväksi keväällä 2026.

1.2.1 Slogan

Alajärven kaupungin slogan on *"Aitoa elämää Aaltojen keskellä"*.

1.2.2 Visio 2030

Mahdollisuuksien Alajärvi – Elävä aluekeskus.

1.2.3 Missio

Alajärven kaupunki järjestää palvelut yhteistyössä eri toimialojen kanssa edistäen hyvinvointia, kaupungin elinvoimaa ja kestävästä kehitystä.

1.2.4 Alajärven kaupungin arvot

Yhteisöllisyys on työntekijöiden, päätöksentekijöiden ja asukkaiden osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Avoimuus uusia ajatuksia ja toimintatapoja sekä ihmisiä kohtaan.

Vastuullisuus: Toiminnan ja toimintatapojen kehittäminen ympäristö ja yhteiskunta huomioiden.

Turvallisuus on sujuvaa arkea viihtyisässä ja turvallisessa asuin- ja elinympäristössä, varautuen yhteiskunnan ja toimintaympäristön muutokseen.

Yrittäjämysteisyys on yritystoiminnan kasvun ja edistämisen tukemista sekä myös sisäistä yrittäjyyttä, omakohtaista innostusta ja sitoutumista sovitujen tavoitteiden saavuttamiseen. Rohkeus uudistua ja uudistaa.

1.2.5 Strategiset päämäärät

Yritystoiminnan, työllisyyden ja työvoiman saatavuuden edistäminen (elinvoima)

- Alkavat ja toimivat yritykset, infraan ja palvelurakenteeseen panostaminen, viestintä, teknologian hyödyntäminen, mahdollistava kaavoitus
- Opiskeluperäisen ja työperäisen maahanmuuton lisääminen, maahanmuuttajien integroiminen ja kotouttaminen, verkostoituminen
- Koulutuksen ja kouluttautumisen mahdollisuuksien vahvistaminen.

Kumppanuus ja osallistaminen

- Alueen toimijoiden yhteen hiileen puhaltaminen – asukkaat, 3. sektori, naapurikunnat, Järviseuutu, elinvoimaiset kylät.

Ympäristövastuullisuus

- Vesistöjen ravinnepäästöjen vähentäminen, kulutuksen vähentäminen (ruokahävikki, energian kulutus, jne.), kiertotalous (kierrätyspisteet ym.)
- Hiilijalanjäljen pienentäminen (rakentaminen, kalusto).

Hyvinvoiva ja osaava kuntalainen

- Terveyden ja hyvinvoinnin (myös henkisen) edistäminen: rakenteet niin, että ihmiset voivat huolehtia omasta terveydestään, liikuntapaikkojen saavutettavuus, osallisuuden kasvattaminen.

Strategia-asiakirja sisältää lisäksi taulukot, joissa on esitetty strategisten päämäärien yksityiskohtaiset tavoitteet, toimenpiteet kuvauksineen sekä mittarit.

Yritystoiminnan, työllisyyden ja työvoiman saatavuuden edistäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja sen kuvaus	Mittarit
Yrittäjämyyntyisyys	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yhtenäinen ja toimiva palvelupolku 2. Viestintä yritystarinoiden avulla 3. Hankintavuoropuhelut, elinkeinoneuvottelukunta, kaupungin markkinointityöryhmä, tapaamiset valtuuston kanssa eri yhteyksissä 4. Yritysverkoston aktivointi 5. Tuotannon jalostusasteen nosto 	Asioiden käsittelyaika Pk-yritysbarometri (AJJPYP) Yritystarinat (JPYP) Foorumista riippuen 1–4 kertaa vuodessa (JPYP+AJ) Pidetyt tilaisuudet Pidetyt tilaisuudet
Yritysten säilyminen ja sijoittuminen alueelle	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tuotantoedellytysten ylläpito 2. Viestintä muualla toimiville yrityksille alueen mahdollisuuksista 3. Toimitilarekisterin aktiivinen ylläpitäminen 4. Yritystilojen saatavuuden turvaaminen yhdessä eri toimijoiden kanssa 5. Seutukunnallisen vastuuaseman säilyttäminen 	Yrityskysely joka toinen vuosi Perustettujen yritysten määrä, sijoittuneiden yritysten määrä Toimitilarekisteri (vapaana olevat tilat)
Työvoiman saatavuus paranee	<ol style="list-style-type: none"> 1. Työ- ja opiskeluperäisen maahanmuuton lisääminen 2. TE-palveluiden siirto kunnille 2024 3. Koulutuksen ja kouluttautumisen mahdollistaminen 4. Paluumuuttajiin kohdistuva kampanja 	KV-työntekijöiden osuus Lasten valmentava opetus Ystäväperhetoiminta (integroiminen yhteiskuntaan)
Monipaikkaisuus lisääntyy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Digipalveluiden lisääminen 2. Etätyömahdollisuuksien lisääminen (tiedonsiirto, lupamenettely, työpisteet, yhteisöllinen työtila, infra ym.) 	Kaupungin palvelut sähköisinä vuonna 2024 Etätyöpisteiden määrä, etätyötä tekevien määrä
2. Asteen ja korkeakoulutuksen säilyttäminen alueella	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yhteistyön tiivistäminen alueen 2. asteen toimijoiden kesken 2. Toimiva koulutusyhteistyö (esim. täsmä- ja muuntokoulutukset, yrityskoulutus, oppisopimuskoulutus) 	Koulutuspaikkojen määrä ja täyttöaste TE-palvelun omat mittarit
Yritysten vienti lisääntyy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vienninedistämismatkat yritysten ja JPYP:n ja kaupungin edustajan kanssa 2. Ystävyyskaupunkitoiminnan aktivointi 	Viennin määrä kohdeyrityksissä 1–3 aktiivista kontaktointia
Kv-työvoiman määrän lisääntyminen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kv-opiskelijoiden/yritysten aktivointi 2. Muuttajapaketti 3. Alueelle muuttaneiden kotouttaminen ja sitouttaminen 4. Kotouttamissuunnitelman päivittäminen 	Kv-opiskelijoiden määrä alueen yrityksissä (opinnäytetyöt ym.) Kyselyt 1–2 / vuosi
Verkostoituminen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alueen kansainvälisten kontaktiverkkojen kokoaminen yhteen 	Tapaamiset 1–3 / vuosi

Kumppanuus ja osallistaminen

Tavoite	Toimenpiteet ja sen kuvaus	Mittarit
Kumppanuuspöydät	1. Seuraparlamentti 2. Yrittäjien, yhteisöjen ja kuntalaisten tulevaisuustyöpajat (foorumit) Yhdistystoiminnan ja 3. sektorin toiminnan mahdollistaminen	1 / vuosi
Kotouttaminen ja sitouttaminen	1. Yhteistilaisuuksia alueen asukkaiden, koulujen ja yhteisön kesken	1–2 / vuosi
Äänestysviikkkauten nostaminen	1. Vaalipaneelin järjestäminen 2. Vaalit aktiiviseksi tiedotusteemaksi 3. Ennakkoäänestyspaikka kauppakeskukseen	Äänestysprosentti
Nuorten aktivoiminen / tavoittaminen	1. Aktiivinen kanava viestinnälle nuorille (nuorisovaltuusto) 2. Kohtaamispaikkojen mahdollistaminen	Käyttäjäkyselyt

Ympäristövastuullisuus

Tavoite	Toimenpiteet ja sen kuvaus	Mittarit
Liikenteestä tulevien päästöjen vähentäminen	1. Etäyhteyksien hyödyntäminen kaikissa toiminnoissa: kokoukset ja palaverit 2. Kaupungin ajoneuvot hankitaan vähäpäästöisyys ja kokonaistaloudellisuus huomioiden elinkaariajattelun pohjalta 3. Kevyen liikenteen väylien kunnossapito ja lisääminen 4. Lähiuotannon ja -palveluiden käyttö	Km-korvauksiin käytetyt eurot Käytetyt eurot
Syntyvän jätteen määrä / lajitellun jätteen määrä	1. Ruokahävikin minimoiminen 2. Jätteiden lajittelun ja kierrätyksen lisääminen	Biojätteen määrä Jätteen määrä
Kulutuksen vähentäminen	1. Laadukkaiden tuotteiden hankinta 2. Tuotteiden käyttäminen elinkaaren loppuun (kiertotalous)	Jätteen määrä?
Julkisten tilojen käyttöasteen nostaminen	1. Luovutaan turhista tiloista 2. Kaupungin omat toiminnot omissa tiloissa	Omat vs. vieraat tilat
Ympäristövastuullisuus	1. Vastuullisuus toiminnan ja toimintatapojen kehittämisessä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	Kiinteistöjen energiaoptimointi

Hyvinvoiva ja osaava kuntalainen

Tavoite	Toimenpiteet ja sen kuvaus	Mittarit
Lasten ja nuorten osaamisen ja osallistumisen kasvattaminen	1. Kohtaamispaikkojen kehittäminen (fyysiset ja virtuaaliset)	Paikkojen ja osallistujien määrä
Liikuntapaikkojen käytön lisääminen	1. Varausjärjestelmän käyttöön saaminen 2. Liikuntapaikkojen ja -tapahtumien aktiivinen markkinointi 3. Liikunta- ja hyvinvointitapahtumien järjestäminen (seuraparlamentti, yhdistykset) 4. Kokonaissuunnitelma keskusta-alueelle (kaupunki, JPYP, yritykset, yhteisöt)	Käyttöaste Tapahtumien määrä
Museoiden ja kirjastojen käyttöasteen lisääminen	1. Kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen / kaikenikäisille	Tapahtumien ja osallistujien määrä
Hyvinvointijohtamisen kehittäminen	1. Vuotuiset hyvinvointiraportit valtuustolle / kuntalaisten hyvinvoinnin tilan vuotuinen raportointi 2. Hyvinvointimittareiden määrittäminen talousarvioon ja taloussuunnitelmaan	Kuntajohdon Hyte-kertoimen prosessi-indikaattorit
Terveemmät kuntalaiset	1. Riittävän liikunnan edistäminen: liikuntapalveluiden saavutettavuus, matalan kynnyksen liikuntamahdollisuudet 2. Terveellinen ravinto: kaupungin järjestämän ruokailujen laatu, kaupungin tiloissa myytävien tuotteiden terveellisyys (liikuntapaikat, koulujen välipalat) 3. Kannustaminen päihteettömyyteen: nuorisotoimen ennaltaehkäisevä työ, yhteistyö 3. sektorin kanssa	Yhteiset: THL:n Hyte-kertoimen tulosindikaattorit Koulutustilaisuudet kaikille väestöryhmille

1.3 Talousarvion rakenne ja sitovuus

Suosituksen mukainen talousarvio sisältää seuraavat osat:

Yleisperustelut, käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan sekä investointi- ja rahoitusosan.

Käyttötalousosassa esitetään toimialojen (lautakunnat) toiminnan kuvaukset ja asetetaan niiden sitovat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Tuloslaskelmassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Investointiosassa esitettävät investointimenot ja -tulot ovat vastuutoimielintä sitovia hankkeittain tai hankeryhmittäin.

Rahoitusosassa esitetään yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Lautakunnat vahvistavat oman tehtäväalueensa käyttösuunnitelmat talousarvion hyväksymisen jälkeen.

Talousarvion toteutumista seurataan toimielinten kokouksissa säännönmukaisesti ja raportoidaan valtuustolle neljännesvuosi- ja puolivuosisikatsauksilla. Katsauksissa seurataan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurantajaksolla ja ennakoidaan tavoitteiden toteutumista koko talousarviovuoden aikana.

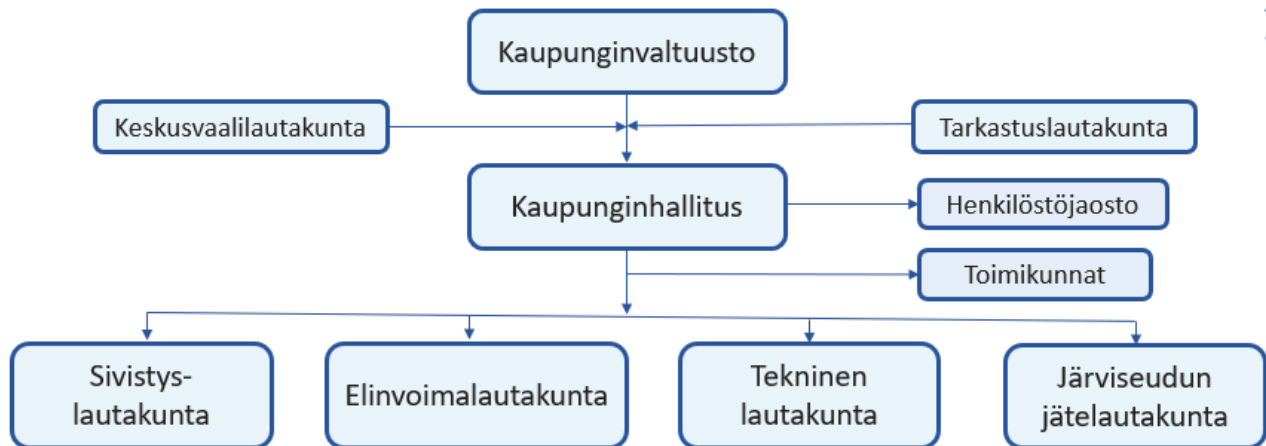
Tarkastuslautakunta ja kaupungin tilintarkastaja arvioivat tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla.

Valtuustoon nähden sitovat erät (bruttona) talousarviossa ovat:

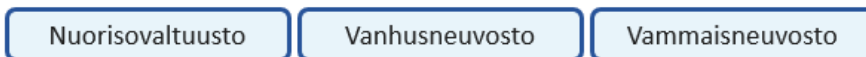
- käyttötalousosassa lautakunnan (02-taso) toiminnalliset tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot
- tuloslaskelmaosassa verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot, satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot
- investointiosassa hankkeiden ja hankeryhmien kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot (03-taso)
- rahoitusosassa antolainauksen muutokset, lainakannan muutokset ja oman pääoman muutokset.

1.4 Organisaatio

Luottamushenkilöorganisaatio 1.1.2023 alkaen

Vaikuttamistoimielimet

1.5 Tilivelvolliset viranhaltijat

Kuntalain 125 §:n mukaisia tilivelvollisia ovat kaikki valtuustoa alempien toimielinten jäsenet sekä kunkin toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat, joita ovat kaikki toimielinten esittelijät kukin esittelynsä ja asianomaisen toimielimen tehtäviin kuuluvien asioiden osalta.

Toimiala	Toimialajohtaja	Vastuuviranhaltijat
Kaupunginhallituksen toimiala	Kaupunginjohtaja	
Hallinto- ja taloustoimiala	Hallintopäällikkö Talouspäällikkö Henkilöstöpäällikkö	Taloussuunnittelija
Maaseututoimiala	Maaseututoimenjohtaja	Maaseutuasiamiehet
Sivistystoimiala	Sivistystoimenjohtaja	Varhaiskasvatuspäällikkö Perusopetuksen rehtori Lukion rehtori Kirjastotoimenjohtaja Kansalaisopiston ja musiikkiopiston rehtori Opettajat, jotka on nimetty hoitamaan perusopetuksen rehtorin tehtäviä
Elinvoimatoimiala	Elinvoimajohtaja	Museotoimenjohtaja
Teknisen toimen toimiala	Tekninen johtaja	Kaavoituspäällikkö Kuntatekniikan päällikkö Kiinteistöpäällikkö Palvelupäällikkö Rakennustarkastaja Ympäristösuojelusihteeri

2 TALOUSARVIO 2026

2.1 Yleistä talousarviosta

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi).

Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Alajärven kaupunki on perinteisesti laatinut taloussuunnitelman kolmelle vuodelle, koska pitempi suunnittelukausi sisältäisi runsaasti epävarmuustekijöitä.

Alajärven kaupunki tuottaa palvelut maaseutupalveluiden osalta yhteistoiminta-alueena (Soinin ja Vimpelin kunnat) ja ostopalveluna kaupunki tarjoaa Lappajärven kunnalle varhaiskasvatuksen palvelut. Lisäksi Soinin kunta ostaa kaupungilta kansalaisopiston ja musiikkiopiston palvelut.

Edellä mainitun lisäksi tulossuunnitelmassa on huomioitu suunnitelmavuosille 2027–2028 sekä kuluttajahintaindeksin (VM) että kunta-alan peruspalveluiden hintaindeksitason mukaiset korotukset käyttötalospuolelle. Lisäksi henkilöstömenot sisältävät lähes kunta-alan palkansaajien ansiotasoindeksin mukaisen korotuksen.

Verotulojen ja valtionosuuksien ennustaminen talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille on edelleen haastavaa ja sisältää tilanteen keskeneräisyyden vuoksi epävarmuustekijöitä.

Lainsäädännön ja hallitusohjelman päätösten vaikutukset ovat pääasiallisina perusteina valtiovarainministeriön ja kuntaliiton tuottamiin arvioennusteisiin.

Talousarviossa on huomioitava tuottojen ja kulujen kirjaamisesta seuraavaa;

- Alajärven hallinnoimat toimialat, sivistys- ja maaseutupalvelut
- myös Lappajärven, Soinin ja Vimpelin aiheuttamat kulut kirjataan tilikauden aikana toimintakuluihin (kaikki menolajit)
- em. kulut laskutetaan aiheuttamisperiaatteella Lappajärveltä, Soinilta ja Vimpeliltä ja tulot kirjataan toimintatuottoihin (myyntituotot).

TAULUKKO 7 TALOUSARVIO 2026

TALOUSARVIO, 1000 € (Ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025 + muutokset	TA 2026
Toimintatuotot	14 830	13 490	8 474
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-25 263	-25 926	-23 440
Palvelujen ostot	-9 247	-10 358	-8 862
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 047	-4 177	-4 057
Avustukset	-1 160	-1 504	-1 431
Muut toimintakulut	-985	-772	-590
Toimintakate	-25 872	-29 429	-29 908
Verotulot	19 597	19 530	20 008
Valtionosuudet	13 464	14 142	13 349
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	34	22	35
Muut rahoitustuotot	144	94	125
Korkokulut	-507	-410	-430
Muut rahoituskulut	-3	-9	-10
Vuosikate	6 858	4 120	3 168
Poistot ja arvonalentumiset	-4 245	-3 912	-4 467
Satunnaiset tuotot	0	0	
Satunnaiset kulut	0	0	
Tilikauden tulos	2 613	207	-1 298
Tilinpäätössiirrot			
Tilikauden (yli/alijäämä)	2 613	207	-1 298

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	36,44	31,57	22,08
Vuosikate / Poistot, %	161,55	105,32	70,92
Vuosikate, euroa / asukas	755	463	361
Asukasmäärä 31.12.	9083	8896	8781

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista: = 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista: = 100 * vuosikate / poistot

Yllä oleva taulukko sisältää kaupungin ulkoiset toimintatuotot- ja menot. Alla olevissa teksteissä on huomioituna kaupungin ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot sekä toimintamenot (Tuloslaskelma löytyy sivulta 108–109).

2.2 Toimintatuotot (ulkoiset ja sisäiset)

Toimintatuotot sisältävät myynti-, maksu- ja muut toimintatuotot sekä saadut tuet ja avustukset. Toimintatuottojen ennustetaan laskevan vuoden 2025 talousarviosta 4,9 milj. euroa (-19,9 %). Suurin yksittäinen vähennys tulee Vimpelin ostopalvelusopimuksen päättymisestä.

Suunnitelmavuosille 2027–2028 on ennustettu toimintatuottojen kasvavan kuluttajaindeksin verran (2027 1,9 %, 2028 2,0 %). Kaupungin tulee vuosittain systemaattisesti korottaa perimiään taksoja vähintään kuluttajaindeksin verran.

2.3 Toimintakulut (ulkoiset ja sisäiset)

Henkilöstökulut

Henkilöstökuluihin kirjataan palkat ja palkkiot sekä henkilösivukulut (mm. eläkkeet sekä sairaus-, työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksut).

Vuonna 2026 henkilöstökulujen oletetaan laskevan -9,5 %, yhteissummaltaan henkilöstökulut ovat vuonna 2026 noin 23,4 milj. euroa. Suurin yksittäinen vähennys tulee Vimpelin ostopalvelusopimuksen päättymisestä. Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 29.2.2028 saakka.

Palvelujen ostot

Palveluiden ostoihin kirjataan sekä ulkoiset että sisäiset palvelujen ostot. Myös Vimpelin ja Soinin kuntien Alajärveltä laskuttamat osuudet kirjataan palveluiden ostoihin.

Palvelujen ostojen arvioidaan laskevan -1,4 milj. euroa (-7,0 %) vuoden 2025 talousarvion tasosta. Suurin yksittäinen vähennys tulee Vimpelin ostopalvelusopimuksen päättymisestä.

Suunnitelmavuosille 2027–2028 on arvioitu palveluiden ostojen kasvavan vuosittain keskimääräisesti peruspalveluiden hintaindeksin eli 3,5 %:n verran.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin kirjataan mm. toimistotarvikkeet, kirjallisuus, lääkkeet, hoitotarvikkeet, lämmitys, sähkö, vesi, pienkalusto ja rakennusmateriaalit.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin budjetoidaan vuodelle 2026 4,0 milj. euroa, mikä on - 0,1 milj. euroa (-2,5 %) vähemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa. Suurin yksittäinen vähennys tulee Vimpelin ostopalvelusopimuksen päättymisestä.

Suunnitelmavuosille 2027–2028 on ennustettu palveluiden ostojen kasvavan kuluttajaindeksin verran (2027 1,9 %, 2028 2,0 %).

Avustukset

Avustuksiin kirjataan Alajärven kaupungin vuosittain myöntämät avustukset kotitalouksille ja yhteisöille.

Vuodelle 2026 budjetoidaan kotitalouksille myönnettäviin avustuksiin 0,7 milj. euroa ja yhteisöille myönnettäviin avustuksiin puolestaan budjetoidaan 0,6 milj. euroa.

Muut toimintakulut

Muihin toimintakuluihin kirjataan mm. vuokrat, vahingonkorvaukset, edustuskulut ja jäsenmaksut.

Muiden toimintakulujen arvioidaan vuonna 2026 laskevan -0,1 milj. euroa vuoden 2025 tasosta. Suurin yksittäinen vähennys tulee Vimpelin ostopalvelusopimuksen päättymisestä.

Suunnitelmavuosille 2027–2028 on arvioitu muiden toimintakulujen kasvavan vuosittain kuluttajaindeksin verran (2027 1,9 %, 2028 2,0 %).

2.4 Toimintakate

Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuoden 2026 toimintakatteen arvioidaan olevan n. 29,9 milj. euroa, mikä on 0,8 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa.

2.5 Verotulot

Alajärven kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2026 tuloveroprosentiksi 9,1.

Valtiovarainministeriö julkaisi 13.4.2022 uudet kuntakohtaiset sote-uudistuksen siirtolaskelmat, joiden perusteella kuntien veroprosentteja leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä.

Kiinteistöveroprosentit ovat olleet pääsääntöisesti joko välyksen alarajalla tai lähellä alarajaa. Viimeisin muutos tehtiin vuonna 2023, jolloin kaupunginvaltuusto eriytti maapohjaa koskevan kiinteistöverolajin omaksi kokonaisuudeksi. Päätös perustui uuteen ohjeistukseen valtion taholta.

Vuoden 2026 verotuloarvio perustuu 9,1 % kunnallisveroon ja lokakuussa 2025 käytettävissä olleisiin tietoihin kuntatalouden kehityksestä vuosina 2027–2028. Viimeisin Kuntaliiton veroennustekehikon mukainen verotuloennuste näyttää tuleville taloussuunnitelmavuosille hieman vaihtelevaa kertymää.

Ennusteen mukaan vuoden 2026 verotulojen toteutuma nousee 2,4 % kuluvan vuoden talousarviossa laaditusta ennusteesta. Verotulojen vuosittainen vaihteluväli edellyttää kuitenkin varovaisuutta verokertymän arvioimisessa.

TAULUKKO 8 VEROTULOENNUSTE 2025-2028

Verotulot	2023	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Kunnallisvero	13 866 599	13 800 598	13 767 000	14 268 000	14 484 000	14 997 000
Kiinteistövero	2 454 079	3 522 220	3 484 000	3 555 000	3 555 000	3 555 000
Yhteisövero	2 299 964	2 274 807	2 279 000	2 185 000	2 312 000	2 424 000
Verotulot yhteensä	18 620 642	19 597 625	19 530 000	20 008 000	20 351 000	20 976 000
Muutos edell. vuoteen (%)	-42,7	5,2	-0,3	2,4	1,7	3,1

(* Veroennustekehikko)

Kunnallisvero

Kunnallisveroprosentiksi vuodelle 2026 valtuusto on päättänyt (27.10.2025) 9,1 % (Vuonna 2025 9,1 %). Alajärvellä vuoden 2026 kunnallisveron tuotoksi arvioidaan 14,2 milj. euroa, mikä on 0,2 milj. euroa (1,7 %) enemmän kuin vuoden 2025 tuottoennusteessa (arvioitu syyskuussa 2025 kunnallisveron tuotto).

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuotoksi vuonna 2026 arvioidaan 3,5 milj. euroa. Tuottoarvio ei siis muutu vuodesta 2025 (arvioitu syyskuussa 2025 kiinteistöveron tuotto).

KIINTEISTÖVERO%	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Yleinen	0,93	0,93	0,93	0,93	0,00	0,00	0,00
Maapohjan yleinen	0,00	0,00	0,00	0,00	1,3	1,3	1,3
Rakennusten yleinen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,93	0,93	0,93
Vakituisen asunnon	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Muun asuinrakennuksen	1,10	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
Yleishyödyllisen yhteisön	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rakentamattoman tontin	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	1,50
Voimalaitosrakennuksen	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10

Yhteisövero

Talousarviossa vuoden 2026 yhteisöveron määräksi on arvioitu 2,2 milj. euroa, joka on 0,1 milj. euroa (4,6 %) enemmän, kuin vuoden 2025 tuottoennusteessa (arvioitu syyskuussa 2025 yhteisöveron tuotto).

2.6 Valtionosuudet

TAULUKKO 9 VALTIONOSUUDET 2023-2026

Valtionosuudet	2023	2024	2025	2026	Muutos euroissa	Muutos %
Peruspalv. VOS	5 955 399	4 922 456	6 097 390	5 891 109	-206 281	-3,4
Verotulojen tasaus	5 450 163	5 328 311	5 296 681	5 085 333	-211 348	-4,0
Veromenetysten komp	1 995 400	1 998 837	1 378 108	1 393 324	15 216	1,1
Opetus- ja kultt. VOS	1 399 453	1 215 020	1 369 837	980 000	-389 837	-28,5
Valtionosuudet yhteensä	14 800 415	13 464 624	14 142 016	13 349 766	-792 250	-5,6

Peruspalveluiden valtionosuus

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa valtakunnallisesti. Ennakkolaskelman mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2026 on 5,8 milj. euroa. Vähennystä 0,2 milj. euroa (-3,4 %). Yhden kunnan valtionosuus saadaan, kun kunnan laskennallisesta perusteesta/kustannuksesta vähennetään kunnan omarahoitusosuus, joka on yhtä suuri (€/asukas) kaikissa kunnissa.

Verotulojen tasaus

Alajärven kaupunki saa verotulojen täydennystä vuonna 2026 yhteensä noin 5,0 milj. euroa. Laskua edelliseen vuoteen on -0,2 milj. euroa (-4,0 %).

Veromenetysten kompensatio

Valtionosuutta lisätään kuntakohtaisesti siten, että yksittäisen kunnan tulot eivät muutu veroperustemuutosten takia. Erona aiempiin vuosiin on vuoden 2020 alusta voimaan tullut muutos, jonka mukaan kunnille maksettavat veromenetysten kompensatiot erotetaan peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentilta. Uudistus yksinkertaistaa järjestelmää ja lisää sen läpinäkyvyyttä. Alajärven kaupunki saa veromenojen kompensatiota vuonna 2026 yhteensä noin 1,3 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen 15.000 euroa.

Yllä mainittujen osalta tyypillisimmät syyt valtionosuuden tilitysten laskuun ovat verotuloihin perustuvan valtionosuuden pienentyminen (mikä kertoo kuitenkin hyvästä aiemmasta verotulokehityksestä) tai lapsi-ikäluokkien pieneneminen sekä sote-uudistukseen järjestelmänmuutoksen tasauksen heikentyminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuus

Alajärven kaupungin saama valtionosuus kohdistuu suurimmalta osin lukio-opetukseen, perusopetuksen vammaisopetukseen sekä musiikkiopiston ja kansalaisopiston toimintaan sekä taidemuseotoimintaan. Kuntien saamasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta vähennetään asukaskohtainen omarahoitusosuus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Ammatillinen koulutus on pääosin koulutuskuntayhtymien hoitamaa ja kun tämä rahoitus kohdentuu suoraan koulutuskuntayhtymille, useimpien

kuntien kohdalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus näyttäytyy valtionosuuslaskelmissa negatiivisena.

Alajärven kaupungin saama valtionosuus kirjataan kokonaisuudessaan kaupungin valtionosuuteen. Näin ollen omarahoituksen jälkeen kaupunki on vuonna 2026 saamassa valtionosuutta noin 1,4 milj. euroa. Talousarvioon on kirjattu 0,9 milj. euroa. Tämä johtuu siitä, että Alajärven kaupungin ja Vimpelin kunnan välinen sivistyspalveluiden ostopalvelusopimus päättyy 31.12.2025. Oph:lta ei ole saatu laskelmia tai oppilaskohtaisia hintoja, joilla voitaisiin laskea tarkat vaikutukset. Lopulliset laskelmat tulevat Oph:lta tammikuussa 2026.

2.7 Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot

Korkotuottoihin kirjataan mm. antolainojen korot ja maksuliikennetilien korot.

Korkotuottojen osuus vuoden 2026 talousarvioon suunnitellaan olevan 35.000 euroa.

Muut rahoitustuotot

Muihin rahoitustuottoihin kirjataan mm. osinkotuotot, verotilitysten korot ja viivästyskorkotulot.

Muihin rahoitustuottoihin budjetoidaan vuodelle 2026 125.500 euroa. Ulkoisessa- ja sisäisessä tulolaskelmassa on mukana korvaus perus/jäännöspääoman korosta 122.210 euroa. Rahoitustuotot yhteensä 247.710 euroa.

Korkokulut

Korkokuluiksi vuodelle 2026 budjetoidaan 430.000 euroa. Taloussuunnitelmavuosille arvioidaan korkokulujen nousevan 450.000 euroon.

Muut rahoituskulut

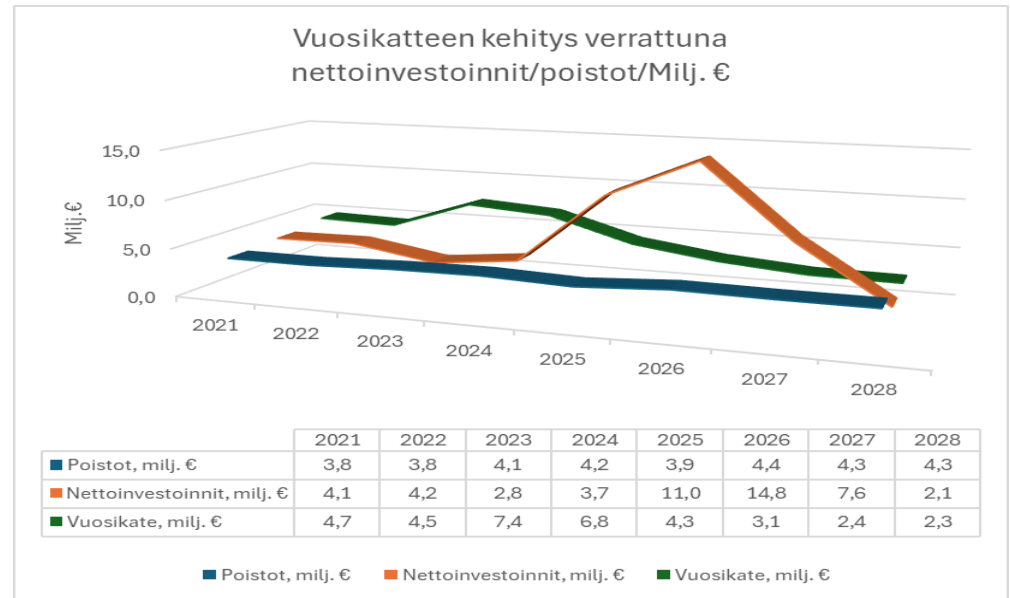
Muihin rahoituskuluihin kirjataan mm. maksetut viivästyskorot ja saatavien poistot. Muita rahoituskuluja suunnitellaan vuodelle 2026 10.500 euroa. Ulkoisessa- ja sisäisessä tulolaskelmassa on mukana korvaus perus/jäännöspääoman korosta 122.210 euroa. Rahoituskulut yhteensä 132.710 euroa.

2.8 Vuosikate

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos, jota tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Tuloslaskelmassa vuosikatteen on katettava poistot eli pitkävaikutteisten tuotannontekijöiden käytöstä aiheutuneet kustannukset. Rahoituslaskelmassa vuosikatteen riittävyys arvioidaan ensisijaisesti investointien ja lainanlyhennysten suhteen.

Suunnitelman mukaan vuonna 2026 vuosikate (3,1 milj. euroa) kattaa poistoista 70,92 %. Taloussuunnitelmavuonna 2027 vuosikatteen ennustetaan laskevan 2,4 milj. euroon kattaen poistoista 56,42 %. Vuonna 2028 vuosikatteen ennustetaan edelleen laskevan 2,3 milj. euroon kattaen poistoista 54,28 %.

TAULUKKO 10 VUOSIKATTEEN KEHITYS VERRATTUNA NETTOINVESTOINTEIHIN JA POISTOIHIN

2.9 Poistot

Poisto tarkoittaa pitkävaikutteisen tuotannontekijän hankintamenon kirjaamista kuluiksi vaikutusaikanaan. Poistoaika ja poistoerät määritellään tuotannontekijän taloudellisen pitoajan mukaan. Poistoja tehdään tilikausittain ja poistot kirjataan kirjanpitoon.

Poistot perustuvat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeeseen suunnitelman mukaisista poistoista, jonka perusteella kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kuntakohtaisen poistosuunnitelman.

Vuoden 2026 poistojen on arvioitu olevan 4,4 miljoonaa euroa ja vuonna 2027 4,3 miljoonaa euroa, sekä vuoden 2028 poistot 4,3 miljoonaa euroa. Arvio perustuu laadittuun investointisuunnitelmaan ja sen ennakoituun toteumaan.

2.10 Satunnaiset erät

Kirjanpitolain mukaan satunnaiset erät perustuvat kirjanpitovelvollisen tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin. Taloussuunnitelmakaudelle ei suunnitella satunnaisia eriä.

2.11 Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset. Vapaaehtoisten varausten ja rahastojen lisäyksiä voi pääsääntöisesti tehdä enintään tuloslaskelman erän Tilikauden tulos osoittaman ylijäämän verran. Talousarviossa tuloksen käsittelyerät ovat ohjeellisia, lopullisesti niistä päätetään tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Vuoden 2025 tilikauden tulos on alkuperäisen talousarvion mukaan 0,4 milj. euroa ylijäämäinen ja muutetun talousarvion mukaan 0,2 milj. euroa ylijäämäinen. Talousarvioesityksen mukaan ennakoitaan vuoden 2026 tulos alijäämäiseksi 1,2 milj. euroa. Vuoden 2027 tulos ennakoitaan alijäämäiseksi 1,8 milj. euroa. Vuoden 2028 tulos arvioidaan alijäämäiseksi 1,9 milj. euroa.

3 PALVELUSUUNNITELMA

Käyttötaloulososassa esitetään toimialojen toiminnan ja tehtävien kuvaukset, toimintaympäristön muutokset ja toiminnan painopisteet, strategiset toimenpiteet sekä tehtävien määrärahat ja tuloarviot.

3.1 Keskusvaalilautakunta

TAULUKKO 11 VAALIT, TALOUSARVIO 2026

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Tuotot	50 213	10 000	13 300	0	-10 000	0,0 %
Kulut	-68 798	-51 917	-49 625	-2 516	49 401	4,8 %
Netto	-18 585	-41 917	-36 325	-2 516	39 401	6,0 %

Keskusvaalilautakunta huolehtii kaupungin vaaliviranomaisena vaalien toteuttamisesta määräysten mukaisesti ja luotettavasti.

Vuonna 2026 ei toimiteta säännönmukaisia vaaleja.

3.2 Tarkastuslautakunta

TAULUKKO 12 TILINTARKASTUS, TALOUSARVIO 2026

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Tuotot	169	0	0	0	0	
Kulut	-22 421	-30 863	-16 024	-30 423	440	98,6 %
Netto	-22 252	-30 863	-16 024	-30 423	440	98,6 %

Tarkastuslautakunnan talousarvio käsittää luottamushenkilöpohjaisen tarkastuslautakunnan toiminnan sekä ammattitilintarkastuksen.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida valtuuston tilikaudelle asettamia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita sekä onko kaupungin toiminta järjestetty tuloksellisella tavalla.

Tilintarkastusyhteisönä toimii BDO Audiator Oy ja vastuullisena tilintarkastajana JHT, HT Nina Nieminen.

3.3 Kaupunginhallitus

TAULUKKO 13 KAUPUNGINHALLITUS, TALOUSARVIO 2026

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Tuotot	6 218 826	5 999 103	5 914 171	5 931 751	-67 352	98,9 %
Kulut	-6 306 224	-6 310 690	-6 188 366	-6 628 731	-318 041	105,0 %
Netto	-87 397	-311 587	-274 195	-696 980	-385 393	223,7 %

Kaupunginhallituksen toimiala sisältää hallinto-, henkilöstö- ja talouspalvelut sekä mm. kiinteistöjen vuokrauspalvelun, yhteistoiminnan oikeuspalveluviraston kanssa ja yhteistoimintana järjestettävän jätelautakunnan palvelut sekä maaseutupalvelut.

Hallintopalvelut vastaavat kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen, päätösasioiden valmistelu-, sihteer- ja toimeenpanotehtävistä, sekä asiakirjahallinnosta, kirjaamo- ja arkistotoimen tehtävistä sekä tietosuojasta. Asiakkaille tarjotaan asiointipalveluja kaupungintalon neuvonnassa ja verkkosivuilla. Hallintopalvelut vastaavat myös muista yhteistoimintaosuuksista ja avustuksista sekä projektien kuntaosuuksista. Avustuksiin on talousarviossa varattu vuodelle 2026 yhteensä 70.000 euroa. Osa avustumäärärahasta varataan kaupunginhallituksen yhteistoimintasopimuksiin.

Yhteistoimintaosuuksiin ja jäsenmaksuihin on varattu määräraha vuodelle 2026 seuraavan taulukon mukaisesti:

TAULUKKO 14 MUUT YHTEISTOIMINTAOSUUDET JA JÄSENMAKSUT 2026

Yhteisö	2026	2025
Etelä-Pohjanmaan liitto	122 500	122 547
Suomen Kuntaliitto	22 000	22 136
Työmarkkinalaitos	8 600	8 400
Etelä-Pohjanmaan Kauppakamari	3 090	3 099
Aisapari	150	150
Pohjanmaan vesi- ja ympäristö ry.	1 500	1 500
Ähtäväjokirahasto	1 800	1 800
Lapuanjokirahasto	785	785
Suomen vesilaitosyhdistys ry	2 888	2 841
Suomen Sininen tie ry.	900	900
Proagria Etelä-Pohjanmaa	400	400
Kunnallisarkisto ry	100	100
Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys	6 114	6 035
Visit Seinäjoki Region	5 000	5 000
YHTEENSÄ:	175 827	175 693

Talospalvelut vastaavat kaupungin tulosraporttien, talousarvion ja tilinpäätöksen laadinnasta sekä vakuuttamisesta, rahoituksesta ja varanhoidosta sekä tuottaa kaupungin johdolle ja luottamushenkilöille ajantasaista tietoa päätöksenteon tueksi. Ostoreskontra- ja kirjanpito palvelut ostetaan ostopalvelusopimuksen mukaisesti Järvinet Oy:ltä. Talospalvelut linjaa ja ohjeistaa taloushallintoon ja laskutukseen liittyviä prosesseja. Maksuistutus- ja perintäpalvelut hoitaa Ropo Oy.

3.3.1 Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Valtuustosalin kokoustekniikan uudistaminen	Hankintaan vuonna 2026 uusi ohjelmisto	Ohjelmiston toimivuus
Riskienhallinnan/Sisäisen valvonnan kehittäminen	Päivitetään riskienkartoitus ja sisäisen valvonnan ohje	Ajantasaiset ohjeet
Tietosuojan kehittäminen	Tietosuojaa koskevien ohjeiden ja käytänteiden ajantasaisuuden tarkastaminen	Jatkuva koulutus ja ohjeiden jalkauttaminen
Ostolaskujen tilijako / Runsaasti kustannuspaikkoja sisältävien ostolaskujen tilijakojen jakaminen tekoälyperusteisesti	Hankintaan ohjelmisto vuonna 2026	Ostolaskujen tiliöinnin nopeuttaminen
Kaupungille tulevien laskujen sähköistäminen / Kaupungille tulevat laskut otetaan vastaan ainoastaan sähköisesti	Hankintaan vuonna 2026 toimittajaportaali	Kaupungin ostoreskontra on paperiton syksyllä 2026

3.3.1.1 Henkilöstöpalvelut

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet v. 2025–2027

Henkilöstöhallintoon on varattu toimintakuluja vuodelle 2026 yhteensä 347.149 euroa.

Henkilöstöhallinto käsittää hallinnon, työsuojelun ja tpd-toiminnan, työpaikkaruokailun sekä nuorten työllistämisen. Tyky-toimintaan (Epassi) on varattu 58.000 euroa ja työpaikkaruokailuun 11.027 €. Henkilöstöasiat valmistelee henkilöstöpäällikkö ja päätösvaltaa käyttää henkilöstöjaosto.

Henkilöstöpäällikön tehtäviin on yhdistetty työsuojelupäällikön tehtävät.

Henkilöstöhallinto luo edellytykset hyvälle työnantajapolitiikalle.

Henkilöstöhallinnon toiminnalliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
<p>1. Johtaminen ja osaava henkilöstö Kehityskeskustelujen käyminen säännöllisesti, tehtävänkuvien pitäminen ajan tasalla.</p> <p>Palkkausjärjestelmämuutoksen jatkuva tarkastelu (KVTES ja OVTES osio G) sekä TS:n ja TTES:n tulevan muutoksen ennakointi.</p> <p>Koulutussuunnitelmien laatiminen sekä koulutus- tarpeisiin vastaaminen. Työntekijöiden koulutustietojen päivittäminen sähköisiin järjestelmiin jatkuvaa.</p>	<p>Tasopalkkamalli on otettu käyttöön 1.10.2025. Käyttöänoton jälkeen tasopalkkamallia on tarkasteltava säännöllisesti. Esihenkilötyö korostuu tasopalkkamallissa. Esihenkilöiden kouluttaminen ja jatkuva perehdyttäminen. Tulevissa sopimuskorotuksissa huomioidaan TS:n ja TTES:n yhdistyminen sekä mahdollinen tasopalkkamalli. Tehtävänkuvien ajan tasalle saattaminen ja kehityskeskustelujen käyminen jatkuu esihenkilön ja työntekijän välillä. Henkilöstön kouluttautumiseen on v. 2024 hankittu Eduhouse-koulutuspalvelu.</p>	<p>Käydyt kehityskeskustelut, tehtävänkuvaukset Populukseen</p> <p>Koulutustarpeet</p> <p>Koulutussuunnitelmat</p> <p>Työhyvinvointikyselyt</p> <p>Eduhouse-palvelun käyttö</p>
<p>2. Henkilöstön työhyvinvointi ja työkykyä edistävä toiminta Aktiivisen tuen ja mukautetun työn käytännöt selkeät työyhteisöissä.</p>	<p>Ylläpidetään hyvää yhteistyötä esihenkilöiden, työterveyshuollon ja henkilöstön kanssa aktiivisen tuen toimintamallin mukaisesti sekä työturvallisuuden parantamiseksi.</p> <p>Mahdollisuuksien mukaan käytetään mukautettua</p>	<p>Sairauspoissaolot alle kuntien keskiarvon</p> <p>Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä</p> <p>Käydyt aktiivisen tuen mukaiset keskustelut</p> <p>Työtapaturmien tilastot</p> <p>Työhyvinvointikyselyt</p>

Sairauspoissaolojen ja ennenaikaisen eläköitymisen vähentäminen. Työtapaturmien ennaltaehkäisy. Työyhteisön tukeminen	työtä sairausloman vaihtoehtona. Epassin summa 100 €/henkilö/vuosi. Työyhteisöjen yhteiseen tyhy-päivään on varattu 20 €/työntekijä erillisen ohjeen mukaan.	Tyhy-rahnan käyttö
Henkilöstöhallinnon taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Henkilöstökustannusten hallinta	Vuosilomien sijoittaminen Työaikamuotojen tehokas käyttö Palkattomat vapaat (säästövapaat) Lomarahnan vaihto vapaaksi Tehtävänkuvien huomiointi muutostilanteissa Siirtäminen toisiin tehtäviin Eläkkeelle jäävät	Palkattoman vapaan käyttö (säästö) Vaihdetut lomarahavapaat (henkilömäärä)

Henkilöstökustannusten hallinta

Vuosilomien sijoittaminen

Vuosilomat sijoitetaan koko lomakaudelle (2.5.–30.9. välinen aika), jolloin sijaisten tarve minimoituu.

Työaikamuotojen tehokas käyttö

Työajat tulee suunnitella niin, että ne vastaava toiminnan tarpeita. Työnantaja vastaa ja päättää töiden, työaikojen sijoittelusta eri päiville. KVTES ei sisällä määräyksiä säännöllisen työajan sijoittamisesta tiettyyn kellonaikaan tai viikonpäivään. Työvuorot voidaan sijoitella hyvinkin porrastetusti työpäivän sisällä.

Palkattomat vapaat (säästövapaat)

Henkilökunta voi ottaa palkatonta harkinnanvaraista virkavapautta/työlomaa 5 päivää, joista 4 on palkatonta ja 1 palkallinen tai 10 päivää, joista 8 on palkatonta ja 2 palkallista. Säästövapaat pidetään kalenterivuositain ja ne anotaan siten, että ensin pidetään palkattomat päivät ja sen jälkeen palkalliset.

Edellytyksenä vapaan antamiselle on, että ulkopuolisia sijaisia ei palkata. Opetushenkilöstön osalta tehtävät voidaan hoitaa oto-tunteina.

Lomarahnan vaihto vapaaksi

Alajärvellä on hyväksytty sopimus lomarahnan vaihtamisesta vapaaksi.

Tehtävänkuvien ajan tasalle saattaminen

Esimiehet käyvät läpi toimialansa tehtävänkuvat ja työprosessit mahdollisten päällekkäisten toimintojen poistamiseksi. Tehtävänkuvat päivitetään aina tehtävien muutostilanteissa, tasopalkkamallin käyttöönoton myötä huomioidaan myös palkkaryhmän osaamisen ja vastuun taso muutostilanteissa.

Siirtäminen toisiin tehtäviin

Tilapäisesti **työntekijä** on velvollinen siirtymään (enintään kahdeksaksi viikoksi) muihinkin kuin työsopimuksensa mukaisiin tehtäviin, joita voidaan pitää hänen koulutuksensa ja työkokemuksensa perusteella hänelle sopivina. **Viranhaltija** voidaan perustellusta syystä siirtää enintään vuoden määräajaksi oman työntajan toiseen virkasuhteeseen, jonka kelpoisuusvaatimukset hän täyttää ja jota voidaan pitää hänelle sopivana, edellyttäen ettei viranhaltijan varsinainen palkka vähene. Ennen siirtoa henkilöä tulee kuulla.

Eläkkeelle jäävät

Toimialajohtajat ottavat eläköitymiset huomioon henkilöstösuunnitelmassa ja tekevät esityksen, mitä toimia ja virkoja mahdollisesti jätetään täyttämättä tai tehtäviä järjestellään sisäisin järjestelyin.

3.3.1.2 Oikeuspalveluvirasto sekä kuntien yhteistoiminta

Yleinen edunvalvonta

Holhustoimen edunvalvontapalvelujen järjestämisestä annetun lain (575/2008) perusteella on edunvalvontapalvelujen järjestämisvastuu siirtynyt valtion oikeuspalveluvirastolle vuoden 2009 alusta lukien. Oikeuspalveluvirasto toimii oikeusministeriön hallinnonalalla.

Alajärven kaupunki tuottaa Lapuan oikeusaputoimiston kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella holhustoimen edunvalvontapalvelut Alajärven, Soinin ja Vimpelin kunnissa. Toistaiseksi voimassa olevia edunvalvontapäätöksiä on 120–130 ja lisäksi muutamia sijaisedunvalvontamääräyksiä.

Yleisen edunvalvonnan menot muodostuvat henkilöstömenojen lisäksi ict- ja muiden palveluiden ostoista, toimistotilojen vuokrista sekä työmatkakuluista. Valtio maksaa palveluntuottajalle 410 euroa/päämies/ vuosi. Päämieheltä perittävät palkkiot palveluntuottaja määrittelee oikeusministeriön ohjeiden mukaisesti. Palkkiota voi talouspäällikkö edunvalvojan esityksestä kohtuullistaa.

Yleiseen edunvalvontaan on varattu toimintakuluja vuodelle 2026 yhteensä 132.943 euroa.

Järviseudun jätelautakunta

Järviseudun jätelautakunta vastaa jätelain mukaisista viranomaistehtävistä ja hoitaa jätelainsäädösten mukaisia tehtäviä kuntien puolesta hallintosäännössä esitetyssä laajuudessa. Järviseudun jätelautakunta on yhdeksän kunnan yhteinen lautakunta, johon kuuluvat: Alajärvi, Halsua, Kyyjärvi, Lappajärvi, Lestijärvi, Perho, Reisjärvi, Soini ja Vimpeli. Näistä Alajärvi toimii vastuukuntana.

Jätehuoltoviranomaisen tehtäviä ovat mm. jätehuoltomääräykset ja niistä poikkeaminen, jätemaksutaksa ja jätemaksuista tehty muistutukset. Lisäksi jätelautakunta vastaa jätteenkuljetusrekisteristä sekä kompostointirekisteristä.

Järviseudun jätelautakunnan kulut katetaan jätelain mukaisesti kokonaisuudessaan jätehuollon perusmaksuilla. Lautakunta toimii yhteistyössä kuntien valvontaviranomaisten ja jätehuolto-yhtiö Millespakka Oy:n kanssa.

Jätelautakunnalle on varattu toimintakuluja vuodelle 2026 yhteensä 122 075 euroa. Kulujen kasvu edellisvuoteen verrattuna johtuu talousarvioon sisällytetystä mahdollisesta saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusjärjestelmän toimivuuden selvityksestä.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Päätös jätteenkuljetusjärjestelmästä	Lautakunnalle tuodaan tiedoksi pykälä, jossa esitetään konsultin laatima selvitys jätteenkuljetusjärjestelmien toimivuudesta poltettavan jätteen ja biojätteen osalta. Myöhemmin valmistellaan lautakunnalle päätösesitys jätteenkuljetusjärjestelmästä.	Lautakunnan päätös + muut tarkentavat valmistelutyöt
Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusjärjestelmän selvitys	Tarjouspyynnöt potentiaalisille konsulteille	Hankinta Alajärven kaupungin hankintaohjeiden mukaisesti
Jätteenkuljetus- ja kompostirekisterien ajantasaisuus	Pyydetään jätteenkuljetustiedot poltettavan jätteen osalta neljä kertaa vuodessa ja toteutetaan kohdistustyö neljä kertaa vuodessa. Tehostetaan kompostirekisterin ylläpitoa siten, että kompostointi-ilmoitusten määrä kasvaa.	Oma seuranta
Henkilöresurssit	Tarkastellaan, kuinka kompostointitarkastukset voitaisiin järjestää	Mahdollinen kompostointitarkastaja / kompostointitarkastusten määrä

3.3.2 Kaupunkikonserni 2026

Alajärven kaupungin kaupunkikonsernin muodostavat kaupunkiorganisaatio ja tytäryhteisöt, osakkuusyhteisöt ja kuntayhtymät.

Hallintosäännössä (Kaupunginvaltuusto 29.9.2025 § 85) määrätään konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta. Hallintosäännön mukaan konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Kaupunginhallitus vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan sekä määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon.

Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

Alajärven kaupungin konsernirakenne ja kaupungin omistusosuudet:

Tytäryhtiöt 50-100 %	Kuntayhtymät	Osakkuusyhteisöt 20-50 %
Kiinteistö Oy Kitronpuisto (100 %)	Seinäjoen koulutus kuntayhtymä (0,89 %)	Järvikartano Oy (29,67 %)
Alajärven Lämpö Oy (60 %)	Etelä-Pohjanmaan liitto (4,76 %)	Millespakka Oy (37,32 %)
Luoma-ahon Yritystilat Oy (60 %)	Järviseudun koulutus kuntayhtymä (33,16 %)	JärviS-Energia Oy (33,33 %)
Alajärven Liikennekiinteistö Oy (55 %)	Kuntayhtymä Kymppi (13,80 %)	
Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelut (54,43 %)		
Kiinteistö Oy Rantatienkartano (100 %)		

3.3.3 Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tytäryhtiöille vuodelle 2026

Kuntalain (410/2015) mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus. Tämän lisäksi kuntalain mukaan kaupungin tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Kaupunginvaltuusto on 26.8.2019 § 31 hyväksynyt konserniohjeen ja edellyttänyt tytäryhtiöiden hallitusten käsittelevän ohjeen. Konserniohjeen tarkoituksena on varmistaa konsernin kokonaisedun, valtuuston tytäryhteisölle asettamien omistajapoliittisten linjausten sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen osakeyhtiölain ja kuntalain edellyttämällä tavalla.

Lisäksi kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kuntalain mukaisesti 26.8.2019 § 32 tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeen ja edellyttänyt tytäryhtiöiden hallitusten käsittelevän ohjeen.

Tytäryhteisöt ovat velvollisia raportoimaan taloudellisesta tilanteestaan neljännesvuosittain kaupunginhallitukselle.

Konserniohjeessa määritellään, miten tytäryhteisöjen ohjaus, seuranta, raportointi ja valvonta järjestetään. Konserniohje koskee kaupunkikonserniin kuuluvia tytäryhteisöjä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa esitetään kuntakonsernin kannalta olennaisia tavoitteita.

Osakkuusyhteisöille ei talousarviossa aseteta omia tavoitteita. Pääsääntö osakkuusyhtiöiden toiminnassa ja seurannassa kuitenkin on, että yhtiöt toteuttavat yhtiöjärjestyksen mukaista tehtäväänsä ja niiden taloutta hoidetaan huolellisesti.

Kuntayhtymien osalta tavoitteet on asetettu kuntayhtymien omissa taloussuunnitelmissa ja -arvioissa. Kaupunki seuraa kuntayhtymien tavoitteiden toteutumista.

Yleiset konsernitavoitteet:

Toiminnalliset tavoitteet 2026	
Tavoite	Mittari / Tavoitetaso
Konserniyhteisöjen ja kuntayhtymien on toimittava taloudellisesti ja kannattavasti sekä kehitettävä toimintaansa vastaamaan ajan haasteita.	Konsernineuvottelu 1 x vuodessa
Konsernin ja kaupunginhallituksen välisen omistajaohjauksen kehittäminen edelleen entistä vuorovaikutteisempaan suuntaan	Konserniohjeen sekä hyvä hallinto- ja johtamistapojen päivitys
Konserniyhtiöt raportoivat taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta säännöllisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.	Konserniyhtiöt toimittavat kaupunginhallitukselle tiedoksi talouden toteumat 4 x vuodessa.

Koy Kitronpuisto ja Rantatien kartano:

Toiminnalliset tavoitteet 2026	
Tavoite	Mittari / Tavoitetaso
Vuokrataloyhtiöiden toiminnan tehostaminen niin, että taloyhtiön talous on tasapainossa	Tilikauden tulos ylijäämäinen
Asuntojen käyttöaste	Yli 90 %
Asuntojen markkinoinnin käynnistäminen	Somessa näkyvien ilmoitusten määrä (kpl)

Luoma-ahon Yritystilat Oy

Toiminnalliset tavoitteet 2026	
Tavoite	Mittari / Tavoitetaso
Tilojen käyttöaste	Yli 90 %

Alajärven liikennekiinteistöt Oy

Toiminnalliset tavoitteet 2026	
Tavoite	Mittari / Tavoitetaso
Kuntokartoitus	Vuoden 2026 aikana

Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy

Toiminnalliset tavoitteet 2026	
Tavoite	Mittari / Tavoitetaso
Kaupungin strategian mukaisten linjausten toteuttaminen ja seuranta omalta osaltaan tiiviissä yhteistyössä kaupunginjohtajan ja Alajärven elinvoimatoimialan sekä kaupunginhallituksen kanssa	Yhteistyötapaamisia kaupungin / JPYP:n välillä 4 x vuodessa
Yritysten kasvumäärä Alajärvellä	20 % enemmän kuin vuoden 2024 perustettujen yritysten määrä

Alajärven Lämpö Oy

Toiminnalliset tavoitteet 2026	
Tavoite	Mittari / Tavoitetaso
Kotimaisen lähipolttoaineen hyödyntäminen lämpökeskuksessa	100 %
Kaukolämmön tarjoaminen asiakkaille kilpailukykyiseen hintaan	Yhtiön tulee olla Suomen kahdenkymmenen halvimman kaukolämmön tuottajan joukossa.

Taloudelliset tavoitteet (yhteiset kaikille tytäryhtiöille)	
Tavoite	Mittari / Tavoitetaso
Omavaraisuusaste %	50–69 % (Hyvä)
Suhteellinen velkaantuneisuus %	40 % (alle)
Laskennallinen lainanhoitokate	yli 1

3.4 Elinvoimalautakunta

TAULUKKO 15 ELINVOIMALAUTAKUNTA, YHTEENVETO

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Liikuntapalvelut	1 810 280	1 918 799	1 909 080	1 842 504	-76 295	96,0 %
Nuorisopalvelut	334 182	437 004	314 718	445 324	8 320	101,9 %
Elinvoimapalvelut	808 030	1 964 696	1 921 608	2 122 611	157 915	108,0 %
Taidemuseopalvelut	450 349	518 433	424 310	496 731	-21 702	95,8 %
Kulttuuripalvelut	13 226	12 603	7 221	12 611	8	100,1 %
					0	
Netto	3 416 066	4 851 536	4 576 937	4 919 780	68 244	101,4 %

3.4.1 Hallinto

Alajärven kaupungin elinvoimatoimiala aloitti toimintansa vuoden 2023 alusta. Elinvoimatoimialan tehtäväalueita ovat elinvoiman sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelut sekä museotoiminta. Tämän lisäksi elinvoimatoimialan alle ovat siirtyneet markkinointi ja työllisyyden hoito.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Elinvoimaohjelman mukaisia uusia toimenpiteitä viedään käytäntöön	Vahvistetaan yhteistyötä yritysten, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa uusien kehittämistoimien käynnistämiseksi Seurataan ja arvioidaan elinvoimaohjelman etenemistä säännöllisesti	Käynnistyneiden toimenpiteiden lukumäärä
Hyvinvointisuunnitelman valmiiksi saattaminen ja hyväksyminen	Tehdään tarvittavat toimenpiteet, jotta hyvinvointisuunnitelma valmistuu	Valmis hyvinvointisuunnitelma
Alajärven kaupungin juhluvuoden ohjelman toteuttaminen	Paikkakunnalla järjestetään tapahtumia juhluvuoden kunniaksi	Toteutuneet tapahtumat
Toisen vuoden käynnistäminen "5 yritystä ja 50 työpaikkaan" -hankkeesta	Toimenpiteitä yritysten houkuttelemiseksi, kuten konsulttiyhteistyö ja kampanjat	Yritysten perustamisen määrä hankkeen kautta

3.4.2 Elinvoimapalvelut

TAULUKKO 16 ELINVOIMALAUTAKUNTA, ELINVOIMAPALVELUT

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Tuotot	-111 707	-140	-65 895	-140	0	100,0 %
Kulut	919 737	1 964 836	1 987 503	2 122 751	157 915	108,0 %
Netto	808 030	1 964 696	1 921 608	2 122 611	157 915	108,0 %

3.4.2.1 Elinvoiman edistäminen

Elinvoiman edistämisen palveluihin kuuluvat työllisyyden ja elinvoiman edistäminen, markkinointi ja asuntopalvelut.

Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy

Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy:n toimintarahoituksen kustannus vuodelle 2026 on 188.925 euroa. Kustannuspaikalle kirjataan myös muita kaupungin elinvoimaa edistäviä toimia, kuten Viexpo, Hubi25 ja elinvoiman edistämishankkeiden omavastuuosuudet. Nettosumma sisältää Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy:ltä ostettavan elinkeinopalvelun (188.925 €). Elinkeinopalvelu sisältää alkavien yritysten neuvontapalvelun, yritysten kasvupalvelut sekä kansainvälistymispalvelut. Yrityksellä on palvelupiste Alajärvellä.

Alajärven kaupungin konserniin kuuluva tytäryhtiö tuottaa elinkeinopalvelut kuntarahoitteen yrityspalveluyksikön toimesta, lisäksi yhtiön toimintaan sisältyy yhdessä yritys- ja kuntarahoitteisesti hoidetun kehittämissyksikön (kehittämispäällikkö) yritysälähtöiset kehittämisspalvelut.

Vuoden 2026 osalta käytetään hyväksyttyä osakassopimusta vuosille 2024–2026. Yhtiön omistajat ovat sitoutuneet optiovuoden 2026 käyttämiseen. Kuntarahoituksen määrää tarkistetaan elinkustannusindeksin (elokuun arvo) mukaan. Kuntarahoitus jakautuu kunnittain asukasluvun ja yritysten toimipaikkojen määrän mukaan (sopimuskausi 2024–2026).

Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy:n toimintarahoitus 2026 talousarvioon (ilman maaseutuyritysten neuvontapalvelua):

Asukasluvut ja yritysten toimipaikkojen lukumäärä

	31.12.2022	31.12.2021
Alajärvi	9.183 as.	1.351 kpl
Evijärvi	2.346	473
Lappajärvi	2.820	483
Soini	1.942	436
Vimpeli	2.671	405
Yhteensä:	18.962 as.	3.418 kpl

Toimintarahoitus

Elinkeinopalvelut:	Alajärvi	188.925 €
	Evijärvi	51.826 €
	Lappajärvi	61.906 €
	Soini	46.355 €
	Vimpeli	55.202 €
	Yhteensä:	404.214 €

Työllisyyden edistäminen

Työllisyyden edistäminen sisältää muun muassa työmarkkinatuen kuntasuuden 450.000 euroa. Lisäksi kustannuspaikalle kirjataan työllisyyden edistämisen kustannuksia 1.283.923 euroa.

Asuntopalvelut

Asuntosihteerille on keskitetty Alajärven kaupungin asuntoasioiden hoito. Suurin osa työpanoksesta menee vuokra-asuntoa hakevien ja vuokra-asunnoissa asuvien asukkaiden palvelemiseen sekä kaupungin vuokrataloyhtiöiden kanssa tapahtuvaan tiiviiseen yhteistyöhön.

Maahanmuuttokoordinaattorin kanssa on hyvin paljon yhteistyötä asumiseen liittyvien asioiden selvittelyssä. Vuosina 2022–2024 Alajärvelle on muuttanut kymmeniä henkilöitä ulkomailta, joista suurin osa on tullut tilapäisen suojelun kautta, mutta on myös työperäistä ja opiskeluun liittyvää maahanmuuttoa. Erityisesti Järviseudun ammatti-instituuttiin tulee paljon myös perheellisiä opiskelijoita, joiden asumisratkaisuihin pyritään vastaamaan.

Vuokra-asuntoja on kaupungin suorassa omistuksessa Alajärven keskustan alueella 11 kpl ja Lehtimäen kylässä 15 kpl. Kaupungin omistamissa vuokrataloyhtiöissä vastaavat vuokra-asuntomäärät ovat 143 kpl ja 49 kpl. Vuokra-asuntoasioiden lisäksi asuntosihteerille kuuluvat Lehtimäen alueen kiinteistöjen vuokralaskutukset ja kuntosalikorttien laskutus sekä myös muita hallinnon työtehtäviä mm. matkapuhelinliittymät ja kokouspalkkiot.

Markkinointi

Elinvoimalautakunnan alaiseen toimialaan kuuluu kaupungin markkinointi. Markkinoinnissa korostetaan Alajärven imagoa *Aaltojen kaupunkina* sekä tuodaan esille alueen positiivisia vetovoimatekijöitä. Toimintaa toteutetaan monipuolisesti hyödyntämällä esimerkiksi mainontaa eri kanavissa, osallistumista keskeisille messuille ja kampanjoita, jotka tukevat mm. paluumuuttoa, pitovoimaa ja yrityksien sijoittumista alueelle

Budjetti voidaan kohdentaa mm. seuraaviin toimenpiteisiin: konsulttipalveluiden hyödyntäminen, markkinointikampanjoiden toteuttaminen (sisältäen materiaalit), verkostoitumistapahtumien järjestäminen yrittäjille ja sijoittajille sekä näkyvyyden ja läsnäolon varmistaminen soveltuvilla messuilla.

Muita markkinointiin liittyviä, mutta erillisiä kustannuspaikkoja ovat:

Geopark

Geopark on Järvi-Pohjanmaan kuntien (Alajärvi, Vimpeli, Lappajärvi ja Evijärvi) yhteinen hanke, joka on saanut arvostetun Unesco-statusen. Geoparkissa korostetaan ja vaalitaan alueen ainutlaatuista luontoa ja kulttuuriperintöä. Geopark toimii alueen vetovoimatekijänä matkailun näkökulmasta.

3.4.2.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kuntalain 1 § 2 mom: *"Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla."*

Kuntastrategia (Kuntalaki 37 §): *"Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon: 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen."*

Hyvinvoinnin ja terveyden toimenpiteinä laaditaan hyvinvointisuunnitelma kansallisen ja maakunnallisen linjausten pohjalta siihen lisättynä paikalliset toimenpiteet. Hyvinvointikertomus valmistui keväällä 2025 ja hyvinvointisuunnitelma valmistuu syksyllä 2025. Tämä on THL:n suositusten mukainen aikataulu.

Kustannuspaikalle kirjataan 110.432,00 euroa toimintakuluja, joista suurin yksittäinen kulu on kutsuohjatulle palveluliikenteelle varattu 50.000 euroa. Viime vuodesta poiketen kustannuspaikalle on kirjattu myös hyvinvointisuunnittelijan palkkakuluja, tästä johtuen budjettia on jouduttu kasvattamaan.

3.4.2.3 Liikunta- ja nuorisopalvelut

TAULUKKO 17 ELINVOIMALAUTAKUNTA, LIIKUNTAPALVELUT

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Tuotot	-447 523	-392 363	-447 535	-531 640	-139 277	135,5 %
Kulut	2 257 803	2 311 162	2 356 616	2 374 144	62 982	102,7 %
Netto	1 810 280	1 918 799	1 909 080	1 842 504	-76 295	96,0 %

TAULUKKO 18 ELINVOIMALAUTAKUNTA, NUORISOPALVELUT

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Tuotot	-155 794	-129 382	-231 712	-139 085	-9 703	107,5 %
Kulut	489 975	566 386	546 430	584 409	18 023	103,2 %
Netto	334 182	437 004	314 718	445 324	8 320	101,9 %

Alajärven kaupungin liikuntapalvelut ja Alajärven kaupungin sekä Vimpelin kunnan nuorisopalvelut

Keskeinen tehtävä

Alajärven kaupungin ja Vimpelin kunnan nuorisopalveluihin kuuluu etsivä nuorisotyö ja Starttipaja Laituri sekä Ohjaamo Alajärvi–Vimpeli. Lisäksi Alajärven kaupunki järjestää perusnuorisotyötä itsenäisesti. Nuorisopalvelujen eri työmuotojen tarkoituksena on kohdata ja tukea nuoria niin vapaa-ajalla kuin heidän arjessaan. Lisäksi tarkoituksena on edistää nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tukea heitä elämäntaitojen kehittymisessä. Nuorisopalvelujen kohderyhmä on pääsääntöisesti 13–29-vuotiaat nuoret ja nuoret aikuiset työmuodon mukaan. Resurssien mukaan tehdään myös koulunuorisotyötä.

Alajärven kaupungin liikuntapalvelujen tehtävänä on tuottaa kuntalaisten omiin tarpeisiin pohjautuvia kunto- ja terveysliikuntapalveluja, kehittää liikuntapaikkoja ja tukea ja edistää kolmannen sektorin omaehtoista liikuntapalvelujen tuotantoa. Liikuntapalvelut tekevät erittäin paljon yhteistyötä paikallisten liikunta- ja urheiluseurojen, hyvinvointialueen, kuntien sekä vapaa-aikapalveluja tuottavien sidosryhmien kanssa. Liikuntapalvelut tuottavat myös liikuntaneuvontaa 20 % liikuntakoordinaattorin työajasta.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Vapaa-aikapalvelut järjestetään niin, että ne osaltaan vastaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn tavoitteisiin.	Tarkistetaan TEA-viisarissa kerrotut painopisteet ja muokataan toimintaa vastaamaan niihin paremmin	Vapaa-aikapalveluita koskevien TEA-viisaripisteiden nousu
Henkilöstön työkykyä, työhyvinvointia ja osaamista vahvistetaan	Kehityskeskustelut Yhteiset kokoontumiset Mahdollisuus osallistua erilaisiin koulutuksiin ja tapahtumiin Yhteistoiminta on säännöllistä ja suunniteltua Tiedottamista vahvistetaan	Kehityskeskustelut ja kokoontumiset on pidetty säännöllisesti ja sovitusti Henkilöstö osallistuu koulutuksiin Henkilöstöllä on yhteinen sähköinen alusta, joka vahvistaa tiedottamista

Perustelut

Vapaa-aikatyön kenttä muuttuu edelleen hyvinvointialueiden aloittamisen jälkeen. Esimerkiksi liikuntapalveluihin on tullut mukaan elintapaohjaus ja yleinen hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen näkökulma. Nuorisotyössä hyvinvointialueiden lisäksi erityisesti TE-palveluiden muutos vaikuttaa laajasti erityisesti yli 18-vuotiaiden nuorten kanssa tehtävään työhön. Esimerkiksi nuorten työpajatoimintaan ohjautuminen on jatkuvassa muutostilassa. Muuttuneet ja muuttuvat yhteistyökumppanit vaativat työn uudenlaista organisoimista ja yhteistyön vakiinnuttamista. Muutokset vaativat myös henkilökunnalta erityistä joustoa ja uuden oppimista.

Vapaa-aikapalveluiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden mittareina ovat mm. järjestettyjen toimintojen määrät, tapahtumien kävijämäärät, asiakaskäyntien määrät, asiakaskyselyiden tulokset sekä laadullinen arviointi.

3.4.2.4 Museo- ja kulttuuripalvelut

TAULUKKO 19 ELINVOIMALAUTAKUNTA, MUSEO- JA KULTTUURIPALVELUT

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Tuotot	-51 788	-22 900	-33 365	-10 900	12 000	47,6 %
Kulut	502 137	541 333	457 675	507 631	-33 702	93,8 %
Netto	450 349	518 433	424 310	496 731	-21 702	95,8 %

Nelimarkka-museo, Villa Nelimarkka, Nelimarkka-residenssi ja Villa Väinölä

Keskeinen tehtävä

Etelä-Pohjanmaan taidemuseo Nelimarkka-museo (1964–) järjestää museolain tarkoittamaa taidemuseotoimintaa sekä edistää kulttuuri- ja taideperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla, säilyttämällä ja hoitamalla taidevarallisuutta tuleville sukupolville. Museo toimii elämyksiä ja tietoa tuottavana taidelaitoksena, harjoittaa näyttely-, julkaisu-, taidekasvatus ja residenssitoimintaa sekä tekee kokoelmiin ja toimialaansa kohdistuvaa dokumentointityötä ja tutkimusta. Museo on muistiorganisaatio, joka vastaa kansallisen kulttuuripääoman ylläpidosta ja hoidosta, sekä pyrkii tuottamaan uutta tietoa omalta alaltaan sekä saattaa kokoelmansa ja asiantuntemuksensa mahdollisimman laajan yleisön tietoon.

Museo toimii Etelä-Pohjanmaan maakunnan taiteen ja visuaalisen kulttuurin vastuumuseona Museoviraston kanssa neuvotellun suunnitelman mukaan. Vastuumuseon tehtävä on toimia alueensa taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää toimialansa yhteistyötä sekä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta.

Museotoiminnan lähtökohtana ovat museon kokoelmat. Kokoelmiin kuuluvat taideteokset, taide- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat Eero Nelimarkan kuva- ja kirjearkistot sekä yli 60-vuotisen toiminnan aikana syntyneet arkistot. Museo tallettaa ja hoitaa myös Alajärven kaupungin taidekokoelmia.

Nelimarkka-museo vastaa museopalveluiden hallinnoinnista sekä neuvonnasta, organisoinnista ja koulutuksesta. Museopalvelut tuotetaan Alajärvellä Nelimarkka-museossa, Villa Nelimarkassa ja Villa Väinölässä. Vastuumuseopalvelut ulottuvat koko maakuntaan.

Nelimarkka-museo hallinnoi myös kansainvälistä taiteilijaresidenssiohjelmaa.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Museopalveluiden lisääminen ja kohdentaminen lapsille ja nuorille	Nuorten minitaideresidenssin ja kouluvierailujen tarjoaminen maakunnan kouluille	2 osallistujaa minitaideresidenssiin, 45 koululaisryhmän vierailua (675 koululaista) Etelä-Pohjanmaan alueen kouluista vuodessa
Väinölän toiminnan kehittäminen	Arkkitehtuuriresidenssin käynnistäminen, näyttelyt ja tapahtumat -toiminnan jatkaminen	2 000 tapahtuma- ja näyttelykävijää, 3 arkkitehtuuriresidenssi-asukasta
Kokoelmien hallinta ja digitointi	Taideteosten tietueiden päivittäminen digitaalisessa tietokannassa	100 luettelotietoa ja valokuvaa julkaistuna päivitettyinä museoiden yhteiseen tietokantaan
Yhteistyön syventäminen muiden taidenäyttely-organisaatioiden kanssa	Seminaarin järjestäminen yhdessä Vaasan Museot ja Taiteen edistämiskeskuksen kanssa	2 seminaaria / yhteensä 10 osallistujaa

Perustelut

Nelimarkka-museon ja Museoviraston välistä alueellista työsuunnitelmaa päivitetään vastaamaan henkilöstön osaamisalueiden ja painopisteiden muutoksia. Vastuumuseotyöhön on Museoviraston kanssa sovittu käytettävän vähintään 1 henkilötyövuosi, jonka kattamiseksi saadaan korotettua valtionosuutta.

Näyttelyt 2026: Jenni Laiti ja Lada Suomenrinne (Sampi), Pohjois-Amerikan alkuperäiskansojen taiteilijat, Konsti Ryhmä, ja Juha Allan Ekholm. Museon näyttelykalenteri on varattu vuoteen 2028 asti. Sisäilman ongelmien vuoksi kevään näyttely on siirretty.

Kokoelmat: Amanuenssin ensisijaisena tavoitteena on digitalialisten kokoelmatietojen päivittäminen.

Taiteilijat residenssiohjelma: Kumppanuudet Rovaniemen taidemuseo ja taiteilijaliitot -Nelimarkka alkuperäiskansojen taiteilijayhteistyön ja HIAP Ukraina solidaarisuusverkoston kanssa.

Nuorten taiteilijoiden mini-residenssiohjelma on menettänyt ensisijaisen yhteistyökumppaninsa, joka olisi löytänyt nuoret taiteilijat. Näin ollen miniresidenssin soveltamisalaa supistetaan.

Moisio-apuraha tuki uusien laitteiden hankintaa ja asennusta arkkitehtuuriresidenssin keittiöön. Vuosittainen taiteilijavaihto Münchenin GEDOK-taiteilijaresidenssin kanssa tarjoaa mahdollisuuden eteläpohjalaiselle naistaiteilijalle.

Museon henkilökunta osallistuu hankkeisiin esimerkiksi Seinäjoen museot, E-P:n liiton, Aisaparin ja Lappajärven kaupungin kanssa. Suomen aluevastuullisista museoista Etelä-Pohjanmaan taidemuseo, Nelimarkka-museo, on henkilöstöltään ja resursseiltaan pienin.

Museo osallistuu Alajärven kaupungin puolesta yhteisten kesätaiteilijoiden palkkaamiseen Lapuan ja Evijärven kanssa.

Taidetyöpajat kouluryhmille pidetään nyt toisessa paikassa. Kouluryhmät voivat käydä museossa opastetulla kierroksella, minkä jälkeen bussi vie heidät toiseen paikkaan työpajoihin. Luultavasti tämän hankaluuden vuoksi kouluryhmien vierailut ovat vähentyneet. Kouluvierailuihin saadaan ulkopuolista avustusta Nelimarkka-Rahastolta.

Taiteilijoiden korvaukset ovat lisänneet museon menoja. Vaikuttava näyttelytoiminta edellyttää museoilta nykyään elämyksellisyyden lisäämistä niin näyttelyihin kuin oheisohjelmaan ja yleisötyöhön. Lisäksi pyritään jatkamaan myös digitaalisen sisällön tuottamista museolain ja vastuumuseosuunnitelman mukaisesti. Nämä toimenpiteet edellyttävät markkinointi- ja asiantuntijapalvelumäärärahoja.

Villa Väinölä elävöittää museotoimintaa, lisää kävijämääriä ja madaltaa kynnystä kohdata taidetta, mutta vaatii lisäresursseja avoinna pitoon, käyttösuunnitelman mukaisen sisällön tuottamiseen ja markkinointiin.

Myös Villa Nelimarkan ylläpidosta odotetaan aiheutuvan lisäkustannuksia. On tärkeää, että kiinteistöä ylläpidetään ja hoidetaan siellä asuvien taiteilijoiden vuoksi.

3.4.2.5 Elinvoimalautakunnan hankkeet TA 2026

Tällä hetkellä vuodelle 2026 ei ole haettuja hankkeita elinvoimatoimialan alla.

3.5 Alajärven sivistyslautakunta

TAULUKKO 20 SIVISTYSLAUTAKUNTA, YHTEENVETO ALAJÄRVI

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA2026/TA2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Varhaiskasvatus	-4 712 113	-4 955 683	-5 121 084	-5 432 011	-476 328	9,6 %
Esi- ja perusopetus	-13 694 960	-14 215 777	-14 403 160	-14 821 784	-606 007	4,3 %
Lukio-opetus	-2 390 698	-2 328 629	-2 311 072	-1 834 139	494 490	-21,2 %
Kansalaisopisto	-422 991	-477 379	-498 170	-456 115	21 264	-4,5 %
Musiikkiopisto	-568 588	-634 121	-663 624	-686 024	-51 903	8,2 %
II asteen koulutus	-9 786	-3 000	-13 536	-10 000	-7 000	233,3 %
Kirjasto	-687 116	-708 449	-730 562	-754 673	-46 224	6,5 %
Toimiala yhteensä:	-22 499 057	-23 323 038	-23 741 208	-23 994 746	-671 708	2,9 %

Sivistyspalvelut Alajärven kaupungin ja Lappajärven kunnan alueella

Sivistystoimen valtuustoon nähden sitovat tavoitteet vuodelle 2026

1. Alajärven kaupungin sivistyspalveluiden organisaatorakenteen päivittäminen vastaamaan Alajärven, Vimpelin, Lappajärven ja Soinin strategioiden mukaista palvelutarvetta vuodesta 2026 eteenpäin.
2. Kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen.

3.5.1 Sivistystoimen hallinto

Sivistyslautakunta vastaa toimialaansa kuuluvien asioiden suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta. Alajärven kaupunki tuottaa vastuukuntana ostopalvelusopimuksella varhaiskasvatuspalvelut Lappajärven kunnalle. Sivistyspalveluiden ostopalvelusopimus Vimpelin kunnan kanssa päättyy 31.12.2025. Sivistyslautakunnan osalta ostopalvelusopimus päivitetään koskemaan 1.1.2026 alkaen ainoastaan kansalaisopiston opetusta.

Toiminnan toteutumista ja tuloksellisuutta arvioidaan seuraamalla asetettuja tavoitteita. Lisäksi toiminnan laatua ja vaikuttavuutta arvioidaan henkilöstökyselyn avulla. Kyselyn tulosten perusteella toteutetaan suunnitellut toimenpiteet esiin nostetuista kehittämiskohteista.

Henkilöstön koulutusta voidaan tarjota itse järjestettyjen koulutusten lisäksi omilla hankerahoituksilla ja maakunnallisten Osaaja- ja Etevä-hankkeiden puitteissa sekä tarvittaessa muiden koulutuksentarjoajien palveluiden kautta.

Oppivelvollisuuden nostaminen 18 vuoteen ja oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle edellyttää sen varmistamista, että kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen. Asuinkunta on velvollinen valvomaan oppivelvollisuuden suorittamista. Alajärven kaupunki on tehnyt yhteistyötä Järviseudun ammatti-instituutin kanssa tutkintoon valmistavan koulutuksen (TUVA) järjestämisluvan saamiseksi Järviseudun ammatti-instituutille.

Järjestämislupaa ei ole kuitenkaan toistuvista yrityksistä huolimatta saatu. Lukuvuoden 2025–2026 aikana tutkintoon valmistavaa koulutusta pyritään aloittamaan yhteistyössä Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedun kanssa.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Alajärven kaupungin sivistyspalveluiden organisaatorakenteen päivittäminen vastaamaan Alajärven, Vimpelin, Lappajärven ja Soinin strategioiden mukaista palvelutarvetta vuodesta 2026 eteenpäin	Sivistyspalveluiden hallinnon tehtäväkuvauksien päivittäminen vastaamaan palvelutarvetta	Alajärven kaupungin sivistyspalveluiden uusi organisaatorakenne on valmis vuoden 2026 aikana
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) yhdessä elinvoimalautakunnan kanssa	Sivistyksen toimialan vuosittaiset HYTE-tavoitteet	HYTE-kertoimen asteittainen kasvattaminen
Kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen	Riittävä koulunkäynnin ja opiskeluhuollon tuki Koulujen toimintakulttuurin edelleen kehittäminen	Kaikki perusopetuksen 9. vuosiluokan oppilaat saavat päättötodistuksen Kaikki perusopetusyksiköt ylittävät ryhmäkohtaisen tuen oppilaskohtaisen minimin (0,122)
Kasvu- ja oppimisympäristöjen turvallisuutta ja turvallisuussuunnittelua edelleen kehitetään	Yhteisten koulutusten ja harjoitusten järjestäminen Ankkurikoordinaattorin palkkaus E-P:n kuntien yhteishankkeena	Kaikissa yksiköissä on yhtenevät ja päivitettyt turvallisuus- ja kriisisuunnitelmat
Henkilöstön hyvinvoinnin ja ammattitaidon ylläpito	Kehityskeskustelut pidetään joka toinen vuosi ja niistä tehdään kirjaus ja seuranta henkilöstöhallinnon ohjeiden mukaisesti. Koulutussuunnitelmassa huomioidaan etenkin oppimisen tuen käyttöönoton tuomat koulutustarpeet.	Kehityskeskustelut pidetty ohjeiden mukaisesti Koulutussuunnitelma ja -raportti edelliseltä vuodelta tehty tammikuun loppuun mennessä

Alajärven perhekeskuksen monitoimijaisen yhteistyön kehittäminen	Lasten, nuorten ja perheiden monialaisten työryhmien yhtenäistäminen ja tiivistäminen	Perhekeskustoimijoiden yhteisen vuosikellon rakentaminen
--	---	--

3.5.2 Varhaiskasvatus

TAULUKKO 21 SIVISTYSLAUTAKUNTA, VARHAISKASVATUS

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Perhepäivähoito						
Tuotot	107 811	72 550	82 340	71 300	-1 250	-1,7 %
Kulut	654 104	714 163	745 060	763 416	49 253	6,9 %
Netto	-546 293	-641 613	-662 720	-692 116	-50 503	7,9 %
Päivähoito						
Tuotot	169 998	199 775	190 123	99 875	-99 900	-50,0 %
Kulut	3 690 745	3 966 800	3 872 571	4 087 349	120 549	3,0 %
Netto	-3 520 747	-3 767 025	-3 682 448	-3 987 474	-220 449	5,9 %
Kotihoidontuki						
Tuotot	0	0	0	0	0	0,0 %
Kulut	411 695	449 435	530 304	465 125	15 690	3,5 %
Netto	-411 695	-449 439	-530 304	-465 125	-15 686	3,5 %
Erityisvarhaiskasvatus						
Tuotot	3 042	350	284	350	0	0,0 %
Kulut	94 290	104 986	94 296	102 646	-2 340	-2,2 %
Netto	-91 249	-104 635	-94 296	-102 296	2 339	-2,2 %
Kotihoidonkuntalisä						
Tuotot	0	0	0	0	0	0,0 %
Kulut	142 129	82 442	75 658	185 000	267 442	124,4 %
Netto	-142 129	-82 442	-151 316	-185 000	-102 558	124,4 %
Yhteensä						
Tuotot	280 851	272 675	272 747	169 500	-103 175	-37,8 %
Kulut	4 756 544	5 228 358	5 317 889	5 603 536	375 178	7,2 %
Netto	-4 712 113	-4 955 683	-5 121 084	-5 432 011	-476 328	9,6 %
Toimiala yhteensä:	-4 712 113	-4 955 683	-5 121 084	-5 432 011	-476 328	9,6 %

Alajärven kaupunki tuottaa oman varhaiskasvatuksensa lisäksi Lappajärven kunnan varhaiskasvatuspalvelut. Toiminta järjestetään varhaiskasvatuslain mukaisesti ja kuntien määrittämässä laajuudessa. Vimpelin kunta irtisanoi yhteistyösopimuksen 1.1.2026 alkaen ja hallinnoi kokonaisuudessa omia sivistyspalveluitaan. Yhteistyötä kuntien välillä tullaan jatkamaan.

Organisaatiomuutokset tulevat kohdistumaan etupäässä hallintoon ja yksiköiden johtaminen uudistuu osittain. Varhaiskasvatuksen henkilöstön hyvinvoinnin tulee olla keskeisessä asemassa kuluvalle toimintakaudella. Jatkuva hyvinvoinnin tukeminen ja systemaattinen työyhteisön jaksamisen seuranta edistävät varhaiskasvatuksen laadun säilymistä. Varmistetaan henkilöstön perehdytys Populus-perehdytysohjelmistolla.

Toimintakaudella 2025–2026 varhaiskasvatuspaikkojen määrä vastaa Lappajärvellä alueen tarpeita, mutta Alajärvellä kysyntä ylittää tarjonnan. Varhaiskasvatuksessa on painetta pysyvän lisätilan järjestämiseen. Lisäryhmien perustaminen nostaa kustannuksia ja vaikuttaa oleellisesti yksiköiden toimintaan. Alajärven kotihoidon kuntalisä alkoi 1.1.2024 kahden vuoden kokeiluna ja se päättyy vuoden 2025 loppuun mennessä. Varhaiskasvatukseen tulee kohdentumaan hoitopaikkojen lisätarvetta tuen loppumisen myötä.

Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa ei enää velvoiteta olevan kunnissa. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden uudistus valmistunee vuoden 2025 loppuun mennessä ja paikallinen päivitys saatetaan loppuun tämän jälkeen yhteiseksi toimintaa ohjaavaksi asiakirjaksi. Tasa-arvosuunnitelma laaditaan 2025–2026 jokaisessa yksikössä vastaamaan yksikön tarpeita sekä ohjeistamaan toimintaa veloitteen mukaiseksi.

Varhaiskasvatuksen erityisopetusta tehostetaan hankerahoituksen turvin. Alueella varhaista tukea annetaan kolmannen varhaiskasvatuksen erityisopettajan myötä. Varhaiskasvatuksen teemoina ovat tänä vuonna osallistuminen ja vaikuttaminen sekä leikki – lapsen tärkein tehtävä. Leikkialueet ovat valloittaneet lisää alaa varhaiskasvatuksen tiloista. Lapsilähtöinen ideointi kulkee korostetusti toiminnassa toimintakauden aikana.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2026		
Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Laadukas ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti järjestetty varhaiskasvatus	Laadittujen lasten varhaiskasvatussuunnitelmien määrä Henkilöstön kelpoisuus Vuoden 2030 lakivelvoite	Jokaiselle lapselle on laadittu oma varhaiskasvatussuunnitelma Kaikilla kasvattajilla on varhaiskasvatustilain mukainen kelpoisuus Henkilöstöön rekrytoidaan varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja
Erityisvarhaiskasvatuksen tehostaminen	Erityisopettajan palveluiden saatavuus ja tuki	Resurssoinnilla lisätään palvelua koko alueelle

Organisaatiomuutosten prosessointi	Henkilöstön hyvinvoinnin seuraaminen	Kehityskeskustelut koko henkilöstölle
	Toiminnan normalisoiminen	Organisaation toiminnan seuranta

3.5.3 Perusopetus

TAULUKKO 22 SIVISTYSLAUTAKUNTA, ESI- JA PERUSOPETUS

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Esi- ja perusopetus						
Tuotot	544 750	302 875	287 003	280 000	-22 875	-7,6 %
Kulut	14 239 710	14 518 652	14 690 163	15 101 784	583 132	4,0 %
Netto	-13 694 960	-14 215 777	-14 403 161	-14 821 784	-606 007	4,3 %
Toimiala yhteensä:	-13 694 960	-14 215 777	-14 403 160	-14 821 784	-606 007	4,3 %

Yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa painopisteenä on ennaltaehkäisevä ja varhainen tuki.

Toiminnalla tuetaan perusopetuksen yhtenäisyyttä, vahvistetaan tuen jatkumoa varhaiskasvatuksesta perusopetukseen sekä perusopetuksesta toiselle asteelle opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti.

Kehittämisessä painottuu moniammatillinen, eri hallintokuntien, organisaatioiden ja eri viranomaistahojen sekä palveluntuottajien välinen yhteistyö.

Esi- ja perusopetusta sekä lukiokoulutusta koskeva oppimisen tuen uudistus tuli voimaan 1.8.2025 alkaen. Uusi lainsäädäntö otetaan käyttöön asteittain, kuitenkin viimeistään 1.8.2026 alkaen. Uudistuksen tarkoituksena on yhtenäistää ja selkiyttää tuen muotoja valtakunnallisesti sekä parantaa kaikkien oppilaiden edellytyksiä suoritua perusopetuksesta riittävän perustaidoin.

Paavolan koulun rakentamishankkeessa edetään valtuuston tekemien päätösten mukaisesti.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Opetustoimen henkilöstön ammatillisen osaamisen ylläpito ja kehittäminen	Henkilöstö osallistuu sekä omiin että maakunnallisiin ja valtakunnallisiin koulutuksiin. Esihenkilöt seuraavat koulutusten toteutumista.	Työ- ja virkaehtosopimusten mukaiset koulutuspäivät (VESOt) on suoritettu koko opetushenkilöstön osalta

Perusopetusikäisten uimataidon kasvattaminen	Uimaopetuksen riittävä resursointi Paikallisen uinnin opetussuunnitelman laadinta Uimaopetuksen kehittämiseen osoitettuun hankehakuun osallistuminen yhdessä naapurikuntien kanssa	Paikallisen uinnin opetussuunnitelman käyttöönotto vuoden 2026 aikana Uimaopetuksen toteuttaminen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti
Opetussuunnitelman ja oppimisen tuen uudistuksen toteuttaminen ja jatkovalmistelu sekä siihen edelleen tulleiden muutosten toteuttaminen	Muutoksista tehdään tarvittavat päätökset.	Muutokset on lisätty paikalliseen opetussuunnitelmaan ja työsuunnitelmiin 1.8.2026 mennessä.
Perusopetuksen kansainvälisyystoiminnan kehittäminen	Perusopetuksen kansainvälisyystoimikunnan säännöllinen kokoontuminen Osallistutaan Erasmus+ akkreditointihakuun Perusopetuksen yhteisenä monialaisena opintoina kansainvälisyys	Erasmus+ akkreditointi

3.5.4 Lukiokoulutus / II-aste

TAULUKKO 23 SIVISTYSLAUTAKUNTA, LUKIO-OPETUS

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Lukio-opetus						
Tuotot	34 044	14 100	31 920	20 450	6 350	45,0 %
Kulut	2 430 806	2 342 729	2 342 992	1 854 589	-488 140	-20,8 %
Netto	-2 396 762	-2 328 629	-2 311 072	-1 834 139	494 490	-21,2 %
Toimiala yhteensä	-2 396 762	-2 328 629	-2 311 072	-1 834 139	494 490	-21,2 %

Alajärven lukiossa kiinnitetään erityisesti huomiota viihtyisyyteen, opetuksen korkeaan tasoon, tukitoimiin sekä opetushenkilökunnan jaksamiseen, joissa avaintekijänä on yhteisöllisen opiskeluhoillon ja työyhteisön hyvinvoinnin kehittäminen. Toiminnassa korostuvat vastuuntunto, rehellisyys ja oikeudenmukaisuus. Lukio-opiskelussa pidetään myös tärkeänä

opiskelijoiden henkistä kasvua, hyvän itsetunnon kehittymistä ja työnteon arvostamista.

Uuden lukiolain tavoitteena on mm. lisätä lukion vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona ja vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle.

Laajennettu oppivelvollisuus 18 ikävuoteen asti astui voimaan vuonna 2021. Sen tavoitteena on, että jokainen perusasteen päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Talousarviota laadittaessa varaudutaan opiskelijalle maksuttomaan toiseen asteeseen.

Alajärven lukio on hyvin varustettu yleislukio. Lukioissa tarjotaan pakollisten opintojaksojen lisäksi kattava valikoima valinnaisia opintoja. Lukiot tarjoavat yhteistyössä Opinlakeusverkoston, muiden oppilaitosten, korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa opiskelijoille monipuoliset mahdollisuudet painottaa opintoja henkilökohtaisten toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Järviseudun urheilulinja aloitti toimintansa syksyllä 2024. Linjojen keskeisenä tehtävänä on yhdistää opiskelu ja tavoitteellinen harjoittelu eri urheilulajeissa. Alajärven lukion urheilulinjan lajeina ovat pesäpallo, jääkiekko, lentopallo ja yleisurheilu.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
Laaja opintotarjonta	Opintotarjontaa turvataan Järviseudun lukioiden kesken tarjottavilla etäopintopaketoilla. Opiskelija voi täydentää opintojaan Järviseudun ammatti-instituutin, musiikkiopistojen, Järvi-Pohjanmaan kansalaisopiston ja kesälukioiden sekä korkeakoulujen kursseilla. Opiskelija voi suorittaa lukiodiplomin kuvataiteessa, musiikissa, liikunnassa ja tekstiilityössä. Opiskelija voi harrastaa usean lajin kilpaurheilua lukio-opintojen rinnalla Järviseudun urheilulinjalla. Lukiolaisilla on mahdollisuus suorittaa väyläopintoja Seinäjoen ammattikorkeakouluun.	Toteutunut opintotarjonta ja oppilaitosten välinen yhteistyö
Opiskelun tuki on riittävää	Opiskeluhoollon tukipalveluilla turvataan yksilöllisen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon tehokas toteutuminen. Lukio-opiskelun alussa opiskelijaa ohjataan oman oppimistyylin ja opiskelutekniikan löytämisessä. Opiskelijoita ohjataan sähköisten oppimisympäristöjen käytössä. Oppimisen tuen lakimuutosten myötä	Opiskeluhooltoon ja erityisopetukseen kohdennettu resurssi

	yleiseen tukeen ja erityisopetukseen varataan riittävä resurssi.	
Lukioissa saavutetaan hyvät tulokset ja valmiudet jatko-opiskeluun	Ylioppilaskirjoitusten tuloksissa pyritään saavuttamaan vähintään valtakunnalliset keskiarvot. Lukion jälkeen jatko-opiskeluun sijoittuminen on vähintään valtakunnallista keskitasoa, hyvällä opinto-ohjauksella ja opiskeluhuollolla pyritään pitämään keskeyttäneiden määrä alhaisena.	Ylioppilaskirjoitusten tulokset Jatko-opiskelutilastot Keskeyttäneiden määrä
Henkilöstön ammattitaidon kehittäminen ja ylläpito	Henkilöstölle annetaan määrärahojen puitteissa mahdollisuus kouluttautua ammattitaidon ylläpitämiseksi. VESO-koulutus kohdennetaan oppimisen tuen ohjaukseen ja tekoälyn hyödyntämisen opastamiseen.	Toteutuneet koulutukset

3.5.5 II-aste / Ammattiopetus

Järviseudun ammatti-instituutti toimii Etelä-Pohjanmaan Järviseudulla. Toimipisteet sijaitsevat Alajärven lisäksi Vimpelissä, Lappajärvellä ja Alavudella. Koulutusta annetaan kuuteentoista (16) ammatilliseen perustutkintoon. Monet koulutusalat ovat tarjolla myös monimuotokoulutuksena.

Alajärven kaupunki ja Vimpelin kunta ovat omistajina Järviseudun koulutuskuntayhtymässä.

Alajärven kaupunki ja Soinin kunta ovat omistajina koulutuskuntayhtymä Sedussa.

3.5.6 Korkea-asteen yhteistyö

SEAMK Maakuntakorkeakoulu – vuonna 2025 tuli täyteen 20 vuotta jatkuvaa oppimista, yrityskehittämistä ja yhteistyötä alueen hyväksi. SEAMK Maakuntakorkeakoulu on Seinäjoen ammattikorkeakoulun maakunnallista toimintaa ja osa ammattikorkeakoulun aluevaikuttavuutta.

Maakuntakorkeakoulutoiminta jatkuu SEAMK:n vakinaisena toimintana Järviseudulla. Yhteistyösopimus maakuntakorkeakoulutoiminnasta Etelä-Pohjanmaalla on allekirjoitettu vuonna 2020. Sopijapuolina ovat Seinäjoen ammattikorkeakoulu Oy (SEAMK) ja Alajärven kaupunki, Vimpelin kunta, Soinin kunta, Lappajärven kunta, Evijärven kunta. Järviseudun kunnat ovat tehneet päätöksen osallistumisesta maakuntakorkeakoulun rahoitukseen. Nimenä on SEAMK Maakuntakorkeakoulu.

Sopimuksen mukaan Maakuntakorkeakoulutoiminta perustuu SEAMKin ja kuntien yhteistyölle. Maakuntakorkeakoulun toiminnan koordinaattorina toimii SEAMK ja sen maakuntakorkeakoulun toiminnasta vastaavat henkilöt, aluekehittäjät. Mukana yhteistyössä ovat myös toisen asteen oppilaitokset ja vapaa sivistystyö. Tärkeä tekijä yhteistyössä on myös alueen

elinkeinoelämän vahva sitoutuminen toimintaan. Koordinoitu verkostoihin perustuva yhteistyö on joustava tapa järjestää alueen tarpeista lähtevää koulutusta sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa (TKI).

Maakuntakorkeakoulun tavoitteena on muun muassa:

- vahvistaa koulutuksen saatavuutta ja vaikuttavuutta alueella
- saada ja hyödyntää tietoa alueiden tarpeista ja syventää korkeakoulujen osaamista ja vaikutusta alueella
- organisoida korkeakoulujen, elinkeinoelämän sekä julkisen sektorin yhteistyötä alueella
- tukea maakuntakorkeakoulun toimialueen kehittämistyötä
- lisätä koulutusorganisaatioiden välistä yhteistyötä
- kartoittaa TKI-toiminnan tarve alueella ja välittää tarpeenmukaisia TKI-palveluja alueen yritysten ja organisaatioiden kehittämiseksi.

Oheisessa kaaviossa on kuvattuna SeAMK Maakuntakorkeakoulun toimintamallia ja palveluita.

Tammikuussa 2025 aloitti Alajärvellä Pk-yrittäjyyden tradenomi (AMK) polkuopinnot. Opinnot toteutetaan hybridiopintoina. Opetus tapahtuu Seinäjoella ja opetus välitetään etäyhteydellä Alajärvelle. Alajärven polkuopintoryhmän on mahdollista yhdessä seurata opetusta Hubi25-tiloissa Alajärvellä tai osallistua opetukseen etäyhteydellä kotoa käsin. Alajärven polkuopintoryhmässä opiskelee kahdeksan opiskelijaa.

Syksyllä 2026 on alkamassa uusi konetekniikan polkuopintoryhmä. Ilmoittautuminen opintoihin tulee olemaan elokuussa 2026.

Osaamisvaatimukset muuttuvat työelämän, osaamistason ja teknologian kehittymisen myötä, ja siksi onkin tärkeää luoda erilaisia koulutautumisen polkuja osaamisen kehittämiseksi. Laajalla ja monipuolisella jatkuvan oppimisen tarjonnalla pystytään vastaamaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa osaamista elämän ja työuran eri vaiheissa. Jatkuva oppiminen kattaa mm.

avoimen ammattikorkeakoulun tarjoamat erilaiset mahdollisuudet osaamisen kehittämiseen: yksittäiset opintojaksot, erilaiset osaamiskokonaisuudet, nonstop verkko-opinnot, erikoistumiskoulutukset ja täydennyskoulutukset. Alueella annettava opintoneuvonta on myös yksi oleellinen osa jatkuvaa oppimista. SEAMK Maakuntakorkeakoulu tekee opintoneuvonnan osalta yhteistyötä alueen toimijoiden kanssa.

Maakuntakorkeakoulu on tehnyt yhteistyötä alueen toisen asteen oppilaitosten kanssa koko toimintansa ajan. SEAMKissa on tarjolla toiseen asteen opiskelijoille myös erilaisia väyliä siirtyä joustavasti tutkinto-opiskelijaksi. Väyläopinnot tarjoavat toisen asteen opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa korkeakouluopintoja jo toisen asteen ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen aikana. Väyläopinnot suorittanut opiskelija saa hakukelpoisuuden SEAMKin väyläopintojen erillishaussa suoritettuaan väyläopintojen lisäksi toisen asteen tutkinnon.

Yhtenä väyläopintojen tavoitteena on nopeuttaa ja joustavoittaa siirtymää toisen asteen oppilaitoksesta korkeakouluun. Mutta vähintään yhtä merkittävänä tavoitteena on lisätä pitovoimaa, jotta eteläpohjalaiset nuoret pysyisivät alueella ja jäisivät toisen asteen opintojen jälkeen joko opiskelemaan tai töihin alueelle. Toimenpiteillä pyritään myös siihen, että alueen koulutusmahdollisuudet tunnetaan ja ne koetaan vetovoimaisiksi. Tämä osaltaan edistää osaavan työvoiman saatavuutta ja pysyvyyttä alueella.

SEAMK Maakuntakorkeakoulun aluekehittäjän työajasta noin kolmasosa muodostuu hanketyöstä. Aluekehittäjä toimii vuonna 2026 projektipäällikkönä Järvi-Pohjanmaa monipaikkaisen asumisen edelläkävijäksi -tiedonvälityshankkeessa, joka on Euroopan unionin osarahoittama. Hanke on saanut Leader Aisapari ry:n myöntämää EU:n maaseuturahoitusta. Hankkeen päätoteuttaja on SEAMK ja hankkeen osatoteuttajia ovat Järviseudun koulutuskuntayhtymä (JAMI) sekä Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy (JPYP). Hankkeessa halutaan mahdollistaa monipaikkaista asumista, opiskelua ja työtä sekä kehittää niitä tukevia palveluja ja verkostoja Järvi-Pohjanmaan alueella.

Lisäksi aluekehittäjä toimii vuonna 2026 asiantuntijana Etelä-Pohjanmaan nuoret tekijät: osaamisella ja tuella kiinni kestävään työelämään (KESTO) -hankkeessa. KESTO-hanke on Euroopan unionin osarahoittama hanke, jonka tavoite on vahvistaa Etelä-Pohjanmaan kykyä sopeutua vihreän siirtymän haasteisiin ja hyödyntää sen mahdollisuuksia, erityisesti nuorten osaamisen ja työllistymisen sekä alueen elinkeinoelämän uudistumisen näkökulmasta. Hankkeen hallinnoija ja toteuttaja on SEAMK. Aluekehittäjän keskittyä hankkeessa maakunnalliseen yhteistyöhön Järviseudun alueella.

SEAMK Maakuntakorkeakoulu järjestää alueella erilaisia työpajoja, valmennuksia, tilaisuuksia ja koulutuksia alueiden toiveiden ja tarpeiden mukaisesti. SEAMK Maakuntakorkeakoulu myös jalkauttaa TKI-toimintaa alueella mm. hankeyhteistyön ja opiskelijaprojektien muodossa. Maakuntakorkeakoulu osallistuu mm. SEAMKin ja alueen hankevalmisteluihin.

3.5.7 Kansalaisopisto

TAULUKKO 24 SIVISTYSLAUTAKUNTA, KANSALAIPOISTO

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Taiteen perus						
Tuotot	19 754	19 779	12 076	20 779	1 000	5,1 %
Kulut	83 012	78 504	178 222	82 767	4 263	5,4 %
Netto	-63 258	-58 725	-166 146	-61 988	-3 263	5,6 %
Muu opetustoiminta						
Tuotot	151 743	109 750	113 522	128 800	19 050	17,4 %
Kulut	511 476	528 403	445 544	522 927	-5 476	-1,0 %
Netto	-359 733	-418 653	-332 022	-394 127	24 526	-5,9 %
Toimiala yhteensä:	-422 991	-477 378	-498 168	-456 115	21 263	-4,5 %

Alajärvi tuottaa vuonna 2026 vastuukuntana kansalaisopistopalvelut Vimpelin kunnalle sekä myy kansalaisopistopalvelut myös Soinin kunnalle. Vimpeli kunta ostaa TA2026 Alajärven kansalaisopistosta 34 014 eurolla opetusta. Soinin kunta ostaa TA2026 Alajärven kansalaisopistosta 34 800 eurolla opetusta. Vuonna 2026 pyritään toteuttamaan 7 500 tuntia opetusta, joka jaetaan kunnittain asukasluvun ja ennakoitun käytön mukaisessa suhteessa. Kuntien maksuosuudet määräytyvät kunnissa pidettyjen tuntien mukaan. Alajärven kaupungille tuleva valtionosuus jyvitetään tasaisesti käytettyjen opetustuntien mukaisesti kaikkien kuntien kesken.

Järvi-Pohjanmaan kansalaisopiston toimialueena ovat Alajärven kaupunki sekä Soinin ja Vimpelin kunnat. Kansalaisopiston opetustoiminta muodostuu kolmesta kokonaisuudesta; vapaan sivistystyön mukainen opetus, valtakunnallisen opetussuunnitelmaan perustuva taiteen perusopetus sekä avoin yliopisto-opetus.

Järvi-Pohjanmaan kansalaisopiston tavoitteet arvioidaan tilinpäätöksen yhteydessä toteutumien mukaan.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
<p>Alkavien kurssien määrä pyritään pitämään vähintään ennallaan</p> <p>Opiskelijoiden määrää pyritään kasvattamaan</p>	<p>Suosittu kurssit pidetään ohjelmassa ja uusia kursseja pyritään perustamaan toiveiden mukaan.</p> <p>Tiedottamista ja mainontaa tehdään monikanavaisesti lehdissä, nettisivuilla ja somessa.</p>	<p>Kurssien toteutuminen ja opiskelijamäärä sama tai suurempi kuin vuonna 2022</p> <p>Paikallislehdissä tiedotetaan kaikista kurssitarjonnasta. Nettisivut pidetään päivitettyinä. Sosiaalisen median käyttöä tehostetaan.</p>
<p>Jäsenkunnissa pyritään kattavaan kurssitarjontaan, jolla voidaan vaikuttaa kuntalaisten fyysisen ja psyykkisen terveyden ylläpitoon ja kehittämiseen</p>	<p>Kurssitarjonnassa huomioidaan jäsenkuntien erilaiset kiinnostukset ja tarpeet. Kursseja markkinoidaan tasaisesti koko alueen väestölle mahdollisimman laajan osallistujamäärän maksimoimiseksi.</p>	<p>Jokaisessa jäsenkunnassa alkaa monipuolisesti erilaisia kursseja Webropol-kyselyn asiakastoiveiden mukaisesti</p> <p>Kaikkien kurssien mainonta on kohdennettu koko alueelle kurssin järjestämispaikasta huolimatta</p>
<p>Henkilöstön työkykyä ja osaamista pyritään vahvistamaan</p>	<p>Erilaiset koulutukset ja yhteistyötapahtumat</p> <p>Työhyvinvointiin liittyviä asioita vahvistetaan</p> <p>Tarkoituksenmukaiset tilat kaikille ryhmille</p>	<p>Koulutuksista tiedottamisen tehostaminen. Opettajien yhteisteisten tapaamisten järjestäminen syksyisin ja keväisin eri tavoin.</p> <p>Työhyvinvointiteemoja lisätään</p> <p>Tilojen opetusvälineistöä uusitaan ja tilojen soveltuvuutta ryhmille parannetaan</p>

3.5.8 Alajärven musiikkiopisto

TAULUKKO 25 SIVISTYSLAUTAKUNTA, MUSIIKKIOPISTO

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Musiikkiopisto						
Tuotot	134 410	107 850	44 704	94 350	-13 500	-12,5 %
Kulut	702 998	741 971	708 328	780 374	38 403	5,2 %
Netto	-568 588	-634 121	-663 624	-686 024	-51 903	8,2 %
Toimiala yhteensä:	-568 588	-634 121	-663 624	-686 024	-51 903	8,2 %

Alajärven musiikkiopisto järjestää musiikin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta (TPO). Toiminta-alue kattaa Alajärven kaupungin sekä Soinin kunnan. Soinin kunta TA2026 ostaa Alajärven musiikkiopistosta 18 000 eurolla opetusta. Opetuksen yleisenä tavoitteena on luoda edellytyksiä elinikäiselle taiteen harjoittamiselle ja aktiiviselle kulttuuriselle osallisuudelle.

Palvelutaso vastaa musiikkiopistojen yleistä valtakunnallista tasoa. Mahdollisuudet laajan valinnaisten opintojen tarjonnan järjestämiseen ovat kuitenkin rajallisemmat kuin isoissa kaupunkikeskuksissa.

Musiikkiopisto-opinnot ovat tasolta toiselle eteneviä tavoitteellisia harrastusopintoja. Ne tarjoavat mahdollisuuden hankkia tarvittavat valmiudet myös alan ammattiopintoihin. Oppilaskonsertit ja monenlaiset vierailut, kuten kouluilla pidettävät soitinesittelyt täydentävät tarjontaa. Alle kouluikäisille järjestetään muskaritoimintaa. Aktiivisia oppilaita on tällä hetkellä noin 230, jonka lisäksi tulevat vielä Soinin muskarikokeilussa olevat oppilaat (n. 50 oppilasta).

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Opetuspisteverkko pidetään alueellisesti kohtuullisen kattavana	Kouluvierailujen yms. avulla tehostetaan oppilasrekrytointia erityisesti pienimpien toimipisteiden alueella toimipisteen riittävän oppilasmäärän takaamiseksi.	Kaikkien tammikuussa toimivien toimipisteiden oppilasmäärät pysyvät koko suunnitelmakauden, sillä tasolla, että niiden ylläpitäminen on taloudellisesti mielekästä
Nuorisoikäluokkien pienenemisen myötä ja taiteen perusopetuslain muuttuessa (yhdenvertaisuus ikäluokkien välillä), yhä	Erityisesti varhaisiän musiikkikasvatukseen piiriin kuuluvien lasten osuutta ikäluokasta kasvatetaan; toisaalta myös aikuisopiskelijoiden määrä kasvaa.	Musiikkileikkikouluun osallistuvien lasten prosenttiosuus ikäluokasta, aikuisopiskelijoiden määrä

suurempi osuus hakijoista voidaan ottaa oppilaaksi		
Opetussuunnitelman kehittäminen	<p>Säveltämistä ja improvisointia kehitetään edelleen ja opettajakunnan osaamista näillä alueilla vahvistetaan</p> <p>Opetuksen yksilöllistämisen huomioiminen opettajien täydennyskoulutuksessa</p> <p>Kaikkien opintojaksojen kuvaukset ja arviointikriteerit päivitetty ops 1.8.2024</p> <p>Osallistutaan taiteen perusopetuksen lakiuudistuksen tekemiseen ja valmistaudutaan uusien opetussuunnitelmien tekemiseen</p> <p>Valtakunnallinen Koski-tietovaranto otetaan käyttöön</p>	<p>Oppilaskonserteissa yms. esitettävien oppilaiden omien tuotosten määrä</p> <p>Opettajien osallistuminen säveltämistä ja improvisointia käsitteleviin koulutuksiin</p> <p>Opettajien kouluttautumisen määrä</p> <p>Erityisryhmien opetusta kehitetään ja tarjontaa lisätään</p> <p>Päivitettyjen opintojaksojen kuvaukset ja arviointikriteerit ovat käytössä</p> <p>Lakiuudistuksen lausumiset</p> <p>Uudistuksen vaikutusten arvioiminen oppilaitoksen kehittämisessä</p> <p>Koski-tietovarannon käyttöönottoa siirretään toteutettavaksi lakiuudistuksen ja uusien opetussuunnitelmien käyttöönoton jälkeen.</p>
Toimitilat pyritään saamaan kaikissa yksiköissä tarkoituksenmukaisiksi, turvallisiksi ja esteettömiksi.	Alajärven musiikkiopiston muskari- ja lyömäsoitintilojen lattian uusiminen ja kaappitilan lisääminen	Kaikki musiikkiopiston käytössä olevat tilat ovat tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja esteettömiä.
Toiminnan laajuus pidetään rahoittajakuntien antamien taloudellisten mahdollisuuksien mukaisena.	Oppilaitoksen opetustuntimäärä pidetään valtionosuustunteja suuremmalla tasolla.	Valtionosuustunnit ylittävä määrä opetusta pystytään toteuttamaan. Oppilaitoksen saama valtionrahoitus on opetustuntiperustaista, joten jos vahvistetut valtionosuustunnit eivät täyty, saavutettu valtionosuustuntien taso helposti menetetään.

3.5.9 Kirjastopalvelut

TAULUKKO 26 SIVISTYSLAUTAKUNTA, KIRJASTOPALVELUT

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Kirjasto						
Tuotot	81 240	9 085	23 592	9 335	250	2,8 %
Kulut	765 199	717 534	754 154	764 008	46 474	6,5 %
Netto	-683 959	-708 449	-730 562	-754 673	-46 224	6,5 %
Toimiala yhteensä:	-683 959	-708 449	-730 562	-754 673	-46 224	6,5 %

Kirjasto on palvelu, joka lisää kunnan asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta. Lukemista ja lukutaitoa edistetään monin eri tavoin. Kirjallisuutta tuodaan esille eri kanavien, myös omien ja Eepos-kimpan yhteisten hankkeiden kautta. Kirjaston monipuolisia palveluita markkinoidaan tehokkaammin. Lisätään yhteistyötä kaupungin muiden toimijoiden kanssa, lisäksi asiakkaita pyritään saamaan mukaan kirjaston kehittämistyöhön. Aktiivinen näkyvyys sosiaalisen median puolella jatkuu edelleen. Kirjaston henkilökunnan osaamista kehitetään täydennyskoulutuksen avulla sekä kiinnitetään yhä enemmän huomiota työhyvinvointiin.

Tiedon, oppimisen ja kulttuurin palveluverkostona kirjasto kuuluu kunnallishallinnon peruspalveluihin ja kunta saa valtionosuutta kirjaston käyttökustannuksiin.

Kirjastolain mukaan yleisten kirjastojen tavoitteena tulee edistää pääsyä sivistykseen, kulttuuriin ja tietoon, edistää lukemiskulttuuria, lukutaitoa, elinikäistä oppimista ja osaamisen kehittämistä sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtana ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Alajärven kaupunginkirjasto kuuluu 22 kunnan muodostamaan Eepos kirjastojen kimppaan (<https://eepos.finna.fi/>). Yhteistyö Eepos-kirjastojen kanssa jatkuu edelleen yhteisten projektien, hankintojen ja toimintatapojen kehittämisen saralla. YTY-kirjastojen yhteistyötä jatketaan jossakin määrin yhteisestä Eepos -kimpasta huolimatta.

Kirjasto on palvelu, joka lisää kunnan asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta. Kirjasto edistää lukemista ja lukutaitoa monin eri tavoin. Kirjallisuutta tuodaan esille eri kanavien, myös omien ja Eepos-kimpan yhteisten hankkeiden kautta. Kirjaston monipuolisia palveluita pyritään markkinoimaan entistäkin tehokkaammin. Yhteistyötä kaupungin muiden toimijoiden kanssa jatketaan ja pyritään lisäämään. Myös kirjaston asiakkaita pyritään saamaan mukaan kirjaston kehittämistyöhön. Aktiivinen näkyvyys sosiaalisen median puolella jatkuu edelleen. Kirjaston henkilökunnan osaamista kehitetään täydennyskoulutuksen avulla sekä kiinnitetään yhä enemmän huomiota työhyvinvointiin ja jaksamiseen.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Kirjaston asiakkaiden käytössä tulee olla uudistuva, monipuolinen ja kysyntää vastaava kirjastoaineisto.	Tavoitteena on toteuttaa Eepos-kirjastojen laatusuosituksia sekä pysyä opetus- ja kulttuuriministeriön laatusuosituksissa ja Länsi- ja Sisä-Suomen AVI:n alueen keskitasolla.	kirja-aineiston hankinta % kokoelmasta, kirja-aineiston hankinta kpl / 1000 asukasta, lainausten määrä / asukas, lainauskierto/vuosi
Kirjaston tilat ja kokoelmat ovat mahdollisimman tehokkaasti käytössä	Tavoitteena on saada mahdollisimman moni kuntalainen käyttämään kirjaston tiloja ja/tai kokoelmia. Lukuja verrataan edellisvuoteen ja Länsi- ja Sisä-Suomen AVI:n keskiarvoihin.	Lainaa/asukas/vuosi, käyntiä/asukas/vuosi, lainaajia % asukkaista, tapahtumia/vuosi, tapahtumiin osallistujia/vuosi
Kirjasto osallistuu ja osallistaa	Kirjasto tekee aktiivisesti yhteistyötä sekä oman kunnan eri toimijoiden (mm. koulut, Järvi-Pohjanmaan kansalaisopisto, kolmas sektori jne.) ja Eepos-kirjastokimpan ja YTY-kirjastojen sekä yksittäisten kirjastojen kanssa.	Yhteiset hankkeet ja projektit Eepos- ja YTY-kirjastojen yhteisiin lukutaitoa edistäviin hankkeisiin osallistuminen

3.5.10 Sivistyslautakunnan talousarviotaulukot

TAULUKKO 27 SIVISTYSLAUTAKUNTA, VARHAISKASVATUS, LAPPAJÄRVI

LAPPAJÄRVEN KUNTA

Toimiala: Sivistyslautakunta
Palvelu: Varhaiskasvatus
Vastuuviranhaltija: Juha Lahdenmäki

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Perhepäivähoito	124 661	125 756	51 933	0	-125 756	0,0 %
Päiväkotihoido	1 184 436	1 142 429	1 225 844	1 318 732	176 303	15,4 %
Kotihoidontuki	82 483	85 300	102 790	87 850	2 550	3,0 %
Erityisvarhaiskasvatus	20 835	38 565	11 934	20 929	-17 636	-45,7 %
Toimiala yhteensä	1 412 415	1 392 050	1 392 501	1 427 511	35 461	2,5 %

TAULUKKO 28 SIVISTYSLAUTAKUNTA, HANKKEET 2026

SIVISTYSTOIMI HANKKEET	Alkanut	Päätyy	Valtionosuus	Kuntaosuus	Alajärvi	Vimpeli	Lappajärvi
Varhaiskasvatuksen tasa-arvo Perustelut: Varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon parantaminen	17.4.2024	31.12.2027	29 000	36 250 (80 %)	4 558	1 308	1 384
Tekoäly perusopetuksessa (Lappajärvi, Vimpeli ja Alajärvi) Perustelut: Tekoälyn perusteiden oppiminen perusopetuksessa	20.6.2024	31.12.2026	48 391	53 828 (90 %)	3 418	980	1 039
Kerhotoiminnan kehittäminen Perustelut: Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen ja tukeminen	20.5.2025	31.12.2026	7 000	3 000 (70 %)	3 000	0	0
HET harrastamaan 2025-2026 Perustelut: Pyritään tarjoamaan peruskoululaisille maksuton harrastus	1.8.2025	31.7.2026	37 000	52 857 (70 %)	12 685	3 172	0
Liikkuva koulu ja Move jatkoahanke Perustelut: Edistää peruskoululaisten fyysistä aktiivisuutta ja liikuntaa	1.8.2025	31.7.2026	28 000	46 667 (80 %)	14 505	4 162	0
Tiede etsivät (Lappajärvi, Evijärvi, Vimpeli ja Alajärvi) Perustelut: Peruskouluissa mahdollisuus seurata tiedettä ja sen kehitystä	1.8.2025	31.7.2026	58 000	0	0	0	0

3.6 Järvi-Pohjanmaan maaseutupalvelut

TAULUKKO 29 MAASEUTUTOIMI, YHTEENVETO

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Maaseutupalvelut hallinto	-30 645	-31 417	-24 254	-31 365	52	99,8 %
Maaseutupalvelut tuki- ja viranomaistehtävät	-159 427	-164 574	-149 061	-176 895	-12 321	107,5 %
Maaseutupalvelut kehittäminen	-29 215	-27 871	-24 092	-33 065	-5 194	118,6 %
yhteensä	-219 287	-223 862	-197 407	-241 325	-17 463	107,8 %

CAP27-ohjelmakauden maaseutuhallinnon tehtäviin on tullut paljon uutta. Valvonta on siirtynyt yhä enemmän satelliittiseurantaan ja kuntatason tulkittavaksi. Satelliittiseuranta tarkkailee lohkojen tukikelpoisuutta, kasvilajeja, maataloustoimintaa (muokkaukset, kylvöt, niitot ja sadonkorjuu) ja talviaikaista kasvipeitteisyyttä sekä näille tehtäville asetettujen määräpäivien toteutumista. Epäselvissä tapauksissa viljelijöille lähetetään kuvauspyyntö. Kuvaus suoritetaan tuenhakijan Vipu-mobiili sovelluksella. Kuvanottamisen neuvonta, saapuneiden kuvien tulkinta sekä mahdolliset lisäkuvauspyynnöt ovat varsin työllistäviä tehtäviä. Tähän toimintaan kuuluu myös käsitellä viljelijöiden tukihakemuksen muutosmahdollisuus, jonka voi tehdä 1.10. saakka.

Lisäksi kuntien tehtäviin on tullut hallinnollinen valvonta. Hallinnollisessa valvonnassa on useita eri toimenpiteitä. Seuraavien kohteiden mm. peltolohkojen omistus- ja hallintaoikeuden tarkistukset, täsmäviljelymenetelmien, kasvintuhoojien ja kasvitautien seuranta- ja tunnistussovelluksien käytön todentamiset on selvitettävä ennen tukien maksamista.

CAP-27 ohjelmaan on tullut ja tulee uusia tukiehtoja tai tukiehtojen tarkennuksia. Tukiehtojen ja niiden muutosten saaminen tuenhakijoiden tietoon ja käytäntöön vaatii entistä enemmän työtä.

Maaseutupalveluiden strategiset tavoitteet vuodelle 2026

1. Tukien maksatus ensimmäisenä maksupäivänä
2. Koulutustilaisuuksien määrä
3. Maaseudun kehittämiseen liittyvien kontaktien ja tilaisuuksien määrä.

3.6.1 Hallinto

TAULUKKO 30 MAASEUTUPALVELUT, HALLINTO

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Tuotot	8 451	15 827	14 587	14 448	-1 379	91,3 %
Kulut	-39 096	-47 244	-38 841	-45 813	1 431	97,0 %
Netto	-30 645	-31 417	-24 254	-31 365	52	99,8 %

Maaseutupalvelun hallinto vastaa Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen toimialaan kuuluvien asioiden suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta sekä tuottaa yhteistoiminta-alueen tilaajakunnille niiden tilaamat palvelut. Lisäksi maaseutupalvelun hallinto tuottaa yhteistoimintasopimuksessa ja johtosäännössä muut määrätyt tai sovitut asiat. Maaseutupalveluiden hallinto tukee toiminnallaan maaseutupalvelujen muiden tuotteiden ja toimintojen tehokasta tuottamista.

Maaseutupalvelun hallinto vastaa toimialajohtajan johdolla sidosryhmätyöstä, tiedottamisesta, peruskuntien avustamisesta sekä toimialansa yleisestä valvonnasta ja kehittämisestä. Maaseutupalvelut vastaavat maaseutuelinkeinojen hallinnosta ja kehittämisestä siten kuin maaseutuelinkeinojen hallinnon järjestämisestä kunnissa annetussa laissa (210/2010) tai muutoin on määrätty.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Maaseututoimen hallinto tuottaa tietoa maaseututoimelle ja Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueen kunnille päätöksenteon pohjaksi.	Osallistuu alueen kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa toimintaympäristön ja elinkeinojen kehittämiseen, tulevaisuuden suunnitteluun sekä vastaa osaltaan yhteistoiminta-alueen kuntien strategioiden mukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta	Kuntien/sidosryhmien järjestämiin tilaisuuksiin osallistuminen 2 kertaa/vuosi
Alkutuotannon varautuminen	Kehittää alueensa alkutuotannon varautumista yhteistyössä viljelijöiden, maataloustuotantoon liittyvien toimijoiden ja ELY-keskuksen kanssa	Tilaisuuksia 1/vuosi

3.6.2 Tuki- ja viranomaistehtävät

TAULUKKO 31 MAASEUTUPALVELUT, TUKI- JA VIRANOMAISTEHTÄVÄT

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Tuotot	68 246	82 905	81 091	84 120	1 215	101,5 %
Kulut	-227 673	-247 479	-230 153	-261 015	-13 536	105,5 %
Netto	-159 427	-164 574	-149 061	-176 895	-12 321	107,5 %

Maaseutupalvelujen tuki- ja viranomaistehtävät määräytyvät pääsääntöisesti maaseutuelinkeinojen hallinnon järjestämisestä kunnissa annetun lain perusteella. Päätehtävänä on ottaa vastaan, käsitellä ja tallentaa tukisovelluksiin EU- ja kansalliset maatalouden tukihakemukset, tehdä niihin tarkastukset, päätökset, huolehtia maksatuksista ja suorittaa tarvittaessa kuulemiset ja takaisinperinnät sekä ulosotot. Tärkeänä tukihakuihin liittyviin tehtäviin kuuluvat hakijoille suunnatut koulutukset, opastus ja neuvonta.

Lisäksi maaseututoimi ylläpitää hallinnon ohjelmien vaatimia asiakas-, peltolohko- ja eläintenpitäjärekestereitä.

Maaseutuelinkeinoviranomainen tarkastaa ja tekee päätökset peto- ja hirvivahingoista sekä tarkastaa hukkakauratilat, antaa hukkakauran torjuntaohjeet ja tekee niistä tarvittavat päätökset. Lisäksi Ruokaviraston antamat selvityspyynnöt ja hallinnolliset tarkastukset on suoritettava määräaikojen puitteissa.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Tukien maksatus ensimmäisenä maksupäivänä	Päätehtävänä on ottaa vastaan, käsitellä ja tallentaa tukisovelluksiin EU- ja kansalliset maatalouden tukihakemukset, tehdä niihin tarkastukset, päätökset, huolehtia maksatuksista ja suorittaa tarvittaessa kuulemiset ja takaisinperinnät sekä ulosotot riittävän ajoissa.	Seurattavat tuet: perustulotuki, luonnonhaittakorvaus ja ympäristökorvaus. vertailukohtana maksetut / myönnetyt tuet, tavoitteena saada 90 % myönnettyistä tuista maksuun ensimmäisenä maksupäivänä
Tuenhakijoille suunnatut koulutukset	Tuenhakijoita koulutetaan nykyisen ohjelmakauden viljelijätukihakuun liittyvissä asioissa. Yhteistoiminta-alueella järjestetään yksi viljelijöille suunnattu tilaisuus yhdessä Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskuksen kanssa. Viljelijätukikoulutusta järjestetään lisäksi omalla henkilöstöllä kaikissa kunnissa paikan päällä. Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskuksen ja muiden maaseutuhallinnon yhteistoiminta-	Järjestettävien koulutusten määrä 3 kpl

	alueiden kanssa tehdään tukihakukoulutuksista videot.	
--	---	--

3.6.3 Maaseutupalvelut, kehittäminen

TAULUKKO 32 MAASEUTUPALVELUT, KEHITTÄMINEN

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	MUUTOS (€) TA 2026 / TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Tuotot	12 383	14 039	13 384	15 792	1 753	112,5 %
Kulut	-41 598	-41 910	-37 476	-48 857	-6 947	116,6 %
Netto	-29 215	-27 871	-24 092	-33 065	-5 194	118,6 %

Maaseutupalvelujen kehittäminen tapahtuu neuvontana, tilaisuuksin, meneillään olevia hankkeita ja muita ulkopuolisia rahoituslähteitä hyväksi käyttäen. Maaseudun kehittämistoimien päätavoitteena on saada aikaan maatalouteen, alkutuotantoon ja pienyritystoimintaan tuotantoinvestointeja Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueella. Investoineilla ja kehittämisellä ylläpidetään alueen tuotantoedellytyksiä, nostetaan jalostusastetta ja saadaan aikaan uusia yhteistyöverkostoja. Muita tavoitteita ovat uusien maatalouden tuotantomuotojen, innovaatioiden jalkauttaminen. Kehittämiseen kuuluvat myös tuotannon vastuullisuuden ja ympäristöasioiden edistäminen.

Neuvonnan tueksi järjestetään tilaisuuksia, hankitaan asiantuntijapalveluita tai muuta kehittämistoimintaa tukevaa tietoa ja materiaalia. Maaseutupalveluiden Internet-sivuilla julkaistaan tietoa meneillään olevista hankkeista ja tilaisuuksista.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari / Tavoitetaso
Aktiivista asiakaskontaktien määrän seuraamista jatketaan sekä kehitetään	Neuvonta, hankkeet, tilaisuudet, asiantuntijapalvelut	Asiakaskontaktien määrätavoite 100 kpl Tilaisuuksia 4 kpl

3.7 Alajärven tekninen lautakunta

TAULUKKO 33 TEKNINEN LAUTAKUNTA, YHTEENVETO

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA2026/TA2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Yhdyskuntasuunnittelu	-328 302	-430 543	-352 848	-379 601	50 942	-11,8 %
Yleiset alueet	-3 313 225	-3 369 616	-3 078 884	-3 760 556	-390 940	11,6 %
Vesihuoltolaitokset	-37 641	-111 979	-78 000	-72 689	39 290	-35,1 %
Rakennusvalvonta	-116 544	-181 679	-173 880	-210 804	-29 125	16,0 %
Ympäristöhuolto	-391 306	-425 106	-403 868	-430 294	-5 188	1,2 %
Toimiala yhteensä:	-4 187 018	-4 518 923	-4 087 480	-4 853 944	-335 021	7,4 %

Yllä olevassa taulukossa on huomioitu peruspääomankorko, joka on vuosittain 122.210 euroa.

Toiminta-ajatus

Teknisen lautakunnan tehtävänä on varmistaa, että Alajärven kaupunki tarjoaa toimivat ja laadukkaat tekniset palvelut. Lautakunta vastaa mm. yhdyskuntasuunnittelusta, yleisistä alueista, vesihuollosta, rakennus- ja ympäristöpalveluista sekä tukipalveluista, kuten puhdistus-, ravitsemus- ja tilapalveluista. Lisäksi lautakunta suunnittelee ja toteuttaa kaupungin investointeja annettujen määrärahojen puitteissa.

Tekninen hallinto huolehtii palvelujen järjestämiseen liittyvistä peruskuluista – henkilöstöstä, kalustosta, toimistotarvikkeista, ICT- ja tilitoimistopalveluista sekä kokouskuluista. Kustannukset jaetaan tasaisesti seitsemän eri sektorin kesken.

Tulevaisuuden visio ja strategia

Tekninen lautakunta rakentaa Alajärvestä kaupunkia, joka on:

- **Viihtyisä ja kaunis**
 - panostus viheralueisiin, ympäristön siisteyteen ja esteettiseen kaupunki-ilmeeseen
- **Turvallinen**
 - toimivat liikennejärjestelyt ja turvalliset ratkaisut arkeen
- **Esteetön**
 - kaikille käyttäjäryhmille saavutettava ympäristö, jossa lapset, ikäihmiset ja liikuntarajoitteiset voivat liikkua tasavertaisesti
- **Kestävä**
 - kaavoituksella luodaan edellytyksiä uusiutuvan energian kasvulle erityisesti Alajärven itäisellä alueella
- Biotermiinalin rakentaminen keskustan teollisuus alueelle
- Näiden tavoitteiden kautta tekninen lautakunta tukee sekä asukkaiden arjen hyvinvointia että elinkeinoelämän kehittymistä.

- ”Tekninen lautakunta rakentaa Alajärvestä kaupunkia, joka on turvallinen, esteetön ja viihtyisä – kaunis ympäristö, jossa on hyvä elää, asua ja yrittää.”

Keskeiset muutokset toiminnassa vuonna 2026

Vuosi 2026 tuo mukanaan merkittäviä kehityshankkeita Alajärven teknisen lautakunnan toimialalle. Näiden hankkeiden tavoitteena on vastata kasvaviin palvelutarpeisiin, tukea elinvoimaista kaupunkikehitystä ja vahvistaa hyvinvointia eri ikäryhmien keskuudessa.

Keskeisiä muutoksia ja hankkeita ovat:

- **Paavolan uuden koulun rakentaminen**, joka tarjoaa nykyaikaiset ja terveelliset oppimisympäristöt sekä tukee alueen elinvoimaisuutta ja lapsiperheiden palveluja.
- **Päiväkodin laajennuksen suunnittelu**, jossa painotetaan toiminnallisuutta, turvallisuutta ja energiatehokkuutta. Päiväkotisuunnitellaan vastaamaan tulevaisuuden varhaiskasvatuksen tarpeisiin.
- **Hyvinvointialueen tilaaman uuden asumispalveluyksikön suunnittelu ja rakentaminen**, joka parantaa asumisen laatua ja saavutettavuutta erityistä tukea tarvitseville asukkaille.
- **Biotermiinalin rakentaminen**
Vuoden merkittävin yksittäinen investointi on biotermiinalin rakentamisen käynnistyminen. Hanke tukee paikallista energiaomavaraisuutta ja mahdollistaa uusiutuvien energialähteiden tehokkaamman hyödyntämisen. Rakentaminen on edennyt suunnitellusti, ja termiinalin odotetaan valmistuvan vuoden 2026 aikana. Hanke luo myös uusia työpaikkoja ja tarjoaa paikallisille toimijoille mahdollisuuksia energiatuotannon ja logistiikan yhteistyöhön.

Näiden hankkeiden toteuttaminen vahvistaa kaupungin palvelurakennetta, tukee kasvua ja edistää Alajärven strategisia tavoitteita kestävä ja viihtyisän elinympäristön luomisessa.

Teknisen lautakunnan toiminnalliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Toiminnan järjestäminen mahdollisimman energiatehokkaasti	Automaation aikaohjelmat	Automaation toiminnan seuraaminen
2. Kaikissa olosuhteissa lämmön ja sähkön toimintavarmuuden ylläpitäminen	Varautuminen energian toimituskatkoksiin	Toimintahäiriöiden määrä
3. Myönnettyjen omakotitalojen rakennuslupien määrän kasvattaminen	Markkinoin yhteistyössä elinvoimapalveluiden kanssa	Myönnettyjen omakotitalojen rakennuslupien määrä verrattuna vuoteen 2025.
Teknisen lautakunnan taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari

1. Tilapalvelun kustannusten pienentäminen	Tehostamalla tilojen käyttöastetta	Käyttöasteen nousu
2. Energian säästötoimenpiteet eri sektoreilla	Tehostamalla tilojen käyttöastetta	Energian kulutuksen vertaaminen käyttöasteeseen

3.7.1 Viranomaispalvelut

3.7.1.1 Yhdyskuntasuunnittelu

TAULUKKO 34 VIRANOMAISPALVELUT, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Hallinto						
Tuotot	28 843	315	4 125	700	385	122,2 %
Kulut	251 392	258 066	157 109	256 685	-1 381	-0,5 %
Netto	-222 549	-257 751	152 985	-255 985	1 766	-0,7 %
Kaavoitus						
Tuotot	19	15 000	0	15 000	0	0,0 %
Kulut	89 127	162 429	16 232	122 224	-40 205	-24,8 %
Poisto	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-89 108	-147 429	-16 232	-107 224	40 205	-27,3 %
Mittaus ja kartasto						
Tuotot	252	1 175	0	1 175	0	0,0 %
Kulut	10 439	20 100	4 033	13 800	-6 300	-31,3 %
Poistot	6 458	6 458	3 229	3 767	-2 691	-41,7 %
Netto	-16 645	-25 383	-7 263	-16 392	8 991	64,6 %
Yhteensä						
Tuotot	29 114	16 490	4 179	16 875	385	2,3 %
Kulut	350 958	440 575	177 374	392 709	-47 866	-10,9 %
Poistot	6 458	6 458	3 229	3 767	-2 691	-41,7 %
Netto	-328 302	-430 543	-176 424	-379 601	50 942	-11,8 %
Toimiala yhteensä:	-328 302	-430 543	-352 848	-379 601	50 942	-11,8 %

Yhdyskuntasuunnittelussa alueidenkäytön ja maankäytön suunnittelun avulla valmistaudutaan tulevaisuuden yhdyskunnan tarpeisiin mm. vetovoimaisuuden lisäämiseen, elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantamiseen, asukkaiden ja toimijoiden osallistamiseen, asumisen ja sen eri muotojen kehittämiseen ja ilmastomuutoksen haasteisiin vastaamiseen sekä uusiutuvien energiamuotojen käytön mahdollistamiseen sekä yhteensovittamiseen. Yhdyskuntasuunnittelu käsittää hallinnon lisäksi kaavoituksen ja mittauksen.

Alueidenkäytön suunnittelu on yhdyskunnan tulevaisuuden suunnittelua, erilaisten asioiden yhteensovittamista, viranomaisyhteistyötä sekä kuntalaisten ja yritysten osallistamista yleis- ja asemakaavoitukseen. Yleis- ja

asemakaavoitus sekä näitä edeltävät alueidenkäytön suunnitelmat ja rakennemallit sekä yleissuunnittelu tehdään kaupungin toimesta pääasiassa kilpailuttamalla. Joskus asemakaavan ulkopuolisilla alueilla ja kaavoittamattomilla ranta-alueilla rakennushanke vaatii suunnittelutarpeen määrittämistä, joka vastaa työmäärältään kaavamuutosta. Maankäytön keskeisenä tavoitteena on taajamarakenteen tiivistäminen, hiilijalanjäljen vähentäminen, ekologinen kestävyys ja viihtyisyyden paraneminen. Tämä edellyttää jatkuvaa ennakkointia kaavojen uudistamisessa.

Kaavoitus pitää sisällään seuraavat kaavamuutokset:

Yleiskaavat:

- Alajärven keskustaajaman osayleiskaava, 3 000 €
- Alajärven lähialueiden rantaosayleiskaava, 15 000 €
- Suolasalmenharjun tuulivoimaosayleiskaava, 2 000 €
- Möksyn yleiskaavan, 20 000 €

Asemakaavat:

- Asemakaavayhdistelmän siirto uudelle pohjakartalle, 8 000 €
- Korttelin 1 asemakaavamuutos, Koulukeskus, 2 000 €
- Teollisuusalueen asemakaavoituksen muutos ja laajennus Tupasaaren alueella, 45 000 €
- Kirkkolahden asemakaavan muutos, 15 000 €
- Möksyn asemakaava, 5 000 €

Pohjakartat:

- Möksyn pohjakartta, 30 000 €

Asemakaavaan laaditaan aina pohjakartta, jota pidetään ajan tasalla mittauksin. Isommat alueet ilmakuvatetaan tai laserkeilataan. Virallisen asemakaavakartan ja yleiskaavakartan lisäksi ylläpidetään asemakaavayhdistelmää, osoite- ja opaskarttoja sekä poikkeamis- ja suunnittelutarveluparekisteriä. Yhdyskuntasuunnittelun tulosalueella työskentelee vastuuviranhaltijan eli kaavoituspäällikön lisäksi kaksi henkilöä: yksi maanmittausteknikko ja yksi kaavoitussihteeri.

Maanmittausteknikon palveluita myydään tarvittaessa naapurikuntiin päivä viikossa.

Yhdyskuntasuunnittelun toiminnalliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Riittävä raakamaan hankinta ja kaavoitus tonteiksi	Raakamaata hankitaan keskeisiltä alueilta	- Tupasaaren ja Möksyn alueen maanhankinta - Asemakaavoituksen ehdotus Tupasaaren alueelle
2. Keskustan osayleiskaavan saattaminen valmiiksi	Kaava hyväksytyksi	Hyväksyminen
3. Alueidenkäyttölain, RYHTI-lain ja rakentamislain edellyttämien tehtävien järjesteleminen	Seurataan ja kehitetään toimintatapoja uuden lain puitteissa mm. hallintosääntö ja rakennusjärjestys, koulutukset, lisäohjelmistot	Palautteet ja omaseuranta sekä kirjaukset

Yhdyskuntasuunnittelun taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Monipuolinen tonttitarjonta ja kaavojen eteneminen	Riittävä raakamaan hankinta ja kaavoittaminen tonteiksi	Osavuosisraportit / taloudellinen seuranta

3.7.1.2 Yleiset alueet

TAULUKKO 35 VIRANOMAISPALVELUT, YLEISET ALUEET

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Maa- ja metsätilat						
Tuotot	132 783	150 000	65 971	150 000	0	0,0 %
Kulut	97 538	74 284	58 163	75 970	1 686	2,3 %
Netto	35 245	75 716	15 618	74 030	-1 686	-2,2 %
Puistoalueet						
Tuotot	1 698	350	0	350	0	0,0 %
Kulut	170 583	190 486	68 105	185 531	-4 955	-2,6 %
Poistot	50 936	52 409	33 230	84 231	31 822	60,7 %
Netto	-219 821	-242 545	-69 750	-269 412	-26 867	11,1 %
Muut yleiset alueet						
Tuotot	4 355	4 400	4 422	4 400	0	0,0 %
Kulut	66 068	60 458	16 906	65 473	5 015	8,3 %
Poistot	140 553	139 695	76 293	153 355	13 660	9,8 %
Netto	-202 266	-195 753	-177 554	-214 428	-18 675	9,5 %
Kaavatiet						
Tuotot	1 312	0	135	100	100	-100,0 %
Kulut	525 776	520 849	195 518	525 300	4 451	0,9 %
Poistot	1 062 516	963 559	558 635	1 279 822	316 263	32,8 %
Netto	-1 586 980	-1 484 408	-1 508 036	-1 805 022	-320 614	21,6 %
Yksityistiet						
Tuotot	452	0	0	400	400	-100,0 %
Kulut	661 032	850 659	283 373	830 459	-20 200	-2,4 %
Poistot	12 566	12 601	7 369	14 738	2 137	17,0 %
Netto	-673 146	-863 260	-581 484	-844 797	18 463	-2,1 %
Valaistus						
Tuotot	0	0	0	0	0	-100,0 %
Kulut	96 713	95 393	40 374	107 324	11 931	12,5 %
Netto	-96 713	-95 393	-80 748	-107 324	-11 931	12,5 %
Liikuntapaikkojen hoito						
Tuotot	3 640	350	3 289	175	-175	-50,0 %
Kulut	447 890	468 959	227 820	515 194	46 235	9,9 %
Poistot	125 294	95 364	48 273	78 584	-16 780	-17,6 %
Netto	-569 544	-563 973	-545 608	-593 603	-29 630	5,3 %
Yhteensä						
Tuotot	144 240	155 100	73 817	155 425	325	0,2 %
Kulut	2 065 600	2 261 088	889 459	2 305 251	44 163	2,0 %
Poistot	1 391 865	1 263 628	723 800	1 610 730	347 102	27,5 %
Netto	-3 313 225	-3 369 616	-3 078 884	-3 760 556	-390 940	11,6 %
Toimiala yhteensä:	-3 313 225	-3 369 616	-3 078 884	-3 760 556	-390 940	11,6 %

Yleiset alueet käsittävät kaupungin hoidossa olevat liikenneväylät, sekä niihin liittyvän infraomaisuuden (katuvalaistus, liikennemerkkit ja opasteet). Yleisiin alueisiin kuuluvat lisäksi ulkoliikuntapaikat, puistoalueet, uimarannat, leikkikentät, maa- ja metsätilat, sekä muut yleiset alueet kuten venesatamat, tori, kaatopaikka ja peruskuivatus.

Liikenneväylien ja katuinfran pääasiallisiin ylläpitotehtäviin kuuluu huolehtiminen päällysteiden ja rakenteiden kunnosta, lumen aurauksesta, liukkauden- ja pölyntorjunnasta, katuvalaistuksesta, sekä liikennemerkkeistä ja muista liikenneohjauslaitteista. Hoidettavia kaavateitä on 71,4 km ja kevyen liikenteen väyliä 28,6 km. Alajärven kaupunki avustaa lisäksi yksityisteitä hoidollisesti ja rahallisesti.

Tieverkoston koneelliset kunnossapitotyöt teetetään osin ulkopuolisilla urakoitsijoilla. Esimerkiksi tieverkoston lumenaurauksessa urakka-alueita on 15 kpl. Kaupungilla on myös oma tienhoitovarustuksella oleva kuorma-auto, jolla hoidetaan tiestön kunnossapitoa ja infrarakentamiseen liittyviä kuljetuksia.

Ulkoliikuntapaikkojen hoito käsittää Alajärven ja Lehtimäen alueen urheilukentät, jääalueet, kuntoradat ja pienkentät. Liikuntapaikkojen hoidolla järjestetään hyvät ja turvalliset olosuhteet erilaisille liikuntamuodoille. Yleisten alueiden tehtäviin kuuluvat lisäksi puisto- ja viheralueiden, uimarantojen sekä yleisten leikkikenttien siisteydestä ja viihtyisyydestä huolehtiminen. Yleisiä uimarantoja on yhteensä 10 kpl ja ylläpidettäviä yleisiä leikkipuistoja on 10 kpl. Lisäksi leikkikenttiä on koulujen ja päiväkotien piha-alueilla, kiinteistöillä olevat leikkikentät ovat tilapalvelun kunnossapidossa.

Kaupungin metsätilojen hoitoa suoritetaan metsänhoitosuunnitelman mukaisesti.

Yleisten alueiden toiminnalliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Liikenneturvallisuuden parantaminen	Liikenneturvallisuuspuutteiden korjaukset ja parannukset	Liikenneturvallisuutta parantaneet toimet
2. Asemakaavan mukaisten katualueiden lunastukset	Haltuunotot ja lohkomistoimitukset	Toteutuneet toimitukset
Yleisten alueiden taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Katualueiden peruskorjaukset ja korjausvelan pienentäminen	Katuverkon korjausohjelman noudattaminen	Peruskorjaukset
2. Energiatehokkuus	Valaistuksen, laitteistojen ja laitteiden energiatehokkuuden parantaminen	Energiatehokkuutta parantaneet toimenpiteet

3.7.1.3 Vesihuoltolaitos

TAULUKKO 36 VIRANOMAISPALVELUT, VESIHUOLTO

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Vesilaitos Alajärvi						
Tuotot	352 520	359 070	154 604	359 500	430	0,1 %
Kulut	154 409	158 063	80 654	162 891	4 828	3,1 %
Poistot	104 152	98 736	54 395	125 564	26 828	27,2 %
Netto	93 959	102 271	19 555	71 045	-31 226	-30,5 %
Vesilaitos Lehtimäki						
Tuotot	176 454	154 870	75 466	166 020	11 150	7,2 %
Kulut	116 596	112 493	56 746	116 087	3 594	3,2 %
Poistot	23 274	21 596	10 798	20 250	-1 346	-6,2 %
Netto	36 584	20 781	7 923	29 683	8 902	42,8 %
Viemärlaitos Alajärvi						
Tuotot	814 520	691 290	386 490	778 440	87 150	12,6 %
Kulut	560 611	513 738	254 300	526 688	12 950	2,5 %
Poistot	260 059	229 169	119 375	249 334	20 165	8,8 %
Netto	-6 150	-51 617	12 815	2 418	54 035	-104,7 %
Viemärlaitos Lehtimäki						
Tuotot	126 017	110 000	58 754	117 000	7 000	6,4 %
Kulut	138 365	144 364	63 483	144 356	-8	0,0 %
Poistot	27 475	26 840	13 420	26 269	-571	-2,1 %
Netto	-39 823	-61 204	-18 149	-53 625	7 579	-12,4 %
Yhteensä						
Tuotot	1 469 511	1 315 230	675 314	1 420 960	105 730	8,0 %
Kulut	969 981	928 658	455 183	950 022	21 364	2,3 %
Poistot	414 961	376 341	197 988	421 417	45 076	12,0 %
Korvaus perus-/jäännöspääomasta	122 210	122 210	122 210	122 210	0	0,0 %
Netto	-37 641	-111 979	-100 067	-72 689	39 290	-35,1 %
Toimiala yhteensä:	-37 641	-111 979	-78 000	-72 689	39 290	-35,1 %

Vesihuoltolaitos vastaa kaupungin omistamien vesi- ja viemärlaitosten toiminnasta, verkoston rakentamisesta, sekä kunnossapidosta. Vesilaitos vastaa laatuvaatimukset täyttävän käyttöveden toimittamisesta asiakkaille. Viemärlaitos huolehtii vastaanotetun jäteveden puhdistusprosessista ympäristölupaehtojen mukaisesti.

Vedenottamoita on neljä kappaletta. Vesijohtoverkostoa on yhteensä noin 231 kilometriä. Jätevesipuhdistamoita on kaksi kappaletta. Viemäriverkostoa on noin 114 kilometriä.

Vesihuoltolaitoksen toiminnalliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Laadukas vesihuolto	Laadunvalvonta, valvontaohjelma	Laatupoikkeamat

2. Häiriötilanteisiin varautuminen	Suunnitelmien ajantasaisuus, muut toimenpiteet	Tehdyt toimenpiteet
Vesihuoltolaitoksen taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Verkostojen ja laitosten ennakoivat korjaukset	Verkostojen ja laitteistojen suunnitelmallinen saneeraus	Tehdyt toimenpiteet

3.7.1.4 Rakennusvalvonta

TAULUKKO 37 VIRANOMAISPALVELUT, RAKENNUSVALVONTA

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Rakennusvalvonta						
Tuotot	89 790	40 525	23 592	40 420	-105	-0,3 %
Kulut	206 334	222 204	110 532	231 224	9 020	4,1 %
Poistot	0	0	0	20 000	20 000	0,0 %
Netto	-116 544	-181 679	-173 880	-210 804	-29 125	16,0 %
Toimiala yhteensä:	-116 544	-181 679	-173 880	-210 804	-29 125	16,0 %

Rakennusvalvontaviranomaisena toimii tekninen lautakunta.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä, valvoa kaavojen noudattamista sekä osaltaan huolehtia rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään. Lisäksi tehtävään kuuluu rakentamisen yleinen ohjaus ja neuvonta.

Rakennusvalvonnan toiminnalliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Rakentamislain edellyttämien tehtävien sisäänajo	Rakennusjärjestyksen uusiminen Mahdolliset lisäohjelmistot	Hyväksytty rakennusjärjestys
Rakennusvalvonnan taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Keskenäisten ja luvattomien rakennusten kartoitus	Keskenäisen rakennuskannan läpikäyminen ja lupien hakemiseen velvoittaminen määräaikaan mennessä Vanhentuneiden lupien selvitys	Kiinteistöverot Lupamaksut

3.7.1.5 Ympäristönsuojelu

TAULUKKO 38 VIRANOMAISPALVELUT, YMPÄRISTÖNSUOJELU

	TP 2024 (€)	TA 2025 (€)	TP ennuste 2025	TA 2026 (€)	Muutos (€) TA 2026/TA 2025	TA 2026 % TA 2025:sta
Ympäristönhuolto						
Tuotot	14 010	90	1 820	10 070	9 980	11088,9 %
Kulut	60 588	70 014	29 554	80 360	10 346	114,8 %
Netto	-46 578	-69 924	-27 734	-70 294	-370	0,5 %
Ympäristöterveydenhuollon ostop.						
Tuotot	0	0	0	0	0	-100,0 %
Kulut	344 727	355 182	174 200	360 000	4 818	101,4 %
Netto	-344 728	-355 182	-174 200	-360 000	-4 818	1,4 %
Yhteensä						
Tuotot	14 010	90	1 820	10 070	9 980	11088,9 %
Kulut	405 315	425 196	203 754	440 360	15 164	103,6 %
Netto	-391 306	-425 106	-403 868	-430 294	-5 188	1,2 %
Toimiala yhteensä:	-391 306	-425 106	-403 868	-430 294	-5 188	1,2 %

Ympäristönsuojeluviranomaisena toimii tekninen lautakunta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on lupa- ja valvontaviranomaistehtävänsä lisäksi toimia paikallistason yleisen ympäristönsuojelun edun valvojana. Tässä tehtävässään se toimii erityislainsäädännön perusteella itsenäisessä ja riippumattomassa asemassa.

Henkilöstön määrä ympäristönhuollossa on 0,5 hlöä. Kaupungin oma ympäristönsuojelusihteeri (50 %) on työskennellyt teknisessä toimessa 1.4.2022 alkaen, ja toimii myös jätelautakunnan sihteerinä (50 %).

Eläinlääkintä ja ympäristöterveydenhuolto

Eläinlääkintä- ja ympäristöterveydenhuollon palvelut on ostettu Seinäjoen kaupungin hallinnoimalta ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueelta vuodesta 2011 alkaen ja niiden hankintaa on jatkettu päivitetyllä sopimuksella 1.1.2023 alkaen, jonka on hyväksynyt Alajärven kaupunginhallitus. Yhteistoiminta-alueen palvelutaso perustuu valtakunnallisissa valvontaohjelmissa esitettyihin palvelutasomäärittelyihin tuottaen yleisen terveysvalvonnan, peruseläinlääkinnän ja ympärivuorokautisen kiireellisen eläinlääkäripäivystyksen.

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on ylläpitää ja edistää väestön terveyttä sekä ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa vaaraa tai haittaa ihmisten terveydelle ja elinympäristölle. Ympäristöterveydenhuollon vastuualueelle kuuluvat yleinen terveysvalvonta, eläinlääkintähuolto ja eläinsuojelu. Yleinen terveysvalvonta käsittää elintarvike-, terveydensuojelu-, kuluttajaturvallisuus- ja tupakkavalvonnan.

Ympäristönsuojelun toiminnalliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Aloituskokousten pitäminen maainesten ottoluvan saaneille	Jokaisen luvan myöntämisen jälkeen sovitaan yrittäjän kanssa yhteinen aloituskokous.	Omaseuranta
Ympäristönsuojelun taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
2. Nykyisen lainsäädännön mukaiset paikalliset määräykset	Valvontasuunnitelman loppuunsaattaminen	Valvontasuunnitelma tehty

3.7.2 Tukipalvelut

Tukipalvelut ovat sisäistä toimintaa. Lautakunnat ja kaupunginhallitus varaavat omiin talousarvioihinsa tukipalveluiden määrärahat. Tästä johtuen Tekninen lautakunta ei hyväksy tukipalveluiden osalta talousarviota.

3.7.2.1 Ravitsemuspalvelut

Ravitsemispalveluyksiköt tuottavat ateriapalveluita sivistystoimelle. Asiakkaina ovat koulut ja päiväkodit sekä niiden henkilökunta.

Lounaita valmistetaan ravitsemispalvelujen yksiköissä n. 1 500. Lisäksi valmistetaan aamupaloja, välipaloja ja päivällisiä. Hankintojen osalta kuulumme Hanselin yhteishankintaan. Elintarvikekukuna toimii Meira Nova.

Valtion ravitsemistoimikunnan laatimat suositukset ovat pohjana ruokalistasuunnittelulle.

Ravitsemispalveluiden hallinnon kustannukset jakautuvat toimipaikkojen suoritteiden suhteessa.

Ravitsemispalvelujen kustannuksista n. 80 % on varattu henkilöstö- ja elintarvikekuluihin. Muut menot koostuvat koneiden ja laitteiden kunnossapito- ja hankintakuluista, puhdistusaineista- ja tarvikkeista, jätekuljetuksista, tilitoimisto- ja henkilöstöpalveluista, kiinteistökuiluista sekä kuljetus- ym. kustannuksista.

Ravitsemispalveluissa työskentelee palvelupäällikkö (0,5) ja yksi (1) ruokapalveluvastaava, jonka vastuualueeseen kuuluu koulukeskuksen keittiö, Paavolan keittiö, sivukylien koulujen keittiöt ja päiväkotien keittiöt.

Ravitsemispalvelujen henkilökunnan määrä on vuonna 2026 20 työntekijää.

Ravitsemuspalveluiden toiminnalliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Ravitsemuspalveluissa tavoitteena on 100 %:n kotimaisuusaste ruoanvalmistuksessa käytettävien elintarvikkeiden, kuten lihan ja lihavalmisteiden, maito- ja maitotaloustuotteiden sekä leipomotuotteiden osalta. Muista elintarvikkeista aina vaihtoehtona kotimainen tuote.	Hankinnoissa käytetään kotimaisia sopimustuotteita. Valitaan tuotteista aina kotimainen vaihtoehto mahdollisuuksien mukaan.	Tilaushistoria
2. Lähihuoka ravitsemuspalveluissa	Ravitsemuspalveluissa hyödynnetään lähihuokaa mahdollisuuksien mukaan.	Tarjottu lähihuoka ravitsemuspalveluissa
Ravitsemuspalveluiden taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Ruokahävikin vähentäminen	Valmistus-, linjasto- ja lautashävikin mittaaminen Syötäväksi kelpaavan ruoan hyödyntäminen Mahdollinen hävikkiruuan myynti kohteissa, joissa se toiminnan kannalta on järkevää	Hävikin mittaaminen ja toimintatapojen tarkistaminen tarvittaessa

3.7.2.2 Puhdistuspalvelut

Puhdistuspalvelu vastaa kaupungin omistamien kiinteistöjen puhtaanapidosta tilaajan hyväksymän tarjouksen mukaisesti. Puhdistuspalvelun kustannuksista suurin osa muodostuu henkilöstökuluista. Kustannuksiin on varattu kiinteistöjen puhtaanapidossa tarvittavat siivous-, puhdistus-, suoja- ja hoitoaineet sekä siivousvälineet ja pehmopaperit (WC- ja käsipyyhepaperit). Hankinnoissa kuulumme Hanselin yhteishankintaan.

Puhdistuspalvelun hallinto on jaettu eri hallintokunnille puhdistuspalveluissa työskentelevien henkilömäärän mukaan.

Puhdistuspalveluista vastaa palvelupäällikkö (0,5) sekä yksi (1) puhdistuspalveluvastaava.

Laitoshuoltajien määrä vuonna 2026 on 25 henkilöä.

Puhdistuspalveluiden toiminnalliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Siistit, sisäilmaltaan mahdollisimman puhtaat ja viihtyisät tilat	Kohteeseen sopiva, tarkoituksen mukainen ja oikea-aikainen siivous	Asiakkaalta saatu palaute
Puhdistuspalveluiden taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Kustannustehokas siivous	Oikea-aikainen siivous, tyhjäkäynnin välttäminen mm. työlistasuunnittelun avulla	Välitilinpäättös, toteuman seuranta

3.7.2.3 Kiinteistöpalvelut

Tilapalvelun tehtävänä on kaupungin omistamien kiinteistöjen hoito- ja kunnossapitotehtävät. Tilapalvelu vastaa myös kiinteistöjen peruskorjauksista ja osallistuu uudisrakentamisen valmisteluun ja rakennuttamiseen.

Toiminta käsittää kiinteistöhuollon sekä käyttäjäpalvelut. Huoltotöihin kuuluvat rakennusten kunnossapitotehtävät, koneiden ja laitteiden korjaus- ja huoltotyöt. Kiinteistöjen kuluihin kuuluvat lämmitys-, sähkö-, vesi- ja jätevesikulut. Ostopalveluja ovat sähkö- ja automaatiotyöt, lvi-työt, nuohoustyöt (hormit, ilmanvaihtokanavat), hissihuollot, nosto-ovihuollot, paloilmotus- ja sammutusjärjestelmien tarkastukset ja huollot yms.

Kiinteistöjen ja niiden alueiden kunnossapitotehtäviä ovat lumien auraukset, hiekoitukset, jätehuolto, nurmialueiden ja istutusten hoito, kenttien, pihakalusteiden ja leikkivälineiden hoito ja korjaukset.

Tilapalvelu on tukipalvelu, joka myy palvelut muille hallintokunnille. Palvelun hinnoittelu perusteena ovat pitkälti aiempien vuosien toteutuneet kustannukset, joihin tehdään tarvittaessa indeksitarkistuksia ja huomioidaan lämpö- ja sähköenergioiden yms. päivän hinnat. Lisäksi vuosittain varataan kunnostusrahoja tarpeen mukaan kunnostus ja peruskorjaustöihin. Kunnossapitoa ja peruskorjausta kehitetään kiinteistöjen käyttöikä ja käyttöastetta tehostaen.

Kiinteistöhuoltoon on käytössä sähköinen huoltokirjaohjelmisto, joka sisältää toimintoina kiinteistökohtaiset huoltokirjat ja kiinteistöjen käyttäjien palvelupyynnöt. Palvelupyynnöissä eritellään kiinteistöhuolto-palveluun liittyvät ja käyttäjäpyyntöihin liittyvät pyynnöt.

Vuoden 2023 alusta kuntien omistuksessa olevat perusterveydenhuollon, erikoissairaalahoidon sekä sosiaali- ja pelastustoimen tilat siirtyivät vuokrasopimuksella hyvinvointialueiden hallintaan. Muutos toi joitakin muutoksia kiinteistöillä tapahtuvaan käyttäjäpalveluun. Kaupungin ja hyvinvointialueen vastuujaotaulukoissa kuvataan vuokrasopimusta tarkemmin ylläpitotehtävien sekä rakennusten, varusteiden ja ominaisuuksien perustamisen, ylläpidon ja uusimisen vastuiden jakaantumista osapuolten kesken. Kiinteistöhuollon henkilöstö jäi kaupungin palvelukseen.

Vuokra-aikana (3+1) on kehitettävä tiloja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Tarkoituksena on tarjota sellaiset tilat hyvinvointialueelle joissa ko. palvelut voidaan tulevaisuudessakin tarjota paikkakunnalla. Vuoden 2026 alusta hyvinvointialueen uuden alustavan palvelu-verkkomallin mukaisesti kaupungille jäisi tyhjilleen perusterveydenhuoltoon suunniteltuja rakennuksia, tulevan vuoden aikana on kriittisesti otettava tarkasteluun tyhjilleen jäävien kiinteistöjen jatko. Suunnittelu ja valmistaminen muutokseen alkaa vuoden 2025 aikana. Vuoden 2026 alusta on sote kiinteistöt siirrettävä uudelle kaupungin omistamalla yhtiölle.

Alajärven kaupungin kiinteistökanta on jaoteltu käyttöiän, kunnan, käyttöasteen, energiakulutuksen ja palveluläheisyyden perusteella. Jaottelu on tehty kolmeen ryhmään: säilytettäviin, kehitettäviin ja poistettaviin. Taustalla on kiinteistökannan tarpeeton ja taloudellisesti epäedullinen ylläpito. Tilapalvelun tehtävänä on tehdä yhteistyötä eri hallintokuntien kanssa, jotta tilojen käyttöastetta voidaan parantaa ja kiinteistökuoja pienentää.

Tilapalveluiden toiminnalliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Kiinteistöjen käyttöasteen tehostaminen	Tiloja aamu- ja iltakäyttöön	Tehostetut tilat
2. Kiinteistöjen hyvä käyttöaste	Kaupungille tarpeettomista rakennuksista/tiloista luopuminen	Kulujen säästö
Tilapalveluiden taloudelliset tavoitteet 2026		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittari
1. Ylläpitokulujen pienentäminen	Omaa kiinteistöhoitokalustoa	Kustannusvaikutus

3.7.2.4 Teknisen lautakunnan hankkeet TA 2026

TAULUKKO 39 TEKNINEN LAUTAKUNTA, HANKKEET 2026

Teknisen lautakunnan hankkeet	Alkanut	Päätyy	Valtionosuus	Kuntaosuus
Bioterminaalin rakentaminen Perustelut: Rakentaa ympäri vuoden käytössä oleva biotalousterminaali ja tule alueen bioenergian käyttöä.	1.4.2025	31.12.2026	781 550	334 950 (30 %)

4 INVESTOINTISUUNNITELMA

Alajärven kaupunki on viime vuosina voimakkaasti panostanut investoinneissa peruspalveluiden ja vapaa-aikapalveluiden sektoreille.

Investointien omahankintamenot vuodelle 2026 ovat noin 14,9 milj. euroa, ja nousua vuoden 2025 muutetun talousarvion mukaisesti investointeihin noin 3,8 milj. euroa.

Suurimmat rakennushankkeet talousarviovuodelle 2026 ja suunnitelmavuodelle 2027 ovat kehitysvammayksikön rakentaminen ja Paavolan koulun rakentaminen. Kehitysvammayksikön kustannusarvio on noin 4,2 milj. euroa. Paavolan koulun kustannusarvio vuosille 2025–2027 on noin 9,0 milj. euroa.

Kiinteistöjen peruskorjausmenoihin varaudutaan noin 0,2 milj. eurolla. Kohteet ovat pääosin vuosihuoltoa.

Yleisten alueiden nettomenot ovat yhteensä noin 1,6 milj. euroa. Kaava-teihin varataan noin 1,2 milj. euroa, ulko- ja urheilualueisiin noin 0,2 milj. euroa sekä puistoihin ja uimarantoihin noin 0,07 milj. euroa.

Vesihuoltolaitoksen (vesi ja viemärlaitos) nettomenot ovat noin 0,2 milj. euroa sisältäen perusinfran kunnossapitoa.

Poistoiksi ovat arvioitu vuodelle 2025 noin 3,9 milj. euroa ja vuodelle 2026 noin 4,4 milj. euroa. Tulee huomioida, että budjettipoistot kirjataan budjettiin, sillä oletuksella, että investointi valmistuu talousarviovuoden aikana. Jos investointi ei valmistu talousarviovuoden aikana, niin poistot siirtyvät suunnitelmavuodelle. Tämän takia budjettipoistoissa ja toteutuneissa poistoissa voi olla eroja.

Suunnitelmavuosien investointien nettomenot vuodelle 2027 ovat noin 7,6 milj. euroa ja vuodelle 2028 noin 2,1 milj. euroa.

Investointisuunnitelma kohteittain on seuraavilla sivuilla.

TAULUKKO 40 INVESTOINTISUUNNITELMA 2026-2028

INVESTOINNIT

KAUPUNGINHALLITUS	TP 2024	TA 2025+muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Muut pitkävaikutteiset menot					
Mertapurontien silta					
Siltarumpujen uusinta ja kaiteiden rakentaminen		130 000			
Valtionapuehto		-65 000			
Myllypuron silta (Hämeenjoki)					
Siltarumpujen uusinta ja kaiteiden rakentaminen	55 352				
Valtionapuehto 2022 50%. Ei valtionapuehtoa vuosina 2023, 2024 ja 2025.	-51 062				
Hautakankaantien silta, Uusikylä (Valtionosuusehto 70 %)				80 000	
Biotermiinaalin rakentaminen (Lisämääräraha 29.1.2024)	0				
Biotermiinaalin rakentaminen (Lisämääräraha 28.4.2025)		334 950	1 116 500		
Perustelut: Avustus myönnetty, rakentaminen 2025-2026			-781 550		
Alajärven kunnostus	31 890	35 000	35 000	35 000	35 000
Perustelut: Järven kunnossapidon jatkaminen					
Populus palkkahallinnon ohjelmiston päivitys	28 434				
Koskenniskantien silta					
Sillan uusinta ja kaiteiden rakentaminen					
Avustusehto 50 %					
Koskenvarren kevyenliikenteen väylän rakentaminen					
Alajärven kaupungin rahoitusosuus max. 350.000 euroa (Valtionosuusehto), jos ELY toteuttaa hankkeen suunnitellussa kokonaisuudessa.			350 000		
Perustelut: Liikenneturvallisuus					
Nelimarkka-museon kotisivujen päivitys		15 000			
Rakennusvalvontaohjelman päivittäminen		40 000	40 000		
Perustelut: Rakentamislain vaatien edellysten täytyminen					
Muut osakkeet ja osuudet					
Kuntayhtymä Kympin kuntayhtymäosuus	20 702				
Varautuminen (väestösuojan varustuksen uusiminen)		10 000			
Varavoimakoneen hankinta (Uimahalli, Paavola, monitoimihalli) (Lisämääräraha 31.3.2025)		200 000			
Vesiosuuskuntien avustukset		25 000	25 000	25 000	25 000
Perustelut: Vuosittainen määräraha avustushakemuksiin					
Paimen-Valkeiskangas yksityistien perusk. (Lisämääräraha 30.9.2024)	58 552				
Irtainomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot					
Valokuituverkon kuntarahoitusosuus (Lisämääräraha 29.1.2024)	40 164				
Keskusarkiston lisähyllyt		13 000			
Kiinteä omaisuus / maa- ja vesialueet					
Maa-alueiden osto / haltuunottokorvaukset / lunastukset	88 322	200 000	200 000	200 000	200 000
Perustelut: Päätökset valtuustossa					
Kaupunginhallitus menot yhteensä:	323 415	1 002 950	1 766 500	340 000	260 000
Kaupunginhallitus tulot yhteensä:	-51 062	-65 000	-781 550	0	0
KAUPUNGINHALLITUS NETTO:	272 353	937 950	984 950	340 000	260 000
SIVISTYSTOIMI	TP 2024	TA 2025+muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Aineettomat hyödykkeet / Irtainomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot					
Musiikkiopiston soittimet		12 000	15 000		
Perustelut: Soitinryhmiä päivitetään vastaamaan oppilaitoksen opetusvalikoimaa sekä uudistamaan vanhoja ja huonokuntoisia soittimia					
Paavolan koulun ensikalustus			300 000	70 000	
Perustelut: Paavolan uuden koulun ensikalustus					
Paavolan koulu (Älytaulut, äänentoisto)			58 000		
Perustelut: Paavolan uuden koulun av/at-laitteistot					
Pääkirjaston kalustaminen			35 000		
Perustelut: Vanhojen kalusteiden uusiminen ja tilaratkaisujen muutos					
Päiväkodin laajennus, kalustaminen			82 000		
Perustelut: Uuden laajennusosan ensikalustaminen					
Yläkoulun liikuntasalin tuolit		13 000			
Yläkoulun AVI-tekniikan uusinta	16 625	18 000			
Yläkoulun kalustaminen			25 000		
Perustelut: Saneerattujen tilojen käyttöönotto ja kalusteiden uusiminen.					
Sivistystoimi menot yhteensä:	16 625	43 000	515 000	70 000	0
Sivistystoimi tulot yhteensä:	0	0	0	0	0
SIVISTYSTOIMI NETTO:	16 625	43 000	515 000	70 000	0

ELINVOIMA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Aineettomat hyödykkeet / Irtainomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot					
Torimyyntikopit 5 kpl			35 000		
Perustelut: Elinvoimaohjelmassa yksi toimenpide on Palatorin kehittäminen.					
Villa Väinötä					
Toimistojen kalustaminen			12 000		
Perustelut: Nelimarkka museon henkilökunnan toimistotilojen kalustaminen.					
Elinvoima menot yhteensä:	0	0	47 000	0	0
Elinvoima tulot yhteensä:	0	0	0	0	0
ELINVOIMA NETTO:	0	0	47 000	0	0
TEKNINEN TOIMI	TP 2024	TA 2025+muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Aineettomat hyödykkeet / Irtainomaisuus					
Huoltoauton hankinta yleisiin alueisiin	21 370				
Kuorma-auton uusinta		300 000			
Maansiirtokärry	17 268				
Ruohonleikkurin hankinta yleisiin alueisiin	32 056				
Pyörökuormaaja		80 000			
Traktori			200 000		
Perustelut: Hoitoalueiden lisääntyminen / konetarve					
Törmäyskärry		18 000			
Latukoneen uusinta(Alajärvi)				250 000	
Tielana, Alajärvi	23 144				
Tekninen toimi menot yhteensä:	93 838	398 000	200 000	250 000	0
Tekninen toimi tulot yhteensä:	0	0	0	0	0
TEKNINEN TOIMI NETTO:	93 838	398 000	200 000	250 000	0
KIINTEISTÖTOIMI	TP 2024	TA 2025+muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Uudisrakentaminen					
Paavolan koulu (Lisämääräraha 29.4.2024)	47 569				
Paavolan koulun rakentaminen		2 000 000	7 000 000	2 000 000	
Perustelut: Vanha koulu on huonokuntoinen ja vanhanaikainen opetukseen					
Kehitysvammaisten asumisyksikkö (HVA:n vuokrasopimusehto)		4 300 000	3 000 000	1 200 000	
Perustelut: HVA:n palveluverkko uudistus					
Eläinlääkäritilat (vuokrasopimusehto / Seinäjoen kaupunki)	605 028	310 000			
Eläinlääkäritalon investoinnista siirto 90 000 € TK:n paikoituksen rakentamiseen (Lisämääräraha 26.5.2025)					
Hoiskon koulu					
Hoiskon koulun uusi varistorakennus	27 208				
CLT:n ja koulun välinen raja-aita?			13 000		
Perustelut: Opiskelijoiden turvallisuuden parantaminen					
Taimelan koulu					
Uusi leikkipuisto		25 000			
Tulisalontien päiväkot					
Tulisalontien päiväkodin leikkialueen aitaus ja leikkivälineiden siirto	25 767				
Mäntymäen päiväkodin laajennus			1 000 000		
Perustelut: Lainmukaisten tilojen rakentaminen varahaiskasvatukseen					
Laajentamisen suunnittelumääräraha (Lisämääräraha 29.9.2025)		40 000			
Keskusvarasto					
Hiekkahallin rakentaminen keskusvarastolle					
Uudisrakentaminen yhteensä:	705 573	6 675 000	11 013 000	3 200 000	0

Peruskorjaus

Hoiskon koulu					
Valmistuskeittiön saneeraus	43 208				
Leikkikentän kunnostus		15 000			
Terveyskeskus					
Terveyskeskuksen happihuoneen rakentaminen (Lisämääräraha 25.3.2024)	12 166				
Terveyskeskuksen pysäköintialueen asfaltointi			42 000		
Terveyskeskuksen paikoitusalueen rakentaminen (Lisämääräraha 26.5.2025)			90 000		
Perustelut: Uuden pysäköintialueen rakentaminen ja asfaltointi					
Alajärven Sote-keskuksen peruskorjaus (Lisämääräraha 31.3.2025)			80 000		
Työpaja Kipinän ilmanvaihto (Lisämääräraha 25.3.2024)	14 139				
Hedsam X työajanseuranta (Lisämääräraha 29.4.2024)	53 088				
Perustelut: Vanhan laitteiston uusiminen					
Sateenkaari / Alarinteen asuntola					
Asuntolan peruskorjaus toimistotiloiksi (HVA:n investointiehto)				400 000	
Uimahallin saunojen saneeraus	10 992				
Keskusvarasto					
Pihan laajennus ja peruskorjaus 2024					
Monitoimihalli					
Varastotilan muuttaminen neuvottelutilaksi (hissi ja poistumistiet)		51 000			
Koulukeskus					
Lämmöntalteenotto iv-koneeseen					
Lukitusjärjestelmän osittainen muuttaminen Iloq-järjestelmäksi	78 243	15 000			
Keittopata 300 l	12 810	32 000			
Keittopata koulukeskukseen (Lisämääräraha 31.3.2025)			30 000		
Musiikkiopiston saneeraus (akustiikkalevyjen vaihto ja taukotilan vaihto)	34 928				
LV-saneeraus ja kuntotutkimus			40 000		
Perustelut: Putkiston kuntotutkimus ja kartoitetaan rakennuksen korjausaste					
Kultakämmen					
Sisäpihan ja huoneistosiipien piha-alueiden kunnostus (laatoitukset, istutukset ja kulkureitit)				30 000	
Nelimarkka-museo					
Käyttövesiputkiston ja patteriverkoston saneeraus (pts)					
Pinnoitus ja sadevesijärjestelmän uusiminen		70 000			
Paavolan koulu					
Paavolan koulun aidan uusinta (Lisämääräraha 17.6.2024)	16 779				
Keittopata 200 l	22 518				
Pikajäähdetykskaappi			15 000		
Perustelut: Ei vastaa nykyajan vaatimuksia ja ei keskustele omavalvontajärjestelmän kanssa.					
Paalijärven koulu					
Maalämpö	50 113				
Koulun maalaus			14 000		
Perustelut: Koulun vuorilaidoissa on osin lahovaurioita					
Pääkirjasto					
Kirjaston muutostyöt			16 000		
Perustelut: Vanhan tietokonetilan muutos nuorisokirjastoksi					
Alakylän koulu					
Huoltomaalaus		15 000			16 000
Aita kentän ja tien väliin			12 000		
Perustelut: Opiskelijoiden turvallisuuden parantaminen					
Villa Väinölä					
Vesikatteen ja yläpohjarakenteen uusiminen + salaojat			45 000		
Perustelut: Salaojien uusiminen					
Nuorisotila Pysäkki			15 000		
Perustelut: Ilmastoinnin parantaminen					
Myllyvainion päiväkotit					
Leikkikentän kunnostus		40 000			
Mäntymäen päiväkodin					
Leikkikentän kunnostus		25 000			
Pallohalli					
Ulkovalot		10 000			
Taimelan koulu					
Ilmanvaihtokoneen ja automaation uusinta			45 000		
Perustelut: Vanhojen laitteiden uusiminen					
Peruskorjaus yhteensä:	348 984	473 000	199 000	446 000	0
Kiinteistötoimi menot yhteensä:	1 054 557	7 148 000	11 257 000	3 646 000	0
Kiinteistötoimi tulot yhteensä:	0	0	0	0	0
KIINTEISTÖTOIMI NETTO:	1 054 557	7 148 000	11 257 000	3 646 000	0

YLEISET ALUEET	TP 2024	TA 2025+muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kaavatiet					
Asuntoalueiden katujen kunnostus ja pinnoittaminen (vuosittainen Perustelut: Päätös vuodelta 2018 korjata / pinnoittaa vanhojen as.alueiden tiestö		100 000	100 000	100 000	100 000
Soinintien kevyenliikenteen väylän päällystys					
Soinintien kevyenliikenteen jatkosuunnittelu	45 000		20 000		
Kaavateiden urapaikkaukset ja halkeamakorjaukset Perustelut: Vuosittaista korjausta	15 000		15 000	20 000	20 000
Teerinevantien katuvalot		35 000			
Juutintien-Heikinkangas-Siihtalantie katuvalot				120 000	
Hoiskonkuja, Sahapolku ja Rantapolku katuvalot				40 000	
Paalijärven koulu ja Valtatie 16 väli katuvalot				120 000	
Hakolanristeys Kätkänjoentien katuvalot				67 000	
Katualueiden haltuunotto (vuosittainen määräraha) Perustelut: Katualueiden lunastuksien loppuun saattaminen	30 000		20 000	20 000	20 000
Hurmeentien peruskorjaus ja valaistus	250 000				
Hurmeentien päällystämisen Perustelut: uuden asfaltin laittaminen hiekkatielle			40 000		
Hurmeentien ja Teollisuustien liikenneympyrä	350 000				
Paavolantien ja Järvikadun päällystämisen					
Yksityisteiden kuivatuksen parantaminen Perustelut: Kuivatuspuutteet lisäävät osaltaan hoitotarpeita	30 000		30 000	30 000	
Jokitien peruskorjaus+asfaltointi Perustelut: Jokitie peruskorjataan 2025, asfaltointi 2026	200 000		70 000		
Juurikaskydön infran rakentaminen (jatkuu vuodelle 2024)					
Juurikaskydöntien päällystämisen + katuvalot Perustelut: Tiet rakennettu, valaistus ja pinnoitus 2026			90 000		
Juurikaskydöntien peruskorjaus Perustelut: Kantavuus heikko, ei palvele raskasta liikennettä			260 000		
Riekkotien rakentaminen kaavan mukaisesti (Asfaltointi 2024)					
Pihlajakaaren asuntoalueen infran rakentaminen	150 000				
Pihlajakaaren teiden päällystys				100 000	
Hallitien asfaltointi Perustelut: Tie rakennettu, asfaltointi 2026			40 000		
Hallitien infran rakentaminen (jatkuu vuodelle 2024)					
Seppäläntien peruskorjaus					
Kuntotien ja risteysalueen rakentaminen (siirtyy vuodelle 2024)					
Uimahallin ja Maxi kauppakeskuksen välinen kevyenliikenteen väylä (asfaltointi vuonna 2024)					
Kaupintien peruskorjaus / Koulukeskuksen liikennejärjestelyt (riippuu kaavoituksesta)+ muut järjestelyt Perustelut: Kaupintie todella heikkokuntoinen ja liikennejärjestelyt ei ole toimivat			260 000	300 000	
Terätien asfaltointi					
Tiiratie peruskorjaus Perustelut: Runkorakenne heikko			45 000		
Mäkelänmäen infran rakentaminen Perustelut: Aloitettu 2025, jatkuu 2026	300 000		120 000	100 000	
Tikkasentien alkupään katuvalot	25 000				
Hautasenkäydön kuivatuspuutteiden kunnostus					
Hautasenkäydön asfaltointi	110 000				
Kiventien peruskorjaus loppuun saattaminen				395 000	
Kevyenliikenteen sillan rakentaminen (Kiventie-Koskenvarrentie) Hintaa saadaan suunnitelman valmistuttua.					370 000
Kiventien ajoneuvoliikenteen silta					

Teollisuusalueen läpikulkutien rakentaminen (Valtatielle tuleva tie)			900 000	600 000	
Kaavaprosessi kesken					
Perustelut: Tarpeellinen raskaanliikenteen väylä ja teollisuusalueen kehitys					
Lehtimäen Nuorisoseuran / Grillin välisen osuuden asfaltointi	10 000				
Lehtimäen kaupungin katuosuudet: teollisuushallin ja seurakuntatalon ohi menevän tien alaosa sekä Koivurinteentien: katuvalot, valaistuksen täydentäminen		10 000			
Kallistien peruskorjaus (Lehtimäki)			80 000		
Saukonkyläntien katuvalaistus					
Hunnakontien ja Mikkolantien pään katuvalaistus	15 000				
Töysäntien (Lehtimäki) katuvalaistus					
Katuvalaistus muutokset led-lamppuihin	75 000	75 000	75 000	75 000	
Perustelut: Energiasäästö ja osa vanhoista keskuksista käyttöikänsä päässä					
Katuvalaistus Jaakkolantie, Latojoentie, Rantakangas risteys (Ely:n tie, Katuvalaistus Kaartusentien olemassa olevasta valaistuksesta 3,5km Ahontiehen saakka (sidotaan Kaartusentien peruskorjaukseen)					87 000
Katuvalaistus Hurmeen kaava-alueelle	15 000				
Kinaporintien peruskorjaus ja päällystäminen (riippuu			42 000		
Liikennemerkkien ja opasteiden uusinta taajama-alueella	10 000	10 000	10 000	10 000	
Perustelut: Vuosittaista uusintaa					
Turvallisuushankkeet, suojateiden ja saarekkeiden rakent.	20 000	20 000	20 000	20 000	
Perustelut: Vuosittainen määräraha jalakulun turvallisuuden parantamiseen					
Kelätien päällystys					
Ankkuritie päällystys					
Pellosmaantien päällystys					
Kanaharjuntien alkuosan peruskorjaus		60 000			
Mäkelän teollisuusalueen liikenneväylien perusparannus			150 000		
Koivurinteentien valaistus (2027)			10 000		
Aapontien peruskorjaus (2028)					60 000
Lehtilammentien peruskorjaus (2028)					45 000
Kaavatiet yhteensä:	1 291 611	1 785 000	1 285 000	2 699 000	1 407 000

Huom! Ennen hankkeiden toteuttamista, on selvítettävä EU- ym.**Vastaavien ulkopuolisen rahoituksen mahdollisuudet.**

Tekojään uusinta (Lisämääräraha 29.4.2024)	382 533				
Ankkurikentän äänentoistojärjestelmän uusiminen	7 261				
Ankkurikentän liikuntavaraston laajennus			30 000		
Perustelut: Tilatarpeet					
Ankkurikentän maalikamerajärjestelmä			18 000		
Perustelut: Vanha kamerajärjestelmä ei toimi, ei saatavilla varaosia					
Liikuntareittien/polkujen kunnostus. Kanaharju, Lakis ja Valkealampi ja valaisimien muutos ledeiksi.	20 000	20 000	20 000		
Perustelut: Energiasäästö ja osa valaisimista käyttöikänsä päässä					
Liikennepuisto	109 307				
Moottoriturheilukeskus (Suunnittelumäärärahan siirto 2019)	30 000				
Mopoparkki. Suunnittelu ja toteutus			10 000		
Perustelut: Tarpeellinen nuorille					
Kitron Stadionin wc-tilojen korjaus	26 476				
Kitron stadion tekonurmipinnoite					220 000
Rannankylän urheilukentän kuusiaidan poisto ja uuden aidan					
Urheilukeskusalueen rakentaminen loppuun suunnitelman mukaisesti					
Urheilun alueen ulkoiluvälinealue / fitnesspark paikat.					
Avustusehto 50%: 35.000 euroa					
Yläkoulun urheilukenttien uusinnat (riippuvainen			210 000	210 000	
Perustelut: Tehdään yhdessä Kaupintien ja alueen liikennejärjestelyjen kanssa					
Luoma-ahon lähiliikuntapaikan avustus	90 000	35 000			
valtionapuehto 30 %					
Porrasyrjämidi-hankkeen valtionosuus (v. 2023)	-65 727				
Lehtimäen jääkiekkokaukalo					40 000
Urheilu- ja ulkoilun alueet menot yht.	615 577	85 000	288 000	230 000	260 000
Urheilu- ja ulkoilun alueet tulot yht.	-65 727	0	0	0	0
Urheilu- ja ulkoilun alueet netto	549 850	85 000	288 000	230 000	260 000

Puistot ja uimarannat					
Puistojen rakentaminen		20 000	20 000	20 000	20 000
Perustelut: Vuosittainen määräraha puistojen rakentamiseen					
Puistojen/katujen kalustaminen		10 000	10 000		
Perustelut: Puistojen ja katujen kalusteet osin heikkokuntoisia ja tarve myös lisäykselle					
Koivupuiston kunnostaminen ja polku		10 000			
Keskustan venesataman peruskorjaus ja uusinta (Vaatii maa-alue selvitykset)				160 000	
Palatorin leikkikentän aidan uusiminen		15 000			
Liikennepuisto		25 000			
Myllyvainion puiston saneeraus ja rakentaminen					
Senioripuiston rakentaminen Kultakämminen rantaan					
Perustelut: Odotettava ensin asumisyksikön mahdolliset laajennustarpeet					
Lehtimäen Keskikylän leikkikentän peruskorjaus		35 000			
Leikkikenttien turva-alustojen uusiminen		25 000	25 000		
Perustelut: Alustat lakisääteinen turvallisuus asia, hiekka- alustojen kunnossapito työläs					
Takalan alueen leikkikentän rakentaminen (vuonna 2024 kulkuyhteys Palatorin puiston kalusteryhmät	10 270				
	Puistot ja uimarannat yht.	10 270	140 000	55 000	180 000
Uimarannat					
Uimarantojen rakentaminen ja peruskorjaus		10 000	10 000	10 000	10 000
Perustelut: Vuosittainen määräraha rakentamiseen ja peruskorjaukseen					
Matonpesupaikan ja avantouintipaikan suunnittelumääräraha			10 000		
	Uimarannat yht.	0	10 000	20 000	10 000
	Yleiset alueet menot yhteensä:	1 917 458	2 020 000	1 648 000	3 119 000
	Yleiset alueet tulot yhteensä:	-65 727	0	0	0
	YLEISET ALUEET NETTO:	1 851 731	2 020 000	1 648 000	3 119 000
	Tekninen lautakunta menot yhteensä:	3 065 853	9 566 000	13 105 000	7 015 000
	Tekninen lautakunta tulot yhteensä:	-65 727	0	0	0
	TEKNINEN LAUTAKUNTA NETTO:	3 000 126	9 566 000	13 105 000	7 015 000

VESIHUOLTOLAITOS	TP 2024	TA 2025+muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vesilaitos					
Vesijohtoliittymien rakentaminen (Vuotuinen määräraha liittämisiin)	49 602	30 000	30 000	30 000	30 000
Arvioidut liittymätulot yhtä suuret kuin rakentamiskulut. Huom! Kirjataan taseeseen. Perustelut: Rakennetaan tarpeen mukaan					
Akalointien puhdistus ja peruskunnostus		30 000	10 000	15 000	
Perustelut: Veden laatutekijä					
Varautuminen		20 000	10 000	10 000	
Perustelut: Kriisitilanteen hallinta					
Tukkuvesimittareiden (6-10 kpl) uusiminen etäluettaviksi ja kaivojen		10 000	10 000	10 000	10 000
Perustelut: Etävalvonnan lisäys					
Porasharjun vesilinjaston ilmakaivojen uusinta		10 000	10 000	10 000	
Perustelut: Ilmakaivot osin vanhoja					
Ruokosenjärven vesijohtoverkoston rakentaminen (riippuvainen)		35 000	35 000		
Perustelut: Tullut kyselyjä, selvitetään liittyjien määrä					
Paalijärvi-Teerinevan vesiosuuskunta					
Putkiston saneeraus. Katetaan osittain alueen perusmaksukorotuksella.	52 133	30 000	30 000	30 000	30 000
Perustelut: Saneerausta jatketaan, linjassa heikkokuntoisia osuuksia					
Multavaarun vesilaitoksen alakoivon katoksen rakentaminen	23 992				
Vesimittarikaivojen lisäys				20 000	
Vesilaitos menot yht.	125 727	165 000	135 000	125 000	70 000
Viemärlaitos					
Viemäreiden rakentaminen. Toimialuemääritys pakollinen.	19 308				
Viemäri liittymät, uusien liittymien kytkeminen		30 000	30 000	30 000	30 000
Perustelut: Rakennetaan tarpeen mukaan					
Viemäriverkoston suunnittelumääräraha		10 000	10 000	10 000	10 000
Perustelut: Vuosittainen varautuminen jätevesiverkoston suunnittelun tarpeisiin					
Viemäriverkoston saneeraukset	31 405				
Jätevesipumppaamon saneeraus (1 pumppaamo/vuosi)		35 000	35 000	35 000	35 000
Perustelut: Saneeraus tarpeet					
Jätevesiverkoston saneeraus		10 000	10 000	10 000	10 000
Perustelut: Saneeraus tarpeet					
Jätevesiverkoston kuntotutkimukset		10 000	10 000	10 000	10 000
Perustelut: Vuosittainen varautuminen jätevesiverkoston tutkimus					
Alajärven jätevesipuhdistamo	243 464				
Lingon peruskorjaus ja oheislaitteet					
Kompostikentän päällystekorjaukset		10 000	10 000	10 000	10 000
Perustelut: Kompostikentän ehjyys vaatimus					
Jätevesipuhdistamon instrumenttien uusinta		10 000	10 000	10 000	10 000
Perustelut: Laitteiden käyttöikä					
Putkikatoksen rakentaminen		10 000			
Puhdistamon tietokoneiden ja prosessiohjelmien uusinta		10 000			
Jätepuhdistamon välppäyskoneen uusinta		160 000			
Alajärven jätevesipuhdistamon rakentamissuunnittelu (2028)					30 000
Viemärlaitos menot yht.	294 177	295 000	115 000	115 000	145 000
Vesilaitos menot yhteensä:	419 904	460 000	250 000	240 000	215 000
Vesilaitos tulot yhteensä:	0	0	0	0	0
VESILAITOS NETTO:	419 904	460 000	250 000	240 000	215 000
INVESTOINNIT	TP 2024	TA+muutos 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
INVESTOINNIT MENOT YHT.	3 825 797	11 071 950	15 683 500	7 665 000	2 172 000
INVESTOINNIT TULOT YHT.	-116 789	-65 000	-781 550	0	0
INVESTOINNIT NETTO	3 709 008	11 006 950	14 901 950	7 665 000	2 172 000

5 RAHOITUSSUUNNITELMA

Tässä luvussa on esitetty Alajärven kaupungin rahoitussuunnitelma vuosille 2026–2028. Suunnitelmavuosien 2027–2028 vuosikatteet ovat luvun 6 taloussuunnitelman mukaisia.

Talousarvioon on kuntalain 65 §:n 3 momentin mukaan otettava toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, sekä osoitettava, miten määrärahojen rahoitustarve katetaan.

Rahoitussuunnitelma jakautuu kahteen osaan:

1. **Toiminnan ja investointien rahavirta** pitää sisällään
 - a. toiminnan rahavirran, joka muodostuu tulossuunnitelmasta siirtyvästä vuosikatteesta ja satunnaisista eristä sekä tulo-rahoituksen korjauseristä sekä
 - b. investointien rahavirran, joka muodostuu investointimenoista, investointeihin saaduista rahoitusosuuksista ja käyttöomaisuuden luovutustuloista.
2. **Rahoituksen rahavirtaan** budjetoidaan antolainojen, lainakannan ja oman pääoman muutokset.

Toiminnan ja investointien rahavirran ylijäämäinen summa osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulo-rahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen summa osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella.

Rahoitustoiminnan kassavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

5.1 Toiminnan ja investointien rahavirta

Kaupungille syntyy toiminnan ja investointien rahavirrassa rahoitusali-jäämää vuonna 2026 noin 11,7 milj. euroa.

5.1.1 Toiminnan rahavirta

Tulo-rahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Tästä syystä rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulo-rahoitusjäämän osoittava vuosikate, satunnaiset erät sekä tulo-rahoituksen korjauserät.

TAULUKKO 41 RAHOITUSSUUNNITELMA 2026-2028

RAHOITUSSUUNNITELMA, 1000 €	TP 2024	TA 2025 + muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	6859	4120	3168	2441	2369
Tulorahoituksen korjauserät	-5				
Toiminnan rahavirta	6854	4120	3168	2441	2369
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-3826	-11071	-15683	-7665	-2172
Rahoitusosuudet investointeihin	117	65	781	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5				
Investointien rahavirta	-3704	-11006	-14902	-7665	-2172
Toiminnan ja Investointien rahavirta	3150	-6886	-11733	-5224	197
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset			-150	-150	-150
Antolainasaamisten vähennykset	7	7	7	7	7
Antolainauksen muutokset	7	7	-143	-143	-143
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		9687	15275	9316	4295
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3215	-3785	-3385	-4185	-4585
Lainakannan muutokset	-3215	5902	11890	5131	-290
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-7				
Vaihto-omaisuuden muutokset	-8				
Saamisten muutos	153	-14	-14	86	86
Korottomien velkojen muutos	692				
Muut maksuvalmiuden muutokset	830	-14	-14	86	86
Rahoituksen rahavirta	-2377	5895	11733	5224	-197
Rahavarojen muutos	772	-991	0	0	0
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	10019	-3963	-9750	-18407	-22637
Investointien tulorahoitus, %	184,92	41,91	21,26	31,84	109,07
Laskennallinen lainanhoitokate	1,98	1,12	0,94	0,62	0,55
Asukasmäärä 31.12.	9083	8896	8781	8664	8554

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta= Toiminnan ja investointien rahakertymä 5 vuodelta

Investointien tulorahoitus, % = 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

5.1.2 Investointien rahavirrat

Investoinnit ja niiden rahoitusosuudet on esitetty yksityiskohtaisesti investointisuunnitelmassa.

Vuodelle 2026 on budjetoitu investointeihin määrärahoja yhteensä 15,6 milj. euroa. Rahoitusosuuksia on arvioitu saatavan 0,7 milj. euroa. Käyttöomaisuuden myyntejä on suunnitelmissa vuosille 2026–2028, mutta yksilöityjä tietoja kohteista ja toteutumisesta ei voida kirjata.

5.2 Rahoituksen rahavirta

5.2.1 Antolainauksen muutokset

Antolainauksen lisäyksiin budjetoidaan arvio suunnitelmakaudella myönnettävistä antolainoista ja *antolainasaamisten vähennykseen* budjetoidaan antolainojen suunnitelmakauden lyhennykset.

5.2.2 Lainakannan muutokset

Lainakannan muutoksiin budjetoidaan pitkäaikaisten lainojen lisäys (uudet lainat) ja vähennys (lyhennykset) sekä lyhytaikaisten lainojen muutos (nettomääräisenä).

Alajärven kaupungin lainakanta on viime vuosien aikana pysynyt kohtuullisella tasolla. Vuonna 2025 ei ole nostettu pitkäaikaista lainaa 10/2025 mennessä. Tämä johtuu siitä, ettei vuodelle 2025 suunnitellut isot investointihankkeet toteutuneet.

Talousarviossa 2026 ja taloussuunnitelmavuosille 2027–2028 on huomattavat investoinnit. Jos ne toteutuvat, niin Alajärven kaupungin lainakanta kasvaa vuoden 2028 loppuun mennessä 43,8 milj. euroon.

TAULUKKO 42 PITKÄAIKAISEN LAINAKANNAN KEHITYS 2023-2028

	TP	TP	TA	TA	TA	TA
1000 eur	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lainojen lisäys	3 000	0	9 687	15 275	9 316	4 295
Lainojen vähennys	3 512	3 215	3 785	3 385	4 185	4 585
Kokonaislainamäärä	24 462	21 247	27 149	39 039	44 170	43 880
Laina/asukas, eur	2684	2 339	3 052	4 445	5 097	5 129

5.2.3 Oman pääoman muutokset

Kunnassa oman pääoman muutoksiin siirretään kunnan muun taseyksikön peruspääoman lisäys, joka oikaisee edellä investointimenoihin merkityn kunnan pääomasijoituksen muuhun taseyksikköön.

5.2.4 Muut maksuvalmiuden muutokset

Tähän kohtaan budjetoidaan toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutos, saamisten muutos sekä korottomien velkojen muutos.

6 TALOUSSUUNNITELMA 2026-2028

6.1 Yleistä

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

6.2 Tasapainotus taloussuunnitelmassa

Kuntalain mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Alijäämän kattamisvelvollisuus on kytketty tilinpäätöksen osoittamaan kertyneeseen alijäämään, ja se on katettava viimeistään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Alijäämän kattamista ei voida enää siirtää vuodesta toiseen taloussuunnitelmissa, kuten ennen kuntalakia on ollut mahdollista.

Taloussuunnitelmassa on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona on katettava. Erillistä pidemmän ajan toimenpideohjelmia ei siis enää vaadita. Taloussuunnitelma on laadittava vähintään neljäksi vuodeksi, alijäämän kattamiskaudeksi, sen tilinpäätöksen jälkeen, kun alijäämää on kertynyt. Yksilöityjen toimenpiteiden hyväksymättä jättäminen on lainvastaisena kumottavissa.

Vuoden 2025 talousarvio on budjetoitu 0,4 milj. euroa ylijäämäiseksi. Tämänhetkisen arvion mukaan syksyn aikana lisämäärärahoja on jouduttu myöntämään käyttötalouteen (10/2025) 0,2 milj. euroa ja investointeihin 0,6 milj. euroa. Budjettimuutosten jälkeen kaupungin tulos talousarviossa 2025 on noin 0,2 milj. euroa ylijäämäinen.

Kaupungin taseessa on kertynyt edellisten vuosien ylijäämää 15,3 milj. euroa.

Ennakoarviona on, että vuoden 2025 tilinpäätös olisi ylijäämäinen noin 1,1 milj. euroa. Kaupungin taloussuunnitelmavuosiin tulee kiinnittää huomiota ja aloittaa talouden tasapainottaminen vapaaehtoisesti.

6.3 Alajärven kaupungin taloussuunnitelma 2026–2028

Hyvinvointialueen toiminnan alkaminen vuoden 2023 alusta vaikuttaa merkittävästi kuntien toimintaan ja talouteen. Se vaikuttaa jatkossakin muun muassa kuntien tehtäviin ja niitä koskevaan rahoitukseen, verotusoikeuteen ja valtionosuusjärjestelmään, omaisuuteen, velkoihin ja sopimuksiin.

Alajärven kaupungin lautakuntaohjeiset kehykset toimitelmille talousarvion laadinnassa vuodelle 2026 ovat olleet lähtökohtaisesti talousarvion laadintaohjeissa annetut raamit.

Kaupungin taloussuunnitelman vuosien 2027–2028 lähtökohtana on vuoden 2026 talousarvio. Taloussuunnitelmavuosille on huomioitu kuluttajahintaindeksin mukaiset arviotarkistukset.

Rahoitustuotot ja -kulut on arvioitu edellisten vuosien mukaan, pl. korkokulut, joissa on huomioitu kaupungin lisääntyvä lainamäärä. Poistot on laskettu investointisuunnitelma huomioiden.

Verotulojen perustana ovat Kuntaliiton veroennustekehikon tuottamat laskelmat, joiden perustana toimivat Verohallinnon julkaisemat tilastot. Ennustekehikon perusteella verotulojen kehitys ennustaa vuosille 2026–2028 kasvua.

Valtionosuuksien ennustaminen suunnitelmavuosille perustuu Kuntaliiton valtionvarainministeriön tämänhetkisille ”painelaskelmille”. Hyvinvointialueen ja kuntien valtionosuusjärjestelmä kokee jatkuvia muutospaineita ja tuottaa epävarmuutta tulevien vuosien valtionosuuksien arvioimiseen. Valtionosuusuudistuksen piti tulla voimaan 1.1.2026, mutta valtiovarainministeriöltä saadun tiedon mukaan uudistuksen voimaantulo siirretään vuoteen 2027. Uudistuksen vaikutuksia Alajärven kaupungin talouteen on vaikea arvioida, koska uudistuksesta ei ole julkaistu luonnoslaskelmia.

Edellä mainitut toimenpiteet huomioon ottaen kaupungin taloussuunnitelmassa toiminta- ja vuosikatteen kehityksen ennustaminen vuosille 2026–2028 kuntatalouden tämänhetkisessä tilanteessa sisältää huomattavasti epävarmuuksia.

Alajärven kaupungin talous on vakaalla pohjalla, mutta edellyttää erittäin tarkkaa taloudenpitoa ja huolellisuutta. Toimintamenoihin on syytä kiinnittää huomiota taloussuunnitelmavuosina.

Edellä esitettyjen arvioiden perusteella Alajärven kaupungin taseen yli-/alijäämien kehittyminen löytyy alla olevasta tuloslaskelman tunnuslukuosiosta.

TAULUKKO 43 TALOUSSUUNNITELMA 2024-2028

	TALOUSSUUNNITELMA 2026 - 2028, 1000 € (Ulkoiset erät)				
	TP 2024	TA 2025 + muutokset	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	14 830	13 490	8 474	8 559	8 644
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-25 263	-25 926	-23 440	-24 003	-24 483
Palvelujen ostot	-9 247	-10 358	-8 862	-9 030	-9 211
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 047	-4 177	-4 057	-4 134	-4 217
Avustukset	-1 160	-1 504	-1 431	-1 458	-1 486
Muut toimintakulut	-985	-772	-590	-601	-613
Toimintakate	-25 872	-29 249	-29 908	-30 668	-31 365
Verotulot	19 597	19 530	20 008	20 351	20 976
Valtionosuudet	13 464	14 142	13 349	13 100	13 100
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	34	22	35	22	22
Muut rahoitustuotot	144	94	125	96	96
Korkokulut	-507	-410	-430	-450	-450
Muut rahoituskulut	-3	-9	-10	-10	-10
Vuosikate	6 858	4 120	3 168	2 441	2 369
Poistot ja arvonalentumiset	-4 245	-3 912	-4 467	-4 327	-4 364
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	2 613	207	-1 298	-1 886	-1 995
Tilinpäätössiirrot	0	0	0	0	0
Tilikauden (yli/alijäämä)	2 613	207	-1 298	-1 886	-1 995

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	36,44	31,57	22,08	21,82	21,61
Vuosikate / Poistot, %	161,55	105,32	70,92	56,42	54,28
Vuosikate, euroa / asukas	755	463	361	282	277
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)/milj. €	15 339	15 546	14 248	12 362	10 367
Asukasmäärä 31.12.	9083	8 896	8 781	8 664	8 554

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista: = 100 * Toimintatuotot/(Toimintakulut - valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista: = 100 * vuosikate / poistot

7 HENKILÖSTÖSUUNNITELMAT

7.1 Keskushallinto

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA TA2026		Keskushallinto		
Tulosyksikkö	Henkilöittäin			
	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutokset (+/-)
Virka-/toiminimike				
YLEISHALLINTOPALVELUT				
Kaupunginjohtaja	1	1	1	0
HALLINTOPALVELUT				
Hallintopäällikkö	1	1	1	0
Arkistosihtööri	1	1	1	0
Asuntosihtööri	0,1	0	0	0
Toimistosihtööri	2	2	2	0
TALOUSPALVELUT				
Talousjohtaja	1	1	0	-1
Taluspäällikkö	1	1	1	0
Taloussuunnittelija	1	1	1	0
Taloussihtööri	1	1	2	1
Yleinen edunvalvoja	1	1	1	0
Edunvalvontasihtööri	1	1	1	0
HENKILÖSTÖPALVELUT				
Henkilöstöpäällikkö	0,8	1	1	0
Henkilöstösihtööri	1	1	1	0
Maahanmuuttokoordinaattori	0,6	0,6	0,6	0
Työsuojeluvaltuutettu	0,25	0,5	0,5	0
Työsuojelupäällikkö	0,2	0	0	0
Yhteensä:	13,95	14,10	14,10	0

7.2 Elinvoimalautakunta

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA TA2026		Elinvoimalautakunta		
Tulosityksikkö	Henkilöittäin			
Virka-/toiminimike	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutokset (+/-)
HALLINTO				
Elinvoimajohtaja	1	1	1	0
Hyvinvointisuunnittelija	0	1	1	0
Koordinaattori/toimistos sihteeri	1	1	1	0
ASUNTOTOIMI				0
Asuntos sihteeri	1	1	1	0
MUSEOTOIMI				
Museotoimenjohtaja	1	1	1	0
Museolehtori	1	1	1	0
Museoamanuenssi	1	1	1	0
Museomestari	0	0	0	0
Museoapulainen	0	0	0	0
Museosihteeri	1	1	1	0
Kiinteistönhuoltaja	0,25	0	0	0
VAPAA-AIKATOIMI				
Vapaa-ajan esimies	0,50	0	0	0
Ohjaaja	3	3	3	0
Etsivä nuorisotyö	2	2	2	0
Työpajan ohjaaja	2	2	2	0
Yhteensä:	14,75	15	15	0

7.3 Sivistyslautakunta

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA TA2026		Sivistyslautakunta		
Tulosyksikkö	Henkilöittäin			
	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutokset (+/-)
Virka-/toiminimike				
Hallinto				
Sivistystoimenjohtaja	1	1	1	
Varhaiskasvatuspäällikkö	1	1	1	
Toimistosihteer	1	1	1	
Hallinto yhteensä	3	3	3	0
Alakoulut				
Rehtori	1	1	1	
Luokanopettaja	35	35	35	
Tuntiop. (luokanopetus)	3	3	3	
Erityisluokanopettaja	1	1	1	
Erityisopettaja (laaja-alainen)	7	7	7	
Tuntiopettaja esikoulunopettaja	6	6	6	
Lehtori	2	2	1	-1
Tuntiopettaja (englanninopetus)	1	1	2	1
Tuntiopettaja (valmistava)	1	1	1	
Koulunkäynnin ohjaaja *)	26	30	30	
Oppilashuollon asiantuntija	1	1	1	
Koulusihteer	1	1	1	
Yhteensä	85	89	89	0
*)Kokoaikaisia koulukäynninohjaajia on 2 kpl				
Yläkoulu				
Rehtori	1	1	1	
Lehtori	17	17	15	-2
Tuntiopettaja (päätoiminen)	6	7	9	2
tuntiopettaja (sivutoiminen)	3	3	3	
Erityisluokanopettaja	6	6	6	
Erityisopettaja (laaja-alainen)	3	3	3	
Oppilashuollon asiantuntija	1	1	1	
Koulunkäynnin ohjaaja*)	22	25	27	2
Koulusihteer	1	1	1	
Yhteensä	60	64	66	2
*) Kokoaikaisia koulunkäynninohjaajia on 0 kpl				
Perusopetuksen ja lukion yhteiset opettajat				
Lehtori	5	5	5	
Yhteensä	5	5	5	0
Lukio				
Rehtori	0,7	0,7	1	0,3
Lehtori	9	9	9	
Tuntiopettaja	1	1	1	
Koulusihteer	1	1	1	
Yhteensä	11,7	11,7	12	0,3
Lukion ja perusopetuksen yhteiset opettajat				
Lehtori	1	1	1	
Yhteensä	1	1	1	0

Kansalaisopisto				
Kansalaisopiston rehtori	0,5	0,5	0,5	
Toimistosihiteeri	1,0	0,5	0,5	
Opettaja	1	1	1	
Tuntiopettaja (päätoiminen)	1	1	1	
tuntiopettaaja (sivutoiminen)	72	89	90	1
Yhteensä	75,5	92,0	93	1
Musiikkiopisto				
Rehtori	1,0	0,5	0,5	
Apulaisrehtori	0	1	1	
Opettaja	3	3	3	
Tuntiopettaja (päätoiminen)	4	2	2	
Tuntiopettaja (sivutoiminen)	6	13	11	-2
Toimistosihiteeri	1	0,5	0,5	
Yhteensä	15	20	18	-2
Kirjastotoimi				
Kirjastotoimenjohtaja	1	1	1	
Kirjastonhoitaja	2	2	2	
Kirjastosihteeri	3	3	3	
Kirjatoautosihiteeri	1	1	1	
Yhteensä	7	7	7	0
Varhaiskasvatus Alajärvi				
Varhaiskasvatuksen opettaja	15	15	16	1
Varhaiskasvatuksen sosionomi	0	0	1	1
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	27	32	30	-2
Päivähoidon avustaja	5	4	5	1
Perhepäivähoitaja	7	7	7	
Ryhmäperhepäivähoitaja	2	2	2	
Yhteensä	56	60	61	1
Varhaiskasvatus Lappajärvi				
Varhaiskasvatuksen opettaja	5	6	6	
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	8	8	10	2
Päivähoidon avustaja	1	0	0	
Ryhmäperhepäivähoitaja	2	2	0	-2
Yhteensä	16	16	16	0
Alajärven ja Lappajärven yhteinen				
Varhaiskasvatuksen alue-esimies	4	4	3	-1
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	2	2	2	
Yhteensä	6	6	5	-1
Yhteensä:	341,2	374,7	376,0	1,3

7.4 Tekninen lautakunta

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA TA2026		Tekninen lautakunta		
Tulosityksikkö	Henkilöittäin			
	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutokset (+/-)
Virka-/toiminimike				
Hallinto				
Tekninen johtaja	1	1	1	
Toimistosihteeri	1	1	1	
Hallinto yhteensä	2	2	2	0
Yhdyskuntasuunnittelu				
Kaavoituspäällikkö	1	1	1	
Maanmittausteknikko	1	1	1	
Määräaikainen toimistosihteeri	0	1	0	-1
Yhdyskuntasuunnittelu yhteensä	2	3	2	-1
Rakennustarkastus				
Rakennustarkastaja	1	1	1	
Toimistosihteeri	1	1	1	
Rakennustarkastus yhteensä	2	2	2	0
Ympäristönsuojelu				
Ympäristösuojelusihteeri	1	1	1	
Ympäristönsuojelu yhteensä	1	1	1	0
Tilapalvelut				
Kiinteistöpäällikkö	1	1	1	
Kiinteistöesimies	1	1	0	-1
Ammattimies	7	7	7	
Kirvesmies	2	2	2	
Ravits.työntekijä	1	1	0	-1
Uimahalli/sisäliikuntapaikat				
Hallimestari	1	1	1	
Uinninvalvoja	3	3	3	
Laitosmies	3	3	3	
Kahvilatyöntekijä	3	3	3	
Tuntipalkkalaiset				
Kirvesmies	1	1	0	-1
Kiinteistöesimies	1	1	0	-1
Tilapalvelu yhteensä	24	24	20	-4

Puhdistuspalvelut				
Palvelupäällikkö	1	1	1	
Puhdistuspalveluvastaava	1	1	1	
Laitoshuoltaja	24	24	24	
Suurtalouskokki-laitoshuoltaja	1	1	0	-1
Laitoshuoltaja-talonmies	1	1	1	
Ravitsemuspalvelut				
Ravitsemuspalveluesimies	1	0	0	
Ruokapalveluvastaava	0	1	1	
Vastaava suurtalouskokki	1	1	1	
Suurtalouskokki	13	13	8	-5
Suurtalouskokki-laitoshuoltaja	4	4	7	3
Ravitsemustyöntekijä	1	1	2	1
Ammattimies/ruokapalvelutyöntekijä	1	1	1	
Puhdistus- ja ravitsemuspalvelu yhteensä	49	49	47	-2
Yleiset alueet / kuntatekniikka				
Kuntatekniikan päällikkö	1	1	1	
Puutarhuri	1	1	1	
Liikuntapaikkavastaava	1	1	1	
Liikuntapaikkojen hoitaja	3	3	3	
Ammattimies	1	1	2	1
Vesihuoltolaitokset				
Vesihuollon esimies	1	1	1	
Ammattimies	2	2	2	
Tuntipalkkaiset				
Yleisten alueiden esimies	1	1	0	-1
Ammattimies	1	1	2	1
Yleiset alueet/kuntatekniikka yhteensä	12	12	13	1
Yhteensä:	92	93	87	-6

7.5 Maaseututoimi

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA TA2026		Maaseutupalvelut		
Tulosyksikkö	Henkilöittäin			
	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutokset (+/-)
Virka-/toiminimike				
Maaseututoimenjohtaja	1	1	1	0
Maaseutuasiamies	2	2	2	0
Toimistosihteeri	1	1	1	0
Yhteensä:	4	4	4	0

7.6 Järviseudun jätelautakunta

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA TA2026		Jätelautakunta		
Tulosyksikkö	Henkilöittäin			
	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutokset (+/-)
Virka-/toiminimike				
Jätelautakunnan sihteeri	0,5	0,5	0,5	0
Jätelautakunnan toimistosihteeri	1	1	1	0
Yhteensä:	1,5	1,5	1,5	0

8 LIITTEET

8.1 Koko kaupunki, ulkoinen/sisäinen 2026

KVIRA Ulkoinen/Sisäinen	Budjetti ja %-muutos ed. vuoteen		
	01.01.2026 - 31.12.2026		
	Budjetti 2026	Budjetti 2025	Muutos %
00000017 ALAJÄRVEN KAUPUNKI			
0003 TULOSLASKELMA			
3000 TOIMINTATUOTOT			
3001 Myyntituotot			
3010 Liiketoiminnan myyntituotot	1.420.960	1.315.160	8,0
3080 Täydet valtiolta saadut korvaukset	176.000	60.800	189,5
3100 Korvaukset kunnilta ja kuntayhteisöi	2.008.479	6.872.028	-70,8
3130 Muut suoritteiden myyntituotot	10.496.244	10.358.588	1,3
3001 Myyntituotot	14.101.683	18.606.576	-24,2
3200 Maksutuotot			
3201 Yleishallinnon maksut	4.200	4.200	
3270 Opetus- ja kulttuuritoimen maksut	340.990	468.840	-27,3
3280 Yhdyskuntapalvelujen maksut	55.000	55.000	
3290 Muut palvelumaksut	10.000		100,0
3200 Maksutuotot	410.190	528.040	-22,3
3300 Tuet ja avustukset	201.055	354.734	-43,3
3400 Muut toimintatuotot			
3410 Vuokratuotot	5.113.457	5.274.820	-3,1
3500 Muut toimintatuotot	10.600	6.600	60,6
3400 Muut toimintatuotot	5.124.057	5.281.420	-3,0
3000 TOIMINTATUOTOT	19.836.985	24.770.770	-19,9
4000 TOIMINTAKULUT			
4001 Henkilöstökulut			
4002 Palkat ja palkkiot	-18.997.390	-21.300.202	-10,8
4100 Henkilösivukulut			
4101 Eläkekulut	-3.779.698	-4.022.416	-6,0
4150 Muut henkilösivukulut	-663.512	-586.099	13,2
4100 Henkilösivukulut	-4.443.210	-4.608.515	-3,6
4001 Henkilöstökulut	-23.440.600	-25.908.717	-9,5
4300 Palvelujen ostot			
4301 Asiakaspalvelujen ostot	-813.200	-1.624.416	-49,9
4340 Muiden palvelujen ostot	-17.799.279	-18.391.434	-3,2
4300 Palvelujen ostot	-18.612.479	-20.015.850	-7,0
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
4501 Ostot tilikauden aikana	-4.067.865	-4.173.036	-2,5
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4.067.865	-4.173.036	-2,5
4700 Avustukset			
4701 Avustukset kotitalouksille	-736.493	-680.493	8,2
4740 Avustukset yhteisöille	-695.500	-724.500	-4,0
4700 Avustukset	-1.431.993	-1.404.993	1,9
4800 Muut toimintakulut			
4801 Vuokrat	-2.037.830	-2.153.326	-5,4
4900 Muut toimintakulut	-155.000	-157.803	-1,8
4800 Muut toimintakulut	-2.192.830	-2.311.129	-5,1
4000 TOIMINTAKULUT	-49.745.767	-53.813.725	-7,6
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-29.908.782	-29.042.955	3,0
5000 Verotulot	20.008.000	19.530.000	2,4
5500 Valtionosuudet			
5510 Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	10.976.442	11.394.071	-3,7
5710 Muut valtionosuudet	2.373.324	2.747.945	-13,6
5500 Valtionosuudet	13.349.766	14.142.016	-5,6
6000 Rahoitustuotot ja -kulut			
6001 Korkotuotot	35.000	22.500	55,6
6100 Muut rahoitustuotot	247.710	216.710	14,3
6200 Korkokulut	-430.000	-410.000	4,9
6300 Muut rahoituskulut	-132.710	-131.710	0,8
6000 Rahoitustuotot ja -kulut	-280.000	-302.500	-7,4

Budjetti ja %-muutos ed. vuoteen			
KVIRA			
Ulkoinen/Sisäinen			
01.01.2026 - 31.12.2026			
	Budjetti 2026	Budjetti 2025	Muutos %
6999 VUOSIKATE	3.168.984	4.326.561	-26,8
7000 Poistot ja arvonalentumiset			
7100 Suunnitelman mukaiset poistot	-4.467.400	-3.912.693	14,2
7000 Poistot ja arvonalentumiset	-4.467.400	-3.912.693	14,2
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1.298.416	413.868	-413,7

8.2 Käyttötalousosa hallintokunnittain 2026, ulkoinen/sisäinen

		Budjetti ja %-muutos ed. vuoteen		
KVIRA		01.01.2026 - 31.12.2026		
Ulkoinen/Sisäinen		Budjetti 2026	Budjetti 2025	Muutos %
17010000 KESKUSVAALILAUTAKUNTA				
0003 TULOSLASKELMA				
3000 TOIMINTATUOTOT				
3001 Myyntituotot				
3080 Täydet valtiolta saadut korvaukset			10.000	-100,0
3001 Myyntituotot			10.000	-100,0
3000 TOIMINTATUOTOT			10.000	-100,0
4000 TOIMINTAKULUT				
4001 Henkilöstökulut				
4002 Palkat ja palkkiot			-25.500	-100,0
4100 Henkilösivukulut				
4101 Eläkekulut			-3.650	-100,0
4150 Muut henkilösivukulut			-514	-100,0
4100 Henkilösivukulut			-4.164	-100,0
4001 Henkilöstökulut			-29.664	-100,0
4300 Palvelujen ostot				
4340 Muiden palvelujen ostot		-2.416	-18.153	-86,7
4300 Palvelujen ostot		-2.416	-18.153	-86,7
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
4501 Ostot tilikauden aikana		-100	-3.100	-96,8
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-100	-3.100	-96,8
4800 Muut toimintakulut				
4900 Muut toimintakulut			-1.000	-100,0
4800 Muut toimintakulut			-1.000	-100,0
4000 TOIMINTAKULUT		-2.516	-51.917	-95,2
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ		-2.516	-41.917	-94,0
6999 VUOSIKATE		-2.516	-41.917	-94,0
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-2.516	-41.917	-94,0
17020000 TARKASTUSLAUTAKUNTA				
0003 TULOSLASKELMA				
4000 TOIMINTAKULUT				
4001 Henkilöstökulut				
4002 Palkat ja palkkiot		-9.000	-9.000	
4100 Henkilösivukulut				
4101 Eläkekulut		-305	-298	2,3
4150 Muut henkilösivukulut		-53	-42	26,2
4100 Henkilösivukulut		-358	-340	5,3
4001 Henkilöstökulut		-9.358	-9.340	0,2
4300 Palvelujen ostot				
4340 Muiden palvelujen ostot		-20.565	-20.473	0,4
4300 Palvelujen ostot		-20.565	-20.473	0,4
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
4501 Ostot tilikauden aikana		-300	-350	-14,3
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-300	-350	-14,3
4800 Muut toimintakulut				
4801 Vuokrat		-200	-350	-42,9
4900 Muut toimintakulut			-350	-100,0
4800 Muut toimintakulut		-200	-700	-71,4
4000 TOIMINTAKULUT		-30.423	-30.863	-1,4
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ		-30.423	-30.863	-1,4
6999 VUOSIKATE		-30.423	-30.863	-1,4
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-30.423	-30.863	-1,4
17100000 KAUPUNGINHALLITUS				
0003 TULOSLASKELMA				
3000 TOIMINTATUOTOT				
3001 Myyntituotot				
3080 Täydet valtiolta saadut korvaukset		176.000	50.800	246,5

Budjetti ja %-muutos ed. vuoteen

KVIRA

Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2026 - 31.12.2026

	Budjetti 2026	Budjetti 2025	Muutos %
3100 Korvaukset kunnilta ja kuntayhteisöi	236.154	205.264	15,0
3130 Muut suoritteiden myyntituotot	519.575	413.548	25,6
3001 Myyntituotot	931.729	669.612	39,1
3200 Maksutuotot			
3201 Yleishallinnon maksut	4.200	4.200	
3200 Maksutuotot	4.200	4.200	
3300 Tuet ja avustukset	2.965	153.071	-98,1
3400 Muut toimintatuotot			
3410 Vuokratuotot	4.992.857	5.172.220	-3,5
3400 Muut toimintatuotot	4.992.857	5.172.220	-3,5
3000 TOIMINTATUOTOT	5.931.751	5.999.103	-1,1
4000 TOIMINTAKULUT			
4001 Henkilöstökulut			
4002 Palkat ja palkkiot	-1.199.641	-1.214.122	-1,2
4100 Henkilösivukulut			
4101 Eläkekulut	-227.746	-221.451	2,8
4150 Muut henkilösivukulut	-39.327	-31.239	25,9
4100 Henkilösivukulut	-267.073	-252.690	5,7
4001 Henkilöstökulut	-1.466.714	-1.466.812	
4300 Palvelujen ostot			
4340 Muiden palvelujen ostot	-2.480.380	-2.339.246	6,0
4300 Palvelujen ostot	-2.480.380	-2.339.246	6,0
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
4501 Ostot tilikauden aikana	-48.100	-45.360	6,0
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-48.100	-45.360	6,0
4700 Avustukset			
4701 Avustukset kotitalouksille	-7.993	-7.993	
4740 Avustukset yhteisöille	-88.000	-87.000	1,1
4700 Avustukset	-95.993	-94.993	1,1
4800 Muut toimintakulut			
4801 Vuokrat	-96.385	-64.677	49,0
4900 Muut toimintakulut	-38.250	-36.336	5,3
4800 Muut toimintakulut	-134.635	-101.013	33,3
4000 TOIMINTAKULUT	-4.225.822	-4.047.424	4,4
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	1.705.929	1.951.679	-12,6
6999 VUOSIKATE	1.705.929	1.951.679	-12,6
7000 Poistot ja arvonalentumiset			
7100 Suunnitelman mukaiset poistot	-2.402.909	-2.263.266	6,2
7000 Poistot ja arvonalentumiset	-2.402.909	-2.263.266	6,2
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-696.980	-311.587	123,7
17300000 SIVISTYSLAUTAKUNTA			
0003 TUOSLASKELMA			
3000 TOIMINTATUOTOT			
3001 Myyntituotot			
3100 Korvaukset kunnilta ja kuntayhteisöi	1.741.525	6.639.184	-73,8
3130 Muut suoritteiden myyntituotot	969.892	1.082.221	-10,4
3001 Myyntituotot	2.711.417	7.721.405	-64,9
3200 Maksutuotot			
3270 Opetus- ja kulttuuritoimen maksut	340.990	463.840	-26,5
3200 Maksutuotot	340.990	463.840	-26,5
3300 Tuet ja avustukset	71.515	89.663	-20,2
3400 Muut toimintatuotot			
3410 Vuokratuotot	2.500	4.700	-46,8
3500 Muut toimintatuotot	2.600	1.600	62,5
3400 Muut toimintatuotot	5.100	6.300	-19,0
3000 TOIMINTATUOTOT	3.129.022	8.281.208	-62,2
4000 TOIMINTAKULUT			

		Budjetti ja %-muutos ed. vuoteen		
KVIRA				
Ulkoinen/Sisäinen		01.01.2026 - 31.12.2026		
		Budjetti	Budjetti	Muutos
		2026	2025	%
4001	Henkilöstökulut			
4002	Palkat ja palkkiot	-13.342.564	-15.589.364	-14,4
4100	Henkilösivukulut			
4101	Eläkekulut	-2.658.938	-2.924.941	-9,1
4150	Muut henkilösivukulut	-469.046	-431.343	8,7
4100	Henkilösivukulut	-3.127.984	-3.356.284	-6,8
4001	Henkilöstökulut	-16.470.548	-18.945.648	-13,1
4300	Palvelujen ostot			
4301	Asiakaspalvelujen ostot	-808.200	-834.600	-3,2
4340	Muiden palvelujen ostot	-7.453.367	-9.051.208	-17,7
4300	Palvelujen ostot	-8.261.567	-9.885.808	-16,4
4500	Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
4501	Ostot tilikauden aikana	-623.170	-866.280	-28,1
4500	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-623.170	-866.280	-28,1
4700	Avustukset			
4701	Avustukset kotitalouksille	-720.000	-664.000	8,4
4700	Avustukset	-720.000	-664.000	8,4
4800	Muut toimintakulut			
4801	Vuokrat	-1.027.006	-1.219.606	-15,8
4900	Muut toimintakulut	-18.900	-19.900	-5,0
4800	Muut toimintakulut	-1.045.906	-1.239.506	-15,6
4000	TOIMINTAKULUT	-27.121.191	-31.601.242	-14,2
4999	TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-23.992.169	-23.320.034	2,9
6999	VUOSIKATE	-23.992.169	-23.320.034	2,9
7000	Poistot ja arvonalentumiset			
7100	Suunnitelman mukaiset poistot	-2.577	-3.000	-14,1
7000	Poistot ja arvonalentumiset	-2.577	-3.000	-14,1
8800	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-23.994.746	-23.323.034	2,9
17400000	ELINVOIMALAUTAKUNTA			
0003	TULOSLASKELMA			
3000	TOIMINTATUOTOT			
3001	Myyntituotot			
3100	Korvaukset kunnilta ja kuntayhteisöi	30.800	27.580	11,7
3130	Muut suoritteiden myyntituotot	660.210	559.938	17,9
3001	Myyntituotot	691.010	587.518	17,6
3200	Maksutuotot			
3270	Opetus- ja kulttuuritoimen maksut		5.000	-100,0
3200	Maksutuotot		5.000	-100,0
3300	Tuet ja avustukset	117.605	105.379	11,6
3400	Muut toimintatuotot			
3410	Vuokratuotot	112.200	93.500	20,0
3500	Muut toimintatuotot	8.000	5.000	60,0
3400	Muut toimintatuotot	120.200	98.500	22,0
3000	TOIMINTATUOTOT	928.815	796.397	16,6
4000	TOIMINTAKULUT			
4001	Henkilöstökulut			
4002	Palkat ja palkkiot	-778.754	-755.873	3,0
4100	Henkilösivukulut			
4101	Eläkekulut	-151.201	-142.954	5,8
4150	Muut henkilösivukulut	-26.324	-20.213	30,2
4100	Henkilösivukulut	-177.525	-163.167	8,8
4001	Henkilöstökulut	-956.279	-919.040	4,1
4300	Palvelujen ostot			
4301	Asiakaspalvelujen ostot	-5.000	-789.816	-99,4
4340	Muiden palvelujen ostot	-3.342.972	-2.430.986	37,5
4300	Palvelujen ostot	-3.347.972	-3.220.802	3,9
4500	Aineet, tarvikkeet ja tavarat			

Budjetti ja %-muutos ed. vuoteen			
KVIRA			
Ulkoinen/Sisäinen			
01.01.2026 - 31.12.2026			
	Budjetti 2026	Budjetti 2025	Muutos %
4501 Ostot tilikauden aikana	-142.625	-105.615	35,0
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-142.625	-105.615	35,0
4700 Avustukset			
4701 Avustukset kotitalouksille	-8.500	-8.500	
4740 Avustukset yhteisöille	-531.500	-561.500	-5,3
4700 Avustukset	-540.000	-570.000	-5,3
4800 Muut toimintakulut			
4801 Vuokrat	-776.768	-746.336	4,1
4900 Muut toimintakulut	-84.950	-86.140	-1,4
4800 Muut toimintakulut	-861.718	-832.476	3,5
4000 TOIMINTAKULUT	-5.848.594	-5.647.933	3,6
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-4.919.779	-4.851.536	1,4
6999 VUOSIKATE	-4.919.779	-4.851.536	1,4
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-4.919.779	-4.851.536	1,4
17700000 TEKINEN LAUTAKUNTA			
0003 TUOSLASKELMA			
3000 TOIMINTATUOTOT			
3001 Myyntituotot			
3010 Liiketoiminnan myyntituotot	1.420.960	1.315.160	8,0
3130 Muut suoritteiden myyntituotot	8.346.567	8.302.881	0,5
3001 Myyntituotot	9.767.527	9.618.041	1,6
3200 Maksutuotot			
3280 Yhdyskuntapalvelujen maksut	55.000	55.000	
3290 Muut palvelumaksut	10.000		100,0
3200 Maksutuotot	65.000	55.000	18,2
3300 Tuet ja avustukset	8.970	6.621	35,5
3400 Muut toimintatuotot			
3410 Vuokratuotot	5.900	4.400	34,1
3400 Muut toimintatuotot	5.900	4.400	34,1
3000 TOIMINTATUOTOT	9.847.397	9.684.062	1,7
4000 TOIMINTAKULUT			
4001 Henkilöstökulut			
4002 Palkat ja palkkiot	-3.667.431	-3.706.343	-1,0
4100 Henkilösivukulut			
4101 Eläkekulut	-741.508	-729.122	1,7
4150 Muut henkilösivukulut	-128.762	-102.748	25,3
4100 Henkilösivukulut	-870.270	-831.870	4,6
4001 Henkilöstökulut	-4.537.701	-4.538.213	
4300 Palvelujen ostot			
4340 Muiden palvelujen ostot	-4.499.579	-4.531.368	-0,7
4300 Palvelujen ostot	-4.499.579	-4.531.368	-0,7
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
4501 Ostot tilikauden aikana	-3.253.570	-3.152.331	3,2
4500 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3.253.570	-3.152.331	3,2
4700 Avustukset			
4740 Avustukset yhteisöille	-76.000	-76.000	
4700 Avustukset	-76.000	-76.000	
4800 Muut toimintakulut			
4801 Vuokrat	-137.471	-122.357	12,4
4900 Muut toimintakulut	-12.900	-14.077	-8,4
4800 Muut toimintakulut	-150.371	-136.434	10,2
4000 TOIMINTAKULUT	-12.517.221	-12.434.346	0,7
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2.669.824	-2.750.284	-2,9
6999 VUOSIKATE	-2.669.824	-2.750.284	-2,9
7000 Poistot ja arvonalentumiset			
7100 Suunnitelman mukaiset poistot	-2.061.914	-1.646.427	25,2
7000 Poistot ja arvonalentumiset	-2.061.914	-1.646.427	25,2

		Budjetti ja %-muutos ed. vuoteen		
KVIRA				
Ulkoinen/Sisäinen		01.01.2026 - 31.12.2026		
		Budjetti	Budjetti	Muutos
		2026	2025	%
8800	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-4.731.738	-4.396.711	7,6
17850000	RAHOITUS			
4999	TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	0	
0003	TULOSLASKELMA			
5000	Verotulot	20.008.000	19.530.000	2,4
5500	Valtionosuudet			
5510	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	10.976.442	11.394.071	-3,7
5710	Muut valtionosuudet	2.373.324	2.747.945	-13,6
5500	Valtionosuudet	13.349.766	14.142.016	-5,6
6000	Rahoitustuotot ja -kulut			
6001	Korkotuotot	35.000	22.500	55,6
6100	Muut rahoitustuotot	247.710	216.710	14,3
6200	Korkokulut	-430.000	-410.000	4,9
6300	Muut rahoituskulut	-132.710	-131.710	0,8
6000	Rahoitustuotot ja -kulut	-280.000	-302.500	-7,4
6999	VUOSIKATE	33.077.766	33.369.516	-0,9
8800	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	33.077.766	33.369.516	-0,9
00000017	ALAJÄRVEN KAUPUNKI			
0003	TULOSLASKELMA			
3000	TOIMINTATUOTOT			
3001	Myyntituotot			
3010	Liiketoiminnan myyntituotot	1.420.960	1.315.160	8,0
3080	Täydet valtiolta saadut korvaukset	176.000	60.800	189,5
3100	Korvaukset kunnilta ja kuntayhteisöi	2.008.479	6.872.028	-70,8
3130	Muut suoritteiden myyntituotot	10.496.244	10.358.588	1,3
3001	Myyntituotot	14.101.683	18.606.576	-24,2
3200	Maksutuotot			
3201	Yleishallinnon maksut	4.200	4.200	
3270	Opetus- ja kulttuuritoimen maksut	340.990	468.840	-27,3
3280	Yhdyskuntapalvelujen maksut	55.000	55.000	
3290	Muut palvelumaksut	10.000		100,0
3200	Maksutuotot	410.190	528.040	-22,3
3300	Tuet ja avustukset	201.055	354.734	-43,3
3400	Muut toimintatuotot			
3410	Vuokratuotot	5.113.457	5.274.820	-3,1
3500	Muut toimintatuotot	10.600	6.600	60,6
3400	Muut toimintatuotot	5.124.057	5.281.420	-3,0
3000	TOIMINTATUOTOT	19.836.985	24.770.770	-19,9
4000	TOIMINTAKULUT			
4001	Henkilöstökulut			
4002	Palkat ja palkkiot	-18.997.390	-21.300.202	-10,8
4100	Henkilösivukulut			
4101	Eläkekulut	-3.779.698	-4.022.416	-6,0
4150	Muut henkilösivukulut	-663.512	-586.099	13,2
4100	Henkilösivukulut	-4.443.210	-4.608.515	-3,6
4001	Henkilöstökulut	-23.440.600	-25.908.717	-9,5
4300	Palvelujen ostot			
4301	Asiakaspalvelujen ostot	-813.200	-1.624.416	-49,9
4340	Muiden palvelujen ostot	-17.799.279	-18.391.434	-3,2
4300	Palvelujen ostot	-18.612.479	-20.015.850	-7,0
4500	Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
4501	Ostot tilikauden aikana	-4.067.865	-4.173.036	-2,5
4500	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4.067.865	-4.173.036	-2,5
4700	Avustukset			
4701	Avustukset kotitalouksille	-736.493	-680.493	8,2
4740	Avustukset yhteisöille	-695.500	-724.500	-4,0
4700	Avustukset	-1.431.993	-1.404.993	1,9

Budjetti ja %-muutos ed. vuoteen			
KVIRA			
Ulkoinen/Sisäinen			
01.01.2026 - 31.12.2026			
	Budjetti 2026	Budjetti 2025	Muutos %
4800 Muut toimintakulut			
4801 Vuokrat	-2.037.830	-2.153.326	-5,4
4900 Muut toimintakulut	-155.000	-157.803	-1,8
4800 Muut toimintakulut	-2.192.830	-2.311.129	-5,1
4000 TOIMINTAKULUT	-49.745.767	-53.813.725	-7,6
4999 TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-29.908.782	-29.042.955	3,0
5000 Verotulot	20.008.000	19.530.000	2,4
5500 Valtionosuudet			
5510 Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	10.976.442	11.394.071	-3,7
5710 Muut valtionosuudet	2.373.324	2.747.945	-13,6
5500 Valtionosuudet	13.349.766	14.142.016	-5,6
6000 Rahoitustuotot ja -kulut			
6001 Korkotuotot	35.000	22.500	55,6
6100 Muut rahoitustuotot	247.710	216.710	14,3
6200 Korkokulut	-430.000	-410.000	4,9
6300 Muut rahoituskulut	-132.710	-131.710	0,8
6000 Rahoitustuotot ja -kulut	-280.000	-302.500	-7,4
6999 VUOSIKATE	3.168.984	4.326.561	-26,8
7000 Poistot ja arvonalentumiset			
7100 Suunnitelman mukaiset poistot	-4.467.400	-3.912.693	14,2
7000 Poistot ja arvonalentumiset	-4.467.400	-3.912.693	14,2
8800 TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1.298.416	413.868	-413,7

8.3 Investoinnit 2026

Budjetti ja %-muutos ed. vuoteen			
KVIRA			
Ulkoinen 01.01.2026 - 31.12.2026			
	Budjetti 2026	Budjetti 2025	Muutos %
00910000 Kaupunginhallitus			
0005 INVESTOINNIT			
9000 INVESTOINTIMENOT			
9025 RAKENNUUTTAMINEN	-1.501.500	-165.000	810,0
9030 MUUT INVESTOINTIMENOT	-265.000	-303.000	-12,5
9000 INVESTOINTIMENOT	-1.766.500	-468.000	277,5
9049 INVESTOINTITULOT			
9060 RAHOITUSOSUUEDET INVESTOINTEIHIN	781.550	65.000	1102,4
9049 INVESTOINTITULOT	781.550	65.000	1102,4
9080 INVESTOINNIT NETTO	-984.950	-403.000	144,4
00930000 Sivistystoimi			
0005 INVESTOINNIT			
9000 INVESTOINTIMENOT			
9030 MUUT INVESTOINTIMENOT	-515.000	-43.000	1097,7
9000 INVESTOINTIMENOT	-515.000	-43.000	1097,7
9080 INVESTOINNIT NETTO	-515.000	-43.000	1097,7
00961500 Elinvoimapalvelut			
0005 INVESTOINNIT			
9000 INVESTOINTIMENOT			
9030 MUUT INVESTOINTIMENOT	-47.000		100,0
9000 INVESTOINTIMENOT	-47.000		100,0
9080 INVESTOINNIT NETTO	-47.000	0	100,0
00970000 Tekninen toimi			
0005 INVESTOINNIT			
9000 INVESTOINTIMENOT			
9001 OMA RAKENTAMINEN	-26.000	-10.000	160,0
9025 RAKENNUUTTAMINEN	-12.864.000	-8.976.000	43,3
9030 MUUT INVESTOINTIMENOT	-215.000	-430.000	-50,0
9000 INVESTOINTIMENOT	-13.105.000	-9.416.000	39,2
9080 INVESTOINNIT NETTO	-13.105.000	-9.416.000	39,2
00990000 Vesihuoltolaitos			
0005 INVESTOINNIT			
9000 INVESTOINTIMENOT			
9001 OMA RAKENTAMINEN	-220.000	-240.000	-8,3
9025 RAKENNUUTTAMINEN	-10.000	-40.000	-75,0
9030 MUUT INVESTOINTIMENOT	-20.000	-180.000	-88,9
9000 INVESTOINTIMENOT	-250.000	-460.000	-45,7
9080 INVESTOINNIT NETTO	-250.000	-460.000	-45,7
17900000 INVESTOINNIT			
0005 INVESTOINNIT			
9000 INVESTOINTIMENOT			
9001 OMA RAKENTAMINEN	-246.000	-250.000	-1,6
9025 RAKENNUUTTAMINEN	-14.375.500	-9.181.000	56,6
9030 MUUT INVESTOINTIMENOT	-1.062.000	-956.000	11,1
9000 INVESTOINTIMENOT	-15.683.500	-10.387.000	51,0
9049 INVESTOINTITULOT			
9060 RAHOITUSOSUUEDET INVESTOINTEIHIN	781.550	65.000	1102,4
9049 INVESTOINTITULOT	781.550	65.000	1102,4
9080 INVESTOINNIT NETTO	-14.901.950	-10.322.000	44,4

8.4 Vesihuoltolaitos, käyttötalous, ulkoinen/sisäinen

TALOUSARVIO

Vesihuoltolaitospalvelut (Hallinto+vesilaitos+viemärlaitos)

Laskennallisesti eriytetty

TULOSLASKELMA

	2026	2025
Liikevaihto	1 421 520,00	1 316 105,00
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot (hallinnon sis.vyörytys)	170 661,00	174 976,00
Tuet ja avustukset kunnalta		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet ja tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-286 000,00	-270 100,00
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Palvelujen ostot (sis hallinnon vyörytys)	-517 400,00	-497 426,00
Henkilöstökulut		
Palkat ja palvelut	-245 000,00	-263 300,00
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-50 349,00	-51 809,00
Muut henkilösivukulut	-8 624,00	-7 323,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-421 417,00	-376 341,00
Arvonalentumiset	-421 417,00	-376 341,00
Liiketoiminnan muut kulut	-13 868,00	-14 552,00
Liikeliijäämä (-alijäämä)	49 523,00	10 230,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot		
Kunnalle maksetut korkokulut		
Muille maksetut korkokulut		
Korvaus peruspääomasta	-122 210,00	-122 210,00
Muut rahoituskulut	-122 210,00	-122 210,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-72 687,00	-111 980,00
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-72 687,00	-111 980,00
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		
Tuloverot		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-72 687,00	-111 980,00

TALOUSARVIO

Viemärlaitos

TULOSLASKELMA

Laskennallisesti eriytetty

2026

2025

	2026	2025
Liikevaihto	895 440,00	801 290,00
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot		
Tuet ja avustukset kunnalta		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet ja tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-213 850,00	-198 900,00
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Palvelujen ostot	-267 440,00	-262 574,00
Henkilöstökulut		
Palkat ja palvelut	-153 000,00	-160 500,00
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-31 316,00	-31 565,00
Muut henkilösivukulut	-5 387,00	-4 463,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-275 603,00	-256 009,00
Arvonalentumiset	-275 603,00	-256 009,00
Liiketoiminnan muut kulut	-50,00	-100,00
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-51 206,00	-112 821,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot		
Kunnalle maksetut korkokulut		
Muille maksetut korkokulut		
Korvaus peruspääomasta	-100 767,00	-100 767,00
Muut rahoituskulut	-100 767,00	-100 767,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-151 973,00	-213 588,00
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-151 973,00	-213 588,00
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		
Tuloverot		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-151 973,00	-213 588,00

TALOUSARVIO**Vesihuoltolaitos****TULOSLASKELMA****Laskennallisesti eriytetty****2026****2025****Liikevaihto****525 555,00****513 940,00**Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden
varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)

Valmistus omaan käyttöön

Liiketoiminnan muut tuotot

Tuet ja avustukset kunnalta

Materiaalit ja palvelut

Aineet ja tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana

-70 850,00

-70 200,00

Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)

Palvelujen ostot

-137 718,00 -208 568,00

-134 164,00 -204 364,00

Henkilöstökulut

Palkat ja palvelut

-48 000,00

-44 800,00

Henkilösivukulut

Eläkekulut

-9 647,00

-8 817,00

Muut henkilösivukulut

-1 689,00 -59 336,00

-1 247,00

-54 864,00

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot

-145 814,00

-120 332,00

Arvonalentumiset

-145 814,00

-120 332,00

Liiketoiminnan muut kulut

-11 108,00

-11 329,00

Liikelylijäämä (-alijäämä)**100 729,00****123 051,00**

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot

Muut rahoitustuotot

Kunnalle maksetut korkokulut

Muille maksetut korkokulut

Korvaus peruspääomasta

-21 443,00

-21 443,00

Muut rahoituskulut

-21 443,00

-21 443,00

Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä**79 286,00****101 608,00**

Satunnaiset tuotot ja -kulut

Satunnaiset tuotot

Satunnaiset kulut

0,00

0,00

Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia**79 286,00****101 608,00**

Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)

Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)

Tuloverot

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)**79 286,00****101 608,00**

TALOUSARVIO**Vesihuoltolaitospalvelut (Hallinto+vesilaitos+viemärlaitos)****RAHOITUSLASKELMA****2026****Laskennallisesti eriytetty****2025****Toiminnan rahavirta**

Liikelyjäämä (-alijäämä)	49 523,00		10 230,00	
Poistot ja arvonalentumiset	421 417,00		376 341,00	
Rahoitustuotot ja -kulut	-122 210,00		-122 210,00	
Satunnaiset erät				
Tuloverot				
Tulorahoituksen korjauserät		348 730,00		264 361,00

Investointien rahavirta

Investointimenot	-250 000,00		-460 000,00	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	-250 000,00	0,00	-460 000,00

Toiminnan ja investointien rahavirta**98 730,00****-195 639,00****Rahoituksen rahavirta**

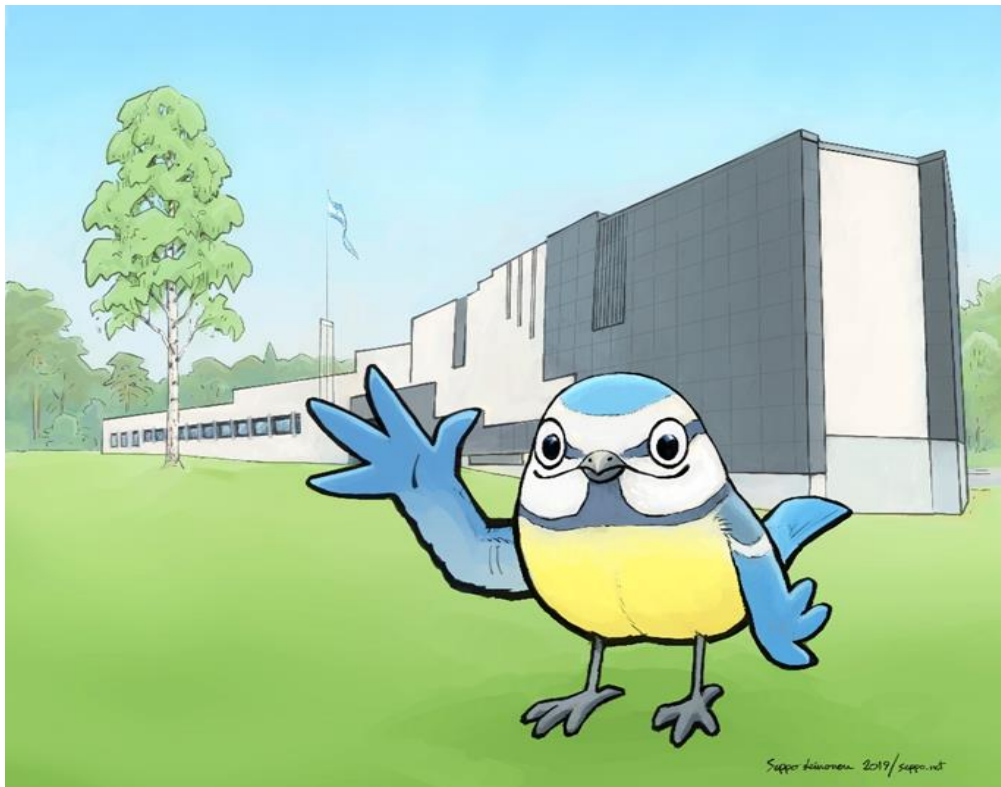
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys kunnalle				
Antolainasaamisten lisäys muilta				
Antolainasaamisten vähennys kunnalta				
Antolainasaamisten vähennys muilta		0,00		0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalta				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta				
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta				
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta		0,00		0,00
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos kunnalta				
Saamisten muutos muilta				
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-172 730,00		155 639,00	
Korottomien velkojen muutos muilta	74 000,00	-98 730,00	40 000,00	195 639,00

Rahoituksen rahavirta**-98 730,00****195 639,00**

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aittoa elämää Aaltojen keskellä

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 123 pages before this page

Dokumentet inneholder 123 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 123 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 123 sider før denne side

Detta dokument innehåller 123 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende